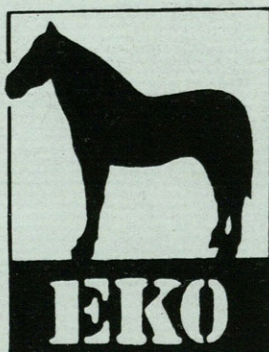

1988 Apirilak 3 — 1.193. zenbakia — 160 pezeta (BEZ barne) / 9 libera

ARGIA

**ABERRI EGUNA 88:
ALDAKETAREN AURREAN**

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

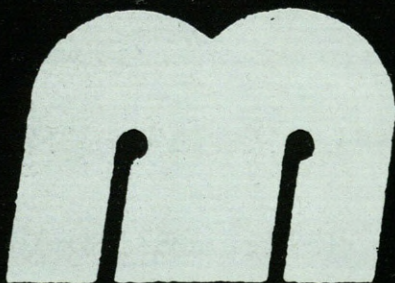
EKO ASTEASU

Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

271050 eta 270447

1.193-4. zenbakia

4.— Astegiroa.

ABERRI EGUNA

- 13.— ABERRI EGUNA: 1978-88, Euskadi mugitu duten hamar Aberri Egun.
14.— Gernika 87tik, negoziaketaz igurtzitako Aberri Egun honetara. **I. Zubiondo.**
18.— Aberri Eguna 10 urtetan barena.
32.— Aberri Eguna egunkarietan duela 25 urte.

ERREPORTAIK

- 44.— Mario Gabiria: «Indarra estatuaren imaginan da». **I. Goitioltza.**
48.— ARGIA lehiaketaren irabazlea: Gipuzkoako historia Fototekako argazkikitan. **M.A. Elkoroberezibar eta T. Beloki.**
50.— Bertxingo zentralarekin udal ondasunak zainduko. **N. Arrastoa.**
52.— Irrati libreek, «ez gaituzte txapatuko» oihua altxatu dute. **L. Mintegi.**
55.— Gasteizen euskara zuzperetzekotan, «Bagare» talde berria eratu da. **L. Mintegi.**
56.— Udaberriz labetik atera da xomorroa! **M. Irazgoiti.**
58.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

- 59.— Kultur ataria.
60.— «Bateginik»: kantaldi ugari eta galantak hiriburuetan. **P. Untzueta.**
62.— Literatur lehiaketetako akatsak epaimahikideak mintzo. **J. Arano.**
64.— Orixeren mendeurrena ospatuko da aurren hainbat zokotan. **J. Landa.**
67.— Koiuntura politiko makurra nafar ikastolentzat. **I. Camino.**
68.— Kulturaren aste borroastea.
70.— Mundu zabaletik kultura. **J.M. Heritz.**

PAZKO iganderako instituzionalizatu ohi den Aberri Eguna aurren ere gainean dugu. Geure ohitura partikularrari segida emanez, ZENBAKI BEREZIA prestatu dugu estakulu honetarako, zenbaki bikoitza hain zuzen. Bi ikuspegitik heldu nahi izan diogu gaiari: aurtengo dei desberdinen azalpena batetik, eta bestetik atzera botatako begirada historiko labur bat (grafikoetan ere nabarmengarria dena). Guzti hori, **12. orrialdetik hasita**, hogeitabi orrialdetako dossier luzean bilduta. Horrezaz gain, aipatu beharra dago ARGIAko Erreportaietan Lehiaketan saritua izan den lana ere aste honetakoan argitaratzen dugula **48. orrialdean**. Irabazleak hauexek dira: Migel Anjel Elkoroberezibar eta Tere Beloki. Eta azken ohar bat irakurle guztiontzat: datorren astean ez da ARGIArik izango, oporralditxo hau ere geure urteroko barne ohituren barruan sartzen bait da. Ongi izan, eta laster arte.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermife Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonariz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elozegi, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielanjel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastortza, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Iza-girre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfonso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Txeroki, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriollandia, Allande Sokarros, J.L. Alvarez 'Txillardegia', Urederra, Aitor Zabalgobeaskoa.

Diseinu eta montajea: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Joxemi Zumalabe.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoak: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia./ Diputazio kalea, 3, 1-ezk. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

1988. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.000 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	400 libera.
Estatu Espainola.....	6.000 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.000 pezeta.
Airez.....	12.000 pezeta.

APIRILA 3 APIRILA 9

apirilaren 9an ilbehera

eguzkia: (apirilaren 3an)
irten: 07.53
sartu: 20.42

mareak: (apirilaren 3an)
gora: 05.51 eta 18.07
behera: 11.57 eta 00.11

LIBURUAK

DABID ZUAZALDE

Aldizkariaren izena: Erlazantza

Ezugarriak: 1988. urtea, 1. zenb., 40 orri.

Aldizkari honen ale bat bidali digute haren berri eman dezagun, eta zinez gustora egiten dugu. Itxura denez ez da sortu zaharra Gipuzkoako Erlazainen Elkarte, eta aurreko saio baten ondoren oraintxe argitaratu dute lehen zenbakia, hiruhilabete-kari izateko asmotan. Badirudi Elkarteko bazkideen artean banatzekoa dela eta beraz ez dela kalean salgai jarriko. Hala eta guztiz guk bertako artikuluen berri

emango dugu, nondik nora dabilen jakin dezazuen.

Editorialean esaten zaigunez barroasia —erleen gaitzen bat nonbait— Gipuzkoan ere sartu omen da eta horren inguruko gogoeta eta gomendioak ematen dituzte. Alfredo Gartziairen lan batek erlauntz moten berri ematen digu eta Martxel Aizpurua —ARGIA, «Elhuyar, eta UZEL»-ko lañkide— ezagunak erlazainen urteko lanak zein diren.

Jesús Llorentek erleen gaitzak azaltzen ditu koadro batean. A. Gartzia Varsoviako «Apimondia 87» kongresuaz idatzi du eta Eguzkik eztiaren kalitate neurketaz. Azkenik, ARGIA azaldutako kan-delagintzari buruzko erreportaia, eta erleei buruzko ohiturak, M. Aizpurua Azkueren lanetatik hartua. Kaxinto Fernandorena Nikaraguan zegoela erlategi batera bisita egin eta horren berri jasotzen du egunkari batean.

Ikusten duenez, guztiz praktikoa. Txalogarria iruditzen zaigu gehiena euskaraz egotea. Agur t'erdia erleza-leok eta aurrera.

Titulua: Antropologoa hirian Bilbon

Egilea: Joxemartin Apalategi

Argitaletxea: Kriselu

Ezugarriak: 190 orri, 850 pzt.

Joxemartin Apalategi Begiristain, EHUn, Pabe, Adour eta Bartzelonako «Anthropos» unibertsitateko irakaslea, beste titulurekin batean egileak berak bazterretan gogorarazten duenez, besteak beste «Antropologiaren Euskal Bilduma- Barandiaran

Joxemiel (AEB-Bjm) izeneko bilduma horren sortzaile eta zuzendari ere bada.

Guzti horietan iharduteaz gainera badu nonbait liburuak idazteko astirik ere. Honako hau azkena. Liburu bixia halere. Tituluak berak adierazten digu zerbaite berriren aurrean gaudela, antropologoaren azterlekua ez bait da hiria izaten; ohiz, hiriaren eta hiritarren ikerkuntza soziologiaren alorra izan da, eta honen metodologia eta azterbideak bestelakoak dira. Halaz guztiz, gu ez gara inondik ere interdisziplinaren etsai eta alderdi horretatik ez dugu ezer liburu honen kontra.

Dena dela, ez dakigu zenbaterainoko «protxua» aterako dioten antropologi ikasleek. Liburuan zera aurki daiteke: printzipioak eta metodoak laburki azaltzen diren sarrera; lekuan lekuko ikerlanak —L.I.— non egileak Bilbon zehar data jakinetan egin dituen zortzi ibilbide kontatzen dizkigun, bertan ikusitako guztiaren berri jasoz, ondoren gogoeta batzuk ezarri; azken zatian ondorioak ateratzen saiatzen da.

Titulua: Maiteminduen ildoan

Egilea: Migel Anjel Unanua

Argitaletxea: Kriselu

Produktzio ugaria galtzarbean dakarrela agertu zaigu Migel Anjel Unanua azken aldian euskal letren plazara, poeta eta itzultzaile gisa. Gaur lehen arloa ikutuko dugu, poema liburu honi helduz, itzulpena hurrengorako utziaz.

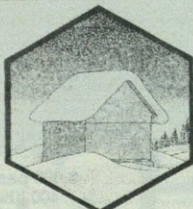
Beti da gaitza poeta «novel» batez jardutea. Edertasun ezkutu eta berrikuntzei antzematen zail delako batzuetan. Kaxkarkeria disimulatzen errazago delako beste askotan. Bata zein bestea izan, poeten lehenbiziko liburuek ez dute gehienetan oihartzun nabarmenagirik eragiten. Eta honek ere ez du ematen halakorik sortuko duenik.

Poemaz zer esan? Ezer gutxi esatea litzateke amodioaz dihardutela, horixe bait dute poeta gehienek aipagai. Ohizko poeten aldean ordea, Unanua bereiztuko lukeen ezaugarria poema luzeak tajutzearena litzateke: luzeak baina zatikatuak, zati horiek batzuetan elkarriketa bateko solaskideen esanak direla, narrazio bateko pausoak bestetan. Konposizio musikal batean bezala, lehenengo oihartzunak iristen zaizkigu. Ea euskal poesigintzak pairatzen duen «sinfonien» eta hauen egileen eskasiari buelta ematen zaion noizbait!

Zenbait poeta anglosaxoi eta frantses ezagunen artean, eragin nabariena E.A. Poerena da, eta ez gara azkarregiak hori ikusteagatik, egileak berak aitortzen bait du. Idazle zaldibiar honi bere herrikide eta poesia irakurlearen ezagun batek egin dio aurkezpena: Tere Irastortzak hain zuzen ere.

ERLAZANTZA

ERLAZANTZAko ALDIZKARIA - 1988. urtea - 1. zenbakia

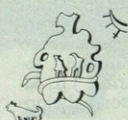

Gipuzkoako
Erlazainen
Elkartea

BAZKIDEEN
ARTEKO
ARGITALPENA

ANTROPOLOGOA HIRIAN
BILBON

13

ANTROPOLOGIAREN EUSKAL BILDUMA
BARANDIARAN - EITXEL - LAZARRO

Titulua: Jaunes. Errealitatearen mugetan
Gidoia: Bucquoy
Marrazkiak: Tito
Argitaletxea: Antxeta

Aurreko aste batean komentatu genuen «Antxeta»k ateratako lehen komiki liburua: *Neskatxa bat untzian*. Bigarren honek ez du harekiko zerikusirik, argitaletxe beraren seme izatea ez bada, baina hura bezain interesgarria iruditzen zaigu.

Istoria Buselan gertatzen da. Garaia... hori zailago da zehazten. Izan ere, komiki honen berezitasunik nabarierik denbora nahastea da. Gaur egun hasten da —edo orain hamar bat urte, zehatzago esanda—, eta poliki poliki eta ustekabearen orain berrogeitamar urteko urteetara eramango gaitu, 2. mundu gerlaren atarira.

Jaunes protagonistak, poli-zi komisiariak, «Rexismo»arekin nahasirik ikusiko du bere burua. «Rexismoa» Belgikako mugimendu eskuindar bat izan zen, naziei laguntza oparoa eman ziena. Jaunes honek zoraturik emango ditu kontakizuneko 46 orriak, ze garaitan bizi den erabaki ezinik. Abenturaren hariak, handik eta hemendik.

Marrazkiez ere hitz egin behar. Ikusgarriena, Titok giroak zein ondo jasotzen dituen. Hiria dela, mendia dela, gela barnea dela, ingurua bere xehetasun guztiekin zein ederki isladatzen duen. Aurreprietan ez da horren ona, konturatuko zaretenez.

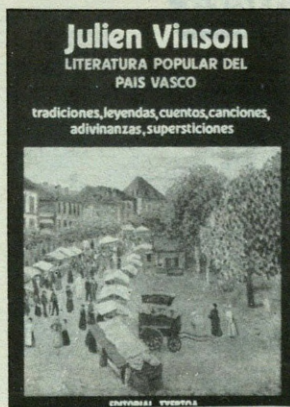

Titulua: Aurrezki kutxan
Egilea: UZEI

Ezaugarriak: 55 orri, dohan
Aspaldi samarretik du UZEIk bere hiztegi lodiko-teez gain hiztegitxo xumeagoak egiteko asmoa, zenbait leku jakinetan erabili beharreko lexiko mugatuekin, maiztasun handieneko hitzak ahalik eta publiko zabalenari helerazi eta erabilerazteko. Asmo horri jarraiki, orain baino lehen *Azokan*, *Medikuarekin*, *Jatetxean* eta *Udaletxean* liburuxkak burutu zituzten. Harakoan Jaurilaritza izan zen babeslea, eta HABEren esku geratu zen banaketa. Ez dakigu ordea behar bezalako zabalkundea izan ote zuen.

Oraingo hau badirudi Aurrezki kutxan dirulaguntzaz kaleratu dela, eta Aurrezki kutxak berak izango direla bere bezeroen artean banatuko dutenak. Gipuzkoako kutxetan behintzat hala izan da. Hiztegiaren edukia azaltzekotan, hitzaurre eta erabilera gidaren ondoren, euskara-erदारak, espainiera-euskara, frantsesa-euskara, esaldi erabilien zerrenda eta azkenik irudiak. 200 sarreratik gora guztira: erabilerraza eta praktikoa.

Badakizu beraz: eskuratu nahi baduzu, Aurrezki kutxan eskatu besterik ez duzu.

Titulua: Literatura Popular del Pais Vasco
Egilea: Julien Vinson
Itzultzailea: Iñaki Urdanibia
Argitaletxea: Txertoa

Vinson, joan den mendeko euskarologo puntakoenetako bat izan zen. Paristarra izaki, Baionan egokitu zitzaion lanbidea eta euskal folklorea ikertzeari eman zion bere asti gehiena. Bitxiena ordea, hurrengo da: Vinsonek ez ziela bat ere estimaririk ez euskaldunei ez orohar, euskal gauzei ere. Denok ditugu geure kontraesanak hala ere, eta Vinsonek ere bai.

Liburu hau orain ehun urte pasatxo idatzi zen, frantsesez noski, eta espainierara itzulirik eman digu orain «Txertoa», Iñaki Urdanibiaren eskutik. Ez dakigu, egia esan, interes handiegirik ote zuen, Vinsonek baino lan hobeak asko eta asko egin bait dira geroztik. Dena den, bego bere horretan, bestela beti besteren okarren bila gabiltzala esango bait digu norbaitek.

Liburuaren mamia laburbilduz, hitzaurre eta oharren artean sei kapitulu ditugu, bakoitzak azpialtzen bait dituela. Bertan ipuinak, abestiak, esaerak, igarkizunak, pastoralak eta abarrekoak biltzen dira; Iparraldeari dagokion bilketa soilki, Vinsontzat *La France* zen zati-koak hain zuzen.

Titulua: Gertaerei begira
Egilea: Juan Luis Zabala
Argitaletxea: Elkar

Juan Luis Zabala azkoitiarraren hirugarren liburua da hau. Hirurak ere bereziak, elkarren artean ere diferente baina egilearen marka dara-

matenak. Ezagun bihurtu zuen bere lehenbiziko nobelaren ostean, *Ahanturaren artxipelagoa* «ipuin» liburua kaleratu zuen iaz, bertan lehen pertsona egileak bere pentsamendu, sentimendu eta gogoetak adierazten zituen pertsonaia anitzen bidez eta gai askori buruz.

Oraingo ipuin bilduma berri honetan ikuspegia erabat aldatu da: hirurgarren pertsonako narrazioak dira, eta horrez gainera bat ere pentsamendu ez sentimendurik ez dutenak. Gertaerak dira, besterik ez. Gertaera horiek kontatu egiten zaizkigu, objektibotasun osoz, kamara batek ikusita bezala, auresposizio etiko edo logikorik gabe.

Zer kontatzen du teknika horren bidez? Istoriaak arraroak dira baina era berean erakargarriak. Absurduaren mugetara eramaten zaitu konturatu gabe eta bakarrik utzi. Guri Kafka gogorarazi digu. Kafka, baina modu modernoago batez, «zinematografikoa» bestela esanda. Izan ere, zinearen eragina nabaria eta aitortua da obra honetan: teknikan hasteko, ipuin askoren eitean ondoren, eta liburuan tartekatutako zinema gidoian azkenik.

Liburuak Xabier Mendigurenaren hitzaurre bat du hasieran, irakurketak eragin ditzion inpresioen berri eta lan hauek hobeki entelegatzeko giltza batzuk ematen dituenak.

**Txirrindularien
esfortzuen
laburpena emango
digu Gerardo
Puentek gauero.**

F. Lopetegi: «Itzuliarekin audientzia biderkatuko da»

Dagoeneko Euskal Herriko XXVIII. txirrindularitza Itzuliari ekin diote antolatzaileek. Ohizko bihurtu den legez, errepideetara ikuslego mordoa hurbiltzen bada ere, zer esan etxeetatik izango diren jarraitzaileen kopuruaz. Guzti hau kontutan izaki, ETBk inoiz baino azpiegitura hobea prestatzen saiatu da eta ondorioak denon gusturakoak izan daitezen esatea besterik ez dago.

ETB, 50en bat tekniko, 7 kamara, 3 moto eta helikoptero batetaz baliatuko da Euskal Herriko zoko guztietara irudiak gertuarazteko, gisa berean, Catalunyako eta Galizako ikuslegoak ere itzulita ikusi ahal izango du.

Azpiegitura honen buru, Fernando Lopetegi errealityzadorea izanen da eta honen ustetan «aurtengoa, iazkoaren pare ez bada, hobe-

to aterako den konfidantza osoa daukat; hala ere, erresposabilitatearen pisa nabaritu egiten da, izan ere, audientzia nabarki biderkatuak geldituko baita». Teknikoek diotenez, aurreko urteetako itxura bereko saioak atera arren, ziurtasun handiago izanen da eta kamarek xehetasun handiagoak eman ahal izango dute.

Saio berezien artean erlojuaren kontrako proba dugu, «gauzarik zailena izango da azken eguneko proba hau, banan-banan 20 txirrindulari indibidualki jarraitu beharra dagoelako eta honek alde aurretiko plangintza landua esijitzen du».

Ea negargarri edota, agian, farregarri suertatzen diren Antolin eta Tamar-goren azarnik somatzen ez dugun euskal Itzuli honetan.

**Larunbatez
bazkalostean
«Brinks, Mendeko
Lapurreta».**

Lady Di, non sartu zara?

Londres hiriko postaleetako irudia, (Buckingham jauregia, Big Ben erlojua edota Lady Di eta Charles belarrihandia, irriparre bana eta eskua astinduz, paseatzen alegia.), alde batera utziz eta ekialdeko auzoko biztanleek daramaten bizitzaz osatutako gidoiarekin, ostegunero datorkigu «Auzokoak» telesaila.

«EastEnders» berezko izenburu duen telesail britain honek, hiri honen auzo behartsuenetako gorabeherak azaltzen dizkigu, langabezia, etorkinen pairamenak, belaunaldien arteko tenkak eta arrazismoa agerian utziz, baina, egoera honen sorburua eta arrazonamendu handietan sartu gabe noski!. Bestalde, ikustekoa da ere azaltzen diren «heroiak»: Eskondugabeko ama gazte bat, furgoi batean bizi ohi den beltz bat, senar emazte pakistandarra, lapurretan eta ibiltzen den mutikoa, apurtze dagoen famili bat... Alegia, London beautiful eta lerdanaren atzekaldean dagoen giza talde edo Thatcher andreak jasoko ez dituen botuetako jabeen izakera eta bizikeraren lekukoa.

Aste Santurako luzemetraiak ugaritu

Aurreko asteko kontu berarekin gaude honetakoan. Igandeko luzemetraiak Flandes-ko Tour-ari utziko dio lekua. Eta, berriro ere ordainean, larunbatez bi luzemetraia ikusteko aukera izan dugu.

Asteazkenez «Gertieren Ligaren Bila». Gaztetan aktorea eder bati oparituriko liga baliotsua berreskuratu nahiak, egoera barregarrietara bultzatuko du zientzia gizona den Ken ospetsua. Zuzendaria: Allan Dwan. Antzesleak: Dennis O'Keefe, Marie McDonald eta Barry Sullivan.

Larunbatez «Brinks, Mendeko Lapurreta». 1950eko urtarilak 17an, Massachusetts-en lapur talde batek ia 3 milioi dolar lapurtu ondoren ihesari ekiten dio. FBIk, sei urte luzez, ezin izango du lapurreta hau argitu. Zuzendaria: Marvin Chomsky. Antzesleak: Carl Betz, Stephen Collins eta Burt Debenning.

Larunbatez ere, bederatziak eta laurdenetan, «Stefford-ko Emazteak». New York hiriaz asperturik dagoen familia bat Stefford deritzan komunitate lasai batetara doa bizitzera. Joanne emazteak komunitatean emakumeak betetzen duen papera zalantzan ipiniko du. Zuzendaria: Bryan Forbes. Antzesleak: Katharine Ross, Paula Prentiss eta Peter Masterson.

zinema

Haur zinema Donostian

Donostiako haurrek, bederen, ez dute aspertzerik izango aste honetan zehar kultur etxeetako egitarauak etxeko ti-pientzako iriki bait dira. Esate baterako, Okendoko kultur etxean hilaren 5etik 8ra bitartean "El viajero del tiempo", "Teresa" (Euskaraz), "La rebelión de los simios" eta "Sakahawea" filmeak ikusgai izango dute hurrenez hurren; denak goizeko 11etan azkena salbu (eguerdian). Altxakoan, berriz, hilaren 5ean "El cabezota", 6ean "Dumbo", 7an "Nattygan" eta 9an "Sakahawea" filmeak goizeko 11etan ikusgai. Intxaurrondon pantailaratuko diren filmeak honako hauek izango dira: Hilaren 5ean "Los Gremlins", 7an "Kalabaza Tripontzia", 8an "Las aventuras de Tom Sawyer" eta 9an "El regreso del Jedi", hau ez ezik (11etan) pantailaratzeak arratsaldeko 4,30etan. Loiolakoan, berriz, hilaren 5, 6, 7 eta 8an "Las aventuras de los niños de los mares del Sur", "Kalabaza Tripontzia", "Dot, los feriantes y Bun Jym" eta "Abere Taldea" filmeak aurkeztuko dira hurrenez hurren, goizeko 11etan.

Piratak Orialdean

apirila

7 Ostegun honetan Lasarteko Okendo zine klubak Roman Polanski poloniarren azken filmea aurkestuko du Teodoso zinemaren pantailan, arratsaldeko 7,30etan eta gaueko 10etan 1986. urtean "Piratak" izenekoa hain zuzen. Protagonisteen alorrean, berriz, Walter Matthau (Red Kapitaina), Chris Campion eta Charlotte Lewis aurkituko ditugularik.

Izpi berdeak Goierriin

apirila

8 Ostiralerako, berriz, Tolosako zine klubak Beneziako zinemaldian 1986. urtean 'urrezko lehoiarekin' saritutako filmea pantailaratuko du. Filme honen izenburua "El rayo verde" dugu eta zuzendariaren izena, bestalde, Erick Rohmer. Istorioaren mamia neska bakarti baten inguruan kokatuko delarik.

Hontza zine klubak

apirila

8 Donostiako Loiola auzoko Hontza Elkar-teak, ostiral honetan bertako kultur etxean eta arratsaldeko 7,30etan Woody Allen-en "Interiores" filmea 16mmetako bertsioan pantailaratuko du. Famili baten gora beherak amaren baitan isladatuz osatzen da filme honen mamia, Christy Griffith eta Dyane Keaton-en lanaren laguntzaz

Oihu egin Askatasuna

Steve Biko hegoafrikar beltzen leader eta heroea hartu du Richard Attenborough zuzendariak, «Gandhi»-ren egileak, eta Britainia Handian kasik kultur ministrari paraleloa denak (British Film Academy, Tate Gallery, Channel Four erakundeek buruzagitzan dago), beste superproduzio bat egiteko. Egiari lotzeko, Steve Biko eta Donald Woods hartu ditu pelikularen ardatz bezala.

Film luzea, esplikatibo-informatibo-didaktikoa lehen partean, Apartheid-a zer den erakutsi nahi du Biko eta Woods-en arteko elkarrizketak bata bestearen ondoren kateatuz. Suspensea lortu nahi du filmaren bigarren aldean, Biko hilik, Woods-ek konfinamendutik atzerrira atera nahi du Apartheid-ean gertatzen dena eta Bikoren egia jasotzen dituen bere liburua.

Superproduzio handia sir Richard-ek Apartheid-ari eskaini dioena. Steve Bikoren alargunaren baimenarekin eta Woods-en bedeinkapen guztiekin. Apartheid-aren kontrako filma. Sistema horren kontrako pelikula, Zuri liberal baten ikuspegitik. Beltzek beste film bat egingo zuketean dudarik gabe.

Halaz eta guztiz ere, luzea izan arren eta zurientzat egina izan arren, balio handia du Hegoafrikako errejimenaren sarraskien lekuko modura. Zinema komertzialetan hain maitea den thriller generoa eta hain gorrotatua den dokumentua nahastu ditu filma bitan erdibituri gelditu zaiolarik.

Teknikoki primerako lana egin da filman barrena. Zuzendaritza, argazkia (Afrikako paisaiak eskaintzen dituen posibilitateak erabiliz), espektakularitatea (poliziaren kargak, eskabadorek erabilerak...), extra mordoa, aktoreen lana...

Merezi du film hau ikustea.

Martin Goikoetxea

□«Cry Freedom». Richard Attenborough (zuz.). Kevin Kline, Denzel Washington (akt.).

arte

Diapositibak Urruñan

Urruñan herriko 'Hazia' kultur elkartearen 10. urteurrena dela eta, zenbait ekitaldi eta ikuskizun eratu dira Lapurdiko herri honetan. Ekitaldi hrien barne kokatzen da apirilaren 8rako zabalduko den diapositiba erakusketa. Erakusketa honen izena "Ziloko gizonak" dugu. Esan beharra dago ere, diapositiba bistartze honekin batera Hazia elkarteak batek erakutsi eta ezagutaraziko du erakusketa honen mamia, alegia, lur azpiko mundua.

Margo eta kule-roak batera

Bilboko Andreu lentzerian, aste osoan zehar, Poyo margolariak zintzilikatuko ditu bere lanak denda honen eztitasunaz inguraturik. Alegia, Loteria kaleko denda-erakustoki honetan lotuko dira artelanak eta zetzako 'kutiziak' hilaren 23 bitartean, beste artista-ri bere lanak begi-

bistartzeko aukera emanez.

Argazkiak, argazkiak

Alde batetik, Bilboko 'Vanguardia' erakustokiaren hirugarren gelan, Ouka Lele argazkilariren lanak hilaren 20ra arte ikusgai izango ditugu. Bestetik, Durango-ko kultur etxean hilaren 3ra arte zabaldua iraungo da Miguel Bergasaren argazkiez osatutako erakusketa. Azkenik, Donostiako San Telmo Museoko ormek apirilaren 10 arte eutsiko dute Ramón Serrasek burututako argazki bilduma.

Bilboko erakustokietan

Ederti erakusgelan eta hilaren osoan zehar arte Mari Puri Herrero-ko osatutako "La cita" izeneko bilduma ikusgai izango dugu. Eguberri arte gelan Solanaren akuarela bistartuko dira hilaren 20ra arte. K-2 kafean, berriz, Jesus Berruñozen lanak ikusgai izango di-

tugu hilaren 24era bitartean. Bestalde, Windsor erakustokian Mediero margolariaren lanak zintzilikatuko dira hilaren 10era bitartean. Azkenik, Diputazioko erakustaretoan, Mariano Anta eta Rosario Ricoren olio eta marrazkiez osaturiko erakusketa ikusgai hilaren 8ra arte.

Zuazo arkitektoa

Hilaren 10era bitartean ikusgai izango dugu Secundino Zuazo Ugalde arkitekto ospetsua zenaren omenez Zarauzko Sanz-Enea erakusgeletan zabaldu den erakusketa. "Juan de Villanueva ondoren Espainiako arkitekto hoberena" deituta izan den arkitekto bilbotar honen erakusketa irekita izango dugu lane- gunetan arratsaldeko 7etatik gaueko 9etara eta jaiegunetan eguerditik ordubiak arte eta arratsaldeko 7etatik gaueko 9etara.

bertsoak

Bertso giroa Urruñan.— Alde batetik, apirilaren 9an eta Makean, arratsaldeko 3etan bertso irakaskuntzaren ikastaldia Mixel Lekuona eta Mikel mendizabalen eskutik. Arratsaldeko 8etan berriz, afaria 24 bertsolariekin. Gaueko 9etan, bestalde, bertso lehiaketaren final erdia. Bestaldekik igandean, hilak 10, 'Bertsolari eguna' ospatuko da: goizeko 9,30etan meza bertsolariekin. 11etan eta eskola-ko trinketean "D'abbadie d'arrast" lehen idatzizko bertso sariketa (Iparraldeko eskoletako gazteek parte hartuko dutelarik). Eguerdian, 'Hamaiketako' Txintxin trikitala-

riarekin. Ostein bazkaria musika eta bertsoz gozatua. Arratsaldeko 4etan, Itsas Mendi zineman "25. urte azpiko 2. 'Errexil' saria" 8 finalistekin. Larunbatean afaldu edota igandean bazkaldu nahi izango duzuenek dei ezazue lehen bait lehen zenbaki hauetara: 59.54.34.67 edo 59.55.42.66 (07.33 aurrean jarritz hegoaldeko deitzen bazu- zue).

Telmo Deunaren bertso jaialdia

apirila

8 Zumaia-ko bertsolari eskola eratu eta udala babestuz, ostiralean, gaueko 8etan, Maria eta Jose ikastetxean bertso jaialdi bat ospatuko da. J.M. Etxazarretak jarritako gaiak jorratu beharko dutenek bertsolari hauek izango direlarik: Elgetzu, Imanol Lazkao, Lazkao Txiki, Sebastian Lizaso, Jon Lopategi, Mikel Mendizabal eta Olalde.

ihardunaldiak

■ Sarako Ekinbide elkartasunak orain dela gutxi adierazi digunez, apirilaren 4an Euskal Herriko idazleen bosgarren biltzarra ospatuko da Saran urtero egiten ohi den bezala. Aurten Omordio izeneko zentroan ospatuko da honako biltzar hau.

Bateginik zirkoa.— Zuetako askok ikusiko zenuten dagoeneko euskararen alde Euskal herrian zehar dabilen BATEGINIK zirkoa. Gipuzkoa aldean ibiliko da aste honetan. Honela apirilaren 2n, 3an eta 4ean Donostian izango da Amarako autobusen enparantza. Donostia utzirik asteartez Hernanira abiatuko da honako zirko hau, Garabelan kokatuko delarik. Hernani utzi eta gero apirilaren 7an eta 8an Ororetara abiatuko da zirkoa bertan bi egun egongo delarik. Eta aste hau bukatzeko larunbate eta igandean Irunen egongo da zirkoa, Aintzinako Viteri eskoletan.

Zestoako topaketak

Euskal Herrian jaio edo bizi den edozein zine edo bideogilek har dezake parte lehiaketa honetan. Filmak eta bideoak euskaraz eginak beharko dute izan. Filma eta bideoak zuri beltzean edo koloretan izan daitezke, soinuak filma edo bideo berari itsasia izan beharko delarik. Filma edo bideoaren iraupenak ez du mugarik izango. Lehiaketaren aurretik hautapen ba-

tzorde batek filma eta bideo guztiak aurrez aurkeztuko ditu, baldintzaz betetzen dituzten ala ez ikuste-ko, filma eta bideo hauen artean oneneak aurkeratuko direlarik. Filma edo bideoak honako helbide honetara igorri beharko dira: Zestoako zine kluba taldea, 88. posta kutxa, 20740 Zesto, apirilaren 16a baino lehen. Bidalitako bideo eta filma guztiekin, maiatzaren 16tik 28ra bitartean topaketa hauek burutuko dira Zestean.

musika

■ Gazteizko 'The end' musika aretoan, hilaren 7an 'Birdhouse' taldea eta 9an 'Jazz Butcher' taldea entzungai izango ditugu.

Saharako herriarekin elkartasuna

apirila

9 Asmo horrekin Donostiako Antzoki Zaharrean kantaldi bat prestatuko da datorren larunbaterako, arratsaldeko 8,30etarako hain zuzen ere. Hiru entzunkizun ezberdin ikus ahal izango dugu, alde batetik Imanol euskaldunarena, bestetik Labordeta aragoitarrarena eta azkenik "El Uali Mustafa Sayed" saharar taldearena. 600 pzt.

Bost kantautore bateginik

"Bateginik" kanpainaren musika ekitaldiko programaketaren esparruan, datorren igandean, hilak 10, Donostiako polikiroldegian Paco Ibañez, Labordeta, Ribalta, Imanol eta Aute kantariak arituko dira.

Musika saioa Ondarrun

apirila

8 Lea-Artibaiko udal kultur eta euskara batzordeak antolatutik, eta "Bateginik Seaskaren alde" lemapean, Musika saio bat antolatu da ostiral honetarako, gaueko 10etan. Ikus eta entzungai Martin Alberdiren musika tresnak eta Itsas soinu izango dira.

antzerkia

■ Asteazken honetan, hilaren 6an, 'Bi-har' taldeak "Fantasiako puzlea" izeneko txontxongilo emanal-

dia, elebiduna, aurkeztuko du Intxaurrendoko kultur etxean arratsaldeko 6etan.

■ Datorren igandean, hilak 10, 'Hirurak bat' antzerki taldeak "Polutioné Pulotioné" izeneko lana taularatuko du Donibane Garaziko zinemaren arratsaldeko 4etan.

lehiaketak

■ **Arte-plastika lehiaketa.**— Gazteentzako III. arte-plastika izaeburuean Nafarroako gobernuko arte-plastikari buruzko lehiaketa bat antolatu du. Informazio gehiago jasotzeko edo izena emateko aste eguneta arratsaldeko 6etatik 8,30ak bitartean eta larunbatetan 11etatik 1,30ak bitartean egin daiteke. azkenik gogoratu epea apirilaren 7an bukatzen dela.

Txomin Iturberekin kantari

Gisa honetako diska askok edukitzen duten arriskuari lehendik argitaratuta denok ezagutzen ditugun kanta bilduma egiteari— ihes egin diote Arrasatekoek diska hau egiterakoan, eta meritu azpimarragarria da. Errekuperazio lan interesgarri bat egin da. Lege zen bezala, Jose Manuel Pagoaga «Peixoto»k ematen dio hasiera, bertotan, diskoari: poeta ere bada Peixoto. Bere ondotik, dokumentu inportante bat: Txominek, bere emazte Maite Ormaetxeak eta Isidro Garalde «Mamarru»k grabatutako diska ttiki bat, aspaldi agortua eta belaunaldi gazteek ezezagun zutena. Telesforo Monzonen «Iharra» eta «Txikia» kantatzen dituzte, duintasun handiz gainera. Monzonen konposaketek letretan bezala musikan duten indarrak eta edertasunaz ez naiz luzatuko. «Txikia»ren kantari norbaitek orkestra sinfonikoz egin beharko dio bere bertsioa.

Etxamendi eta Larralde beste bi kantu eskaintzen dituzte. Bata aspaldikoa, «Zutik», gazteenek ezagutuko ez dutena hau ere, baina askorentzako himno izena. «Gudariaren eguna», aldiz, laster plazaratuko duten diskaren aurrerapena da: Tomas Araguesen moldaketekin, Etxamendi-Larralderen beste aurpegi batekin egiten du topo entzuleak, benetan lan interesgarri batekin. Xabier Amurizak «Buru-zagi Txomin» izeneko bertsoak ekarri ditu, gitarraz poliki lagundurik, Txikiaren lagunek aspaldiko beste kanta bat «Pizteko esperantza», orain artean aipatu ditugunen aldean militante-kanta primario bat, baina hogeitamar urte-tik gorakoek mila aldiz kantatua. Beste dokumentu bat, alegia, Txomin Iturberekin abotsa dokumentu den bezala.

Niko Etxartek eta Errobert-Anje Duhalde anaiek eskaintzen duten emaitza beste bloke batean sartu daitezke. «Prima eijerra» kanta zaharra da, Txomin zenaren gustokoa nonbait, eta Erroberten abots ederrak sorpresa ekarri digu. Errobi zen taldearen «Kartzelatik» kanta fresko bat da, Hegoaldean ezezaguna, eta Eustakio Mendizabalaren bertsoen gainean egina. Anjeren «Igaroan» eta «Aurrera bolie» gaur berak egiten duen kanten ildotik doaz, «Erroz» izeneko diskan ezagutzen dugun bezala. Hauetako letrak eta giroa gorago aipatutako besteekin alderatu eta Nazio Askapenerako Euskal Mugimenduak bere eredu kulturalaz luzaz eztabaidatzeko gaia baduela iruditzen zait. Kontrastea egiten dute tragediaz betetako kanta gordinek «Aurrera bolie» bezalako batekin. Aukera bat egin da, kantetan bezala kantarietan, besterik egin zitekeen bezala. Dena dela, udako kanta izatera iristeko aukerak dauzkake. Diska orohar edertasunez eta Txomin Iturbek hainbeste maite eta borrokatu zituen errealitatez gainezka eskuataratu zaigu.

ARTASO

□ «Herritik Herrira». Txalaparta.

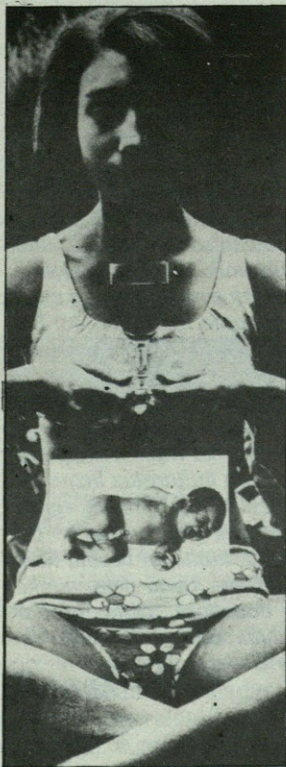
□**Zuhaitz berezien lehiaketa.**— Euskal gobernuko inguru giroko sailak zuhaitz berezien lehiaketa bat antolatu du. Lehiaketa honen helburua zuhaitz hauen protektzioarako baliagarria izango den katalogo bat eratzea da. Parte hartzaileak euskal Herrian kokatua dagoen zu-

haitz berezi bat aukeratu beharko dute. Aukeraturako zuhaitzarekin fitxa bat bete beharko dute parte hartzaileak eta honako helbide honetara bidali: Inguru giroko saila, Samaniego kalea 2, 01008 Gasteiz. Lanak entregatzeko epea apirilaren 30ean bukatuko da.

□**Argazki lehiaketa.**— Lehiaketa honen antolatzaileak Legazpiko Ikatzar gazkilarik elkarrekin eta Izadi zaleak mendizale elkarrekin dira. Hego Euskal Herriko edozein argazkilarik afizionatuk har dezakete parte lehiaketa honetan. Beste lehiaketetan aurkeztu gabeko paper txuri beltzean eginiko lanak aurkeztu daitezke, egile bakoitzak gehienez bost lan aurkeztu ditzazke-larik. Gaiak buruz esan behar da librea eta nature, mendiari buruzko lanak aurkeztu behar direla, azken honi buruz gutxienez bi lan aurkeztu behar direla-rik. Lanak aurkezteko epea apirilaren 17a izango da, apirilaren 30etik maiatzaren 6ra bitartean erakuske-ta bat antolatuko delarik kultur etxean.

□**Argazki lehiaketa.**— Algortako irudi taldeak antolatzen du honakolehiaketa hau. Bertan Araban, Nafarroan, Bizkaian edo Gipuzkoan bizi den edozein argazkilarik har dezake parte. Gaiak bi zatitan banatu dira, alde batetik gai libre eta bestalde Getxori buruzko saila. Argazkiak 30x40 zmtako kartulinaz sendotutak aurkeztu beharko dira. Aurkeztutako argazkiekin, antolatzaile erakusketak bat antolatzeko asmoa dute Algortako kultur etxeko erakustaretoan eta honez gain hautaturiko argazkiak bilduko dituen katalogo bat argitaratuko da, zabalki banatuko delarik. Argazkiak honako helbide honetara igorri behar dira apirilaren 25a baino lehen: Irudi taldea, elkarte fotografikoa, kultur etxea, Urgul kalea z/g. Algorta Bizkaia.

ikastaroak

●**Ikastaro bereziak Uribe kostan.**— Uribe kostako AEK-k ikastaro bereziak antolatu ditu apiriletik aurrera. Ikastaro hauetan jorratuko diren gaiak honako hauek izango direlarik: Geografia, historia, bizkaiera eta argazkilaritza. Adierazi dugun bezala ikastaro hauek apiriletik aurrera ospatuko dira, hiru hilabetez, beraz izen emateko epea martxoaren 31an bukatzen da, matrikula honako telefono haue-tan egin daitezke-larik: 4648022 eta 4648033. Beraz hor du-zue aukera polita Uribe Kosta aldekoak eta ea ikastaro hauen antolaketetan suertea handiago duten AEK-ko lagunak.

●**Saskigintza ikastaroa Getxon.**— Getxoko kultur etxeak saskigintza ikastaro bat jarriko du martxan datorren apirilean. Ikastaro honetan parte hartu nahi duten guztiak Go-txoko kultur etxean eman dezakete bere izena. Ikastaro honek 48 orduko iraupe-na izango du eta astelehe-nero eta asteazkeneko ospa-tuko da arratsaldeko 5,30etatik 8ak arte. Ikasta-roaren matrikulazio eskubi-deak 4.900 peztan balio du.

kirolak

Idi probak Etxeberrian

Apirilean Etxeberrian ididemak izango dira. Sei egu-netan zehar hilaren batean hasita. Erabiliko duten har-ria 1750 kilotakoa izango da. Sariari dagokionez irabazleak 115.000 pezeta ja-soko ditu. Proba hauek Bizkaiko aurrezki kutxak eta Esna Onak antolatzen dituz-ten sari nagusirako balioko dute.

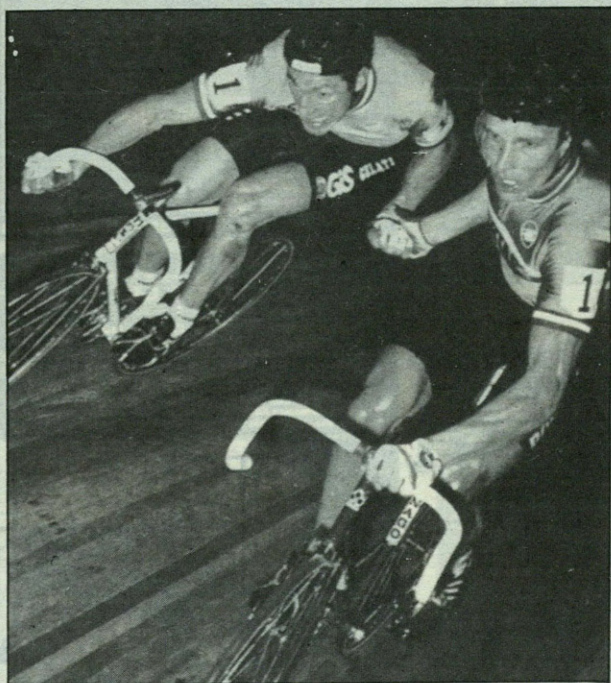

●**Mendi gorenez ikastaroak.**— Apirilako ibi-laldi batzua antolatu ditu Mendi gorenez ari den Es-kola Arabarrak. Ikastaro batzuk nahi dituzte eman espezialitate honetan. Hilaren 9an eta 10ean Peña Telera bisitatuko da eta astebete beranduago Anayet izene-koa, aragoar pirineotan.

Mendi gorenaz zertxobait baino gehiago dakitenentzat prestatu dira ikastaro hauek. Izena eman nahi duenak eman dezake La Casa del Deporte. Ikastaroa 5.000 peztan ordaindu behar da, joan etorriak aparte izanez. Federatua egotea beharrezkoa da

Herri kirolen ihardunaldiak Faduran

Aurreko zenbaki batean iragarri genizuen ihardunaldi hauek Faduran izango zirela apirilaren 9an eta 10ean baina ez genizuen adierazi zein gai aztertuko ziren. Lehendabiziko egunean Rafael Agirrek, goizeko hamarretan herri kirolak aztertuko ditu. Hamabietan entrenemendu fisiko orokor baten teoria eta praktika gaia aztertuko du Manuel Delgado Meco-k. Arratsaldean herri kiroleko entrenemendu fisiko zehatza aztertuko da, aizkolarien entrenemendua, harrijaso-tzaileena...gai hauek aztertuko, Felix Araluzegarai eta J.knight izango dira bertan. Arratsaldeko zortziretan Kepa Lizarragak herri kiroleko kirolarien elikadura gaia aztertuko du. Igandean aztertuko den lehendabiziko gaia kirolarien giharre masaia izango da, ondoren, esfortzu eta esfortzu osteko prestakuntza teknikak aztertuko ditu Jabier Serrak.

57. orrialdeko gurutzegramaren soluzioa

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	S	A	B	E	L	A	●	G	E	L	A	K
2	E	D	A	R	I	●	Z	O	R	A	T	U
3	T	E	●	E	R	A	U	S	I	●	A	I
4	A	L	A	●	A	T	Z	E	●	O	K	A
5	T	A	B	U	●	Z	I	T	A	L	A	K
6	I	●	A	R	L	O	●	E	R	A	K	●
7	●	A	R	R	E	●	Z	A	I	T	●	E
8	I	R	R	I	K	I	A	●	N	U	E	N
9	S	O	A	●	U	Z	T	A	●	A	Z	A
10	T	T	●	A	K	U	I	L	U	●	I	R
11	I	Z	A	R	O	A	●	A	M	O	N	A
12	L	A	M	I	A	●	O	K	E	L	A	K

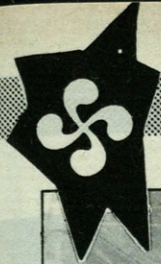
Ezkilzarrako Galtzada

Belaguako babestetxearen inguruan ikus daitezke 3 metro zabaleko galtzada eder baten aztarnak, gune zailetan lubeta zabalez eutsia dago eta Belaguako haranetik igo eta Ezkilzarra basoan izkutatzen da, Larra mendi multzoaren hasieran. Bide erromatarra izan daitekeen honen tarte ikusterra— zena babestetxearen Hego Ekialdean dago, sapaldan sartzen den gunearen eta Ukerdi mendi multzoaren lehenengo malden artean.

Belaguako babestetxetik hegoalderantz jaitsi lepo txiki bateraino (1.410), eskuinetik inguratu 1.440 mendibizkarra eta hurrengo lepora heldu (1.370). Ongi seinalaturiko bidezidor bat hartu ezkerretara, Belaguako harana menperatzen duen malkarretik ateratzen den lekuan berehala galtzadara heltzen dena. Ezkerretara mehaka eder batean sartu eta Ezkilzarrako Zelai berdexkan ateratzen den ongi markatutako aintzinako bide hori jarraitu (20'). Zelaitik barrera ekialderantz joan, Zelaiaren amaieran galtzada beraurkitzeko, Ezkilzarra harana gurutzatzen duen sabelduriko mendibizkar harritsu batetik eskuinetara. Beti hain ongi markatutako bide hori, basoan sartu eta kilometro baten buruan galdu egiten da, Ukerdirako igoera baino lehen-txeago. Ezkerretarako biurgune batek, fondoeskiko pista baterako oraintsu konponduak, bultzatzen gaitu itzulera-ko bidea Ezkilzarra haranaren iparraldeko ertzetik hartze- ra. Bide berri hori, zabala eta ongi zaindua, Ezkilzarrako Zelaira doa inolako zalantzarik gabe, Belaguako babeste- xeen ondora (ordu 1,30').

Gorritxo

□Aste Santuko oporrak datozen heinean egun oparo batzu pasatze-ko irrikitan agertzen gara. Guk Belaguako ingurua aukeratu du- gu, baina kontuz: Zain dezagun Belagua!

1978-1988

Euskadi mugitu duten hamar Aberri Egun

1978. urtean ospatu zen Hego Euskal Herrian Francoren diktaduraren ondoko lehen Aberri Egun 'legala'. Hamar urte pasa dira eta gauza asko aldatu dira ordutik hona, beste askok, erreibindikazioak lekuko, berdin samar dira utelarik. Urtetik urtera ospatutako Aberri Egunak begiratzea baino ez dago horretaz ohartzeko. Interesgarria da ikustea alderdi bakoitzak urtez urte erabilitako lemak, diskurtsoak eta konbokatoria bakoitzean bildutako jende kopurua. Historia hurbilaren perspektiba txiki bat eskain diezagukete.

Gernika 87tik, negoziaketaz igurtzitako Aberri Egun honetara

Gernikako bonbaketaren 50. urteurrenaren ospakizunek kutsatu zuten orain urte beteko Aberri Eguna, Bidasoaren bi aldeetan. Negoziaketaren eta honen ondorengo egunaren inguruan zentratzen dira aurtengo Aberri Egun guztiak. Aldaketa izugarriak urtebetez, eta heldu den urtekoa oso diferent izan daitekeenaren susmoa.

1979an Zuberoan egindako Aberri Egunaren oso diferentea izanen da Ipar Euskadiko aurtengoa.

Txomin Iturberen heriotzea pasa berria zen, Eusko Alkartasunaren I. kongresoak alderdi honen izakera finkatu zuen, Iruñea eta Gasteizko gobernuen arteko zubiak aipatzen ziren, PNVk «2000. urteko abertzaletasuna» eta partiduaren berrikuntza lantzen zituen... eta Herri Batasunak bereganatu zuen Gernikaren bonbaketaren 50. urteurreneko ospakizunen protagonismoa. Guztia, Lakuan izugarrizko aldaketa gertatu eta berehala: PNV-PSOE koalizio gobernu hartan.

Erakundetako indar-mapa ezberdina

Urte batzuk lehenago pentsa ezinezkoa izango zena, PNV-PSOE koalizioa, Gasteizko gobernuan sartuta, 87ko Aberri Egunaren biharamonak ikusi zituen koalizioak sendotzen eta ugaltzen Komunitate Autonomoan zehar. PNV-PSOE bikoteak jan zituen Araba eta Bizkaiko diputazioak, udaletxe morder bat bezala, eta EA-EEren esku gera-

tu ziren Gipuzkoako diputazioa eta hainbat udal.

Hamabi hilabeteren buruan, mapak politiko diferente samar batean egokituko da aurtengo Bazko igandea. Alkatetako mordoska bat gutxiago eta diputazioetako monopolioa galduta dauka PNVk, PSOEek alkate batzuk gehiago, EAJk hauteskunde munizipalen ondotik leku bat hartu du administralgoan, Gipuzkoan batik bat, EEk lehen ez zituen hirurik alkate dauzka, eta HB sendotua ageri da, Gipuzkoan batez ere, oraindik joko asko eman dezakeen alkate eta hautetsi kopuru handi batekin.

Nafarroako Parlamentuan ere giroa arras aldatu da. Gobernua osatu nahiz izandako liskarren ondotik, PSOE eta UPNk ezkontza goxo batean murgiltzea erabaki dute, eta eskuin navarristak Iruñeko alkategoa hartzearen ondorio desestabilizatzaileak somatzen hasi dira. Ipar Euskadin, hilabete hauetako hauteskunde bakarrak Donibaneko kantonamendukoak izan dira, Andre Luberriagaren ondorengoa hautatzeko burutuak: EMAk doi-doi ez zuen erdie-tsi %5a. Kontutan hartzekoa.

Aurpegi berriak aurtan

Aberri Egun batetik besterako hamabi hilabeteak berri garrantzizko gainera ageri zaizkigu, eta horien zerrenda laburtzekotan zail da asmatzea zein behar den bazterrean utzi, edo «Euskalduna» untziolako langileen protesta ikusgarriak, edo finantz sisteman ematen ari diren aldaketak —banketxe eta aurrezki-kutxen kontzentrazioa—, edo instituzioen aktibitatea... Bi gertakizun sail ditugu, ordea, nabarmenenak: negoziaketaren ingurukoak eta borroka armatuaren gorabeherak.

Horietan sartu aurretik, partidu politikoetan gertatutako aldaketak azpima-

Hamabi hilabete 1987kotik, eta negoziaketa politikoa mitin politiko guztietako gaia.

rragarriak dira. EAJk biltzarrik ez baina bere berrikuntza ideologikoaren ardatza izan nahi duen «2000. erako aber-tzaletasuna» eztabaidatu eta onartu du, eta EAKo eszizioaren aitzakia formal izan ziren eskakizun asko bereganatuta ageri da alderdi bezala. Bilboko mitina izango da buruzagi belaunaldi berriaren lekuko. EA pittinka bere koadroak osatuz doa, baina oraindik Garaikoe-txearen karismari lotuta segitzen du hein handi batean. Leku politikoa finkatze nahi horretan ulertu behar dira bere gorabehera asko.

HB justu egunotan ari da bere barne egiturak aldatzen, maiatzerako dena prest izango omen duelarik, eta Aberri Egun honetan zenbait pertsonalitateren falta nabaritutako da, izan diren tirabira eta berregituratzeen ondorioz. EEk ere maiatzerako prestatzen du kongresoa, baina seguruenik aldaketa guttien honetan gertatu da.

Iparraldeko Aberri egunean iazko hiru alderdiak aurkeztuko dira. EMA, lehengo ildotik, EB biltzarra egin berri duela eta HBren bultzada hartuta, eta EA, Garaikoe-txeak Alkartetxe berria inauguratuta.

ETArrik eta IKrik gabeko Euskadiruntz?

Negoziaketaz hitzegingo da Aberri Egunerako konbokatoria guztietan. Langabeziak eta ekonomiaren egoeraz ere bai, nahiz eta honetan inork inolako lorpenik erakutsi ezingo duen. Baina bortizkeria ere diskurtso guztietan aipatuko da, presoen egoera bezala.

Azken asteotako atentatuak izan ez balira, ETA azkenetan zegoela argudiatuko zen bilkura eta mitin gehienetan. Erakunde armatuak hilabeteotan jasan dituen kolpeak ez bait dira ttikiak izan. Madrilgo azpiegitura birrinduta, Donostiako komandoa —Lutxi Urigoitia hila—, eta abar erori dira. Askoren eritzian, askoz garrantzia handiagoa izan du Santi Arrosperiden erorketak.

Bartzelonako «Hipercor» eta Zaragozako Guardia Civilaren kontrako atentatuaren ondorioak ETAK bere historian egin dituenetako gogorrenak izan dira. Atentatu horiek, hala ere, ETaren azken ostikada bezala interpretatu ziren alde askotatik. Negoziaketarako hordagoak, besterentzako. Revilla industrigizona Madrilgo erdian bahituta, erakunde armatuak oraindik han azpiegitura sendo bat baduela demostratu du, eta

operatibitatea. Gero, ordea, Laudio, Durango eta Aguraingo atentatuak etorri dira. Nola ulertu?

Tregoa bazela eta ez zela adierazpe-nen inguruan gertatu dira. Oraingo-z tregoarik ez dela argitzeaz gain, Madrilgo gobernuak funtsezko ezer eskaintzen ez duela ulertu beharko dugu atentatu horietatik.

Borroka armatuaren aldetik, egoera oso ezberdinean agituko da Itsasuko aberri eguna. Iparretarrek erakundeko lehen hildakoetako bat, Txomin Olhagarai, omenduko da Ramuntxo Arruizekin batera, Iparraldeko abertzaletasunean mugarri denaren zilarrezko ez-teiak ospatzeaz gain. IKrik gabeko unea da batzuentzako, IK oso ahul baina bizirik denekoa besterentzako. Edo-nola ere, Euskadiko Aberri Egun bate-rakoi bakarra lortzeko izan diren tirabi-rak ondo aztertu beharko dira aurrera begira.

88koari begira

Aldaketarik handienetako bat, 87ko Berpizkunde ingadetik, «Negoziaketa» hitzaren mamitzea izan da. Iazko abuz-tuan Gonzalezek, Mitterrandekin Lat-ché-n bilduta, ETArekiko kontaktoak ezagutarazi zituenetik gaur arte uga-riak izan dira Aljerrerrako joan-etorriak, prentsak haizatu dituen hipotesiak, ar-gitaratu diren eritziak, eta inportantea da hilabeteotan kontaktotan, propo-samenetan eta nolabaiteko eztabaida eta irtenbide planteamenduetan zehaz-tu dela negoziaketaren ideia.

Optimistek egin zitzaizketen kalku-luen kontra, azken asteotan ETaren ekintza bortitzek erakusten dute tre-goarik ez dela. Revilla industrigizona-ren bahiketaren ondoren zalantzarik baldin bazen, Laudio, Durango eta Agu-raingo atentatuekin horren ebidentziak dudarik ez du uzten. «ETA bukatzen de-nean zer?», «Ondorengo eguna», eta abar aipatzetik zenbait kronista pasa da «zer eginik ez dago negoziatuz» edo Ar-tzalluzek esan duen bezala «Aljerrekoa haizeak eraman du» botatzera. Posibili-tatea irekita uzteko interesa erakutsi dute, ordea, ia denek, eta etsipena bai-no espektatiba une bat dela esan daite-ke.

Itxuraz errefuxiatuak ez den Euskadi irudituko du Itsasuk Bazko igandez, ha-lako errepresioa jasan dute hilabeteo-tan. Euskal preso ugari egoerarik txar-rena den isolamenduan ametsen bat edukiko dute. Beharbada hurrengo Aberri Egunerako zerbait izanen da bi-deratua, edo eta zurrunbiloan murgil-duta egongo gara.

INAKI ZUBIONDO

Jaurlaritzak

ARGIA lagun beza

Euskararen eta Euskal Kulturaren alde, 50 urteren buruan ARGIAk egin duen lan berritza, eta oraindik orain, baldintzarik egokienean ez bada ere egiten jarraitzen duena azpimarratu nahi dugu honoko hau sinatu dugun guztiok.

Euskaltzalegoaren aurrean bereziki, eta Euskal Herri osoaren aurrean adierazi nahi dugu 'Euskal Egunkariaren bidean' 'egunkari-astekari' en egoera eta izaera berbera ARGIAri ukatuz diskriminazio nabarmen bat egin duela Jaurlaritzak prentsa alorrean. Salatu beharrean gadue ARGIAri bi urteren burua subentzioa erdira jeistea euskal prentsak daukan errealitatek serioenetako bat eta proiekturik interesgarrienetako bat arriskutan jartzea dela.

Egoera honen aurrean premiazko iruditzen zaigu Eusko Jaurlaritzak bere jarrera birplanteatzea:

— 'Egunkari-Astekari' direlakoek, euskarazko egunkariruntz beste urratsik ematen ez duten bitartean, diru-laguntza bera eskainiz ARGIAri ere, eta,

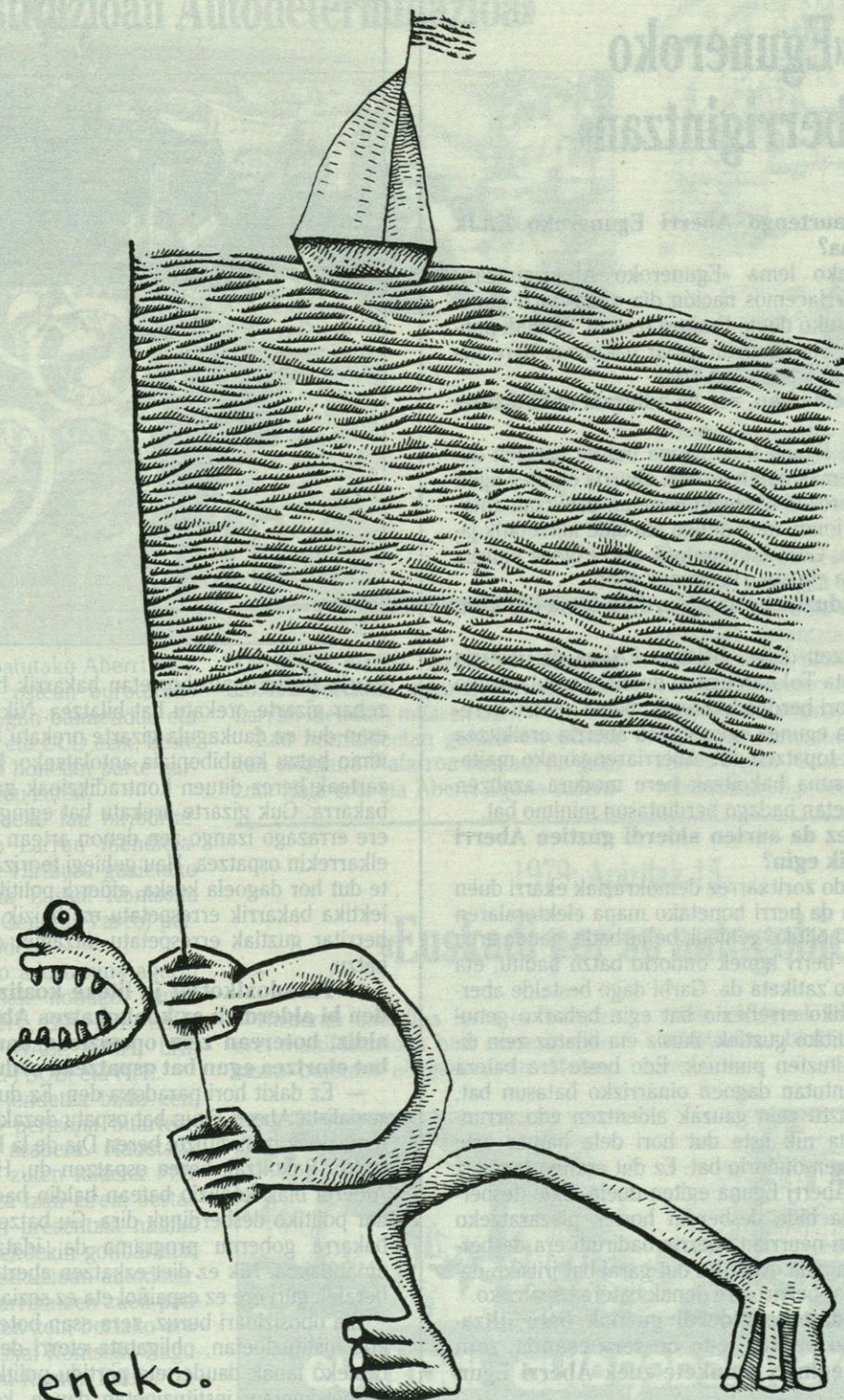
— Euskarazko egunkaria egiteko orduan beste edozeinen aukera berberak ezagutuz ARGIAri ere.

ADARRA pedagogi erakundea.
Gipuzkoako Ikastolen Elkartea.
Bizkaiko Ikastolen Elkartea.
Nafarroako Ikastolen Elkartea.
Arabako Ikastolen Elkartea.
SEASKA.
MAIATZ aldizkaria.
HOTS aldizkaria.
Gipuzkoako GITE-IPES.
Bizkaiko GITE-IPES.
Nafarroako GITE-IPES.
Iparraldeko A.E.K.
Gipuzkoako A.E.K.

Bizkaiko A.E.K.
Arabako A.E.K.
Nafarroako A.E.K.
ITZULTZAILE eskola.
GEREDIAGA elkarteak.
SUSA aldizkaria.
LARRUN aldizkaria.
AIZU aldizkaria.
SENEZ itzulpen aldizkaria.
UZEL.
HEMEN.
PUNTO Y HORA.
HERRIA 2000 ELIZA.

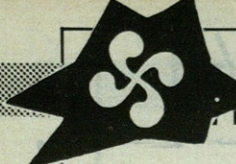
EKAITZA aldizkaria.
ARANTZADI zientzi elkarteak.
IPURBELTZ.
IDATZ eta MINTZ.
ORRUA aldizkaria.
HERRIZ HERRI aldizkaria.
EKB
GILE
ELHUYAR kultur elkarteak.
ISILIK aldizkaria.
EUSKAL IDAZLEEN elkarteak.
ENBATA.
JAKIN.
EUSKAL SOZIOLOGOEN elkarteak.

ABERRI EGUNA

eneko.

eztenez

PNV-EAJ, Joseba Egibar

«Eguneroko Aberrigintzan»

— Zein da aurtengo Aberri Egutarako EAJk hartu duen lema?

— Aurtengorako lema «Eguneroko Aberrigintzan» da, eta erdaraz «Hacemos nación día a día» jarri dugu. Guk Bilbon ospatuko dugu, Erakustazokan, ekitaldi politiko batez, nahiz eta egunean zehar bakoitzak bere herrian ospatu.

— Zergatik lema hau, zer da adierazi nahi duzue-na?

— Guk Aberri Eguna festa eguna bezala hartzen dugu, baina gure lema dioen bezala, aberria egunez egun egiten da, eta bereziki ahalegin honetan dabiltzan abertzale guztiak zoriondu nahi ditugu eta bide horretatik jarraitzen animatu. Gure ikuspuntutik garbi bidea pausuz pausuz egiten dela eta aberria egunez egun.

— Zer eritzi duzue beste alderdien lema eta konbokatoriaz?

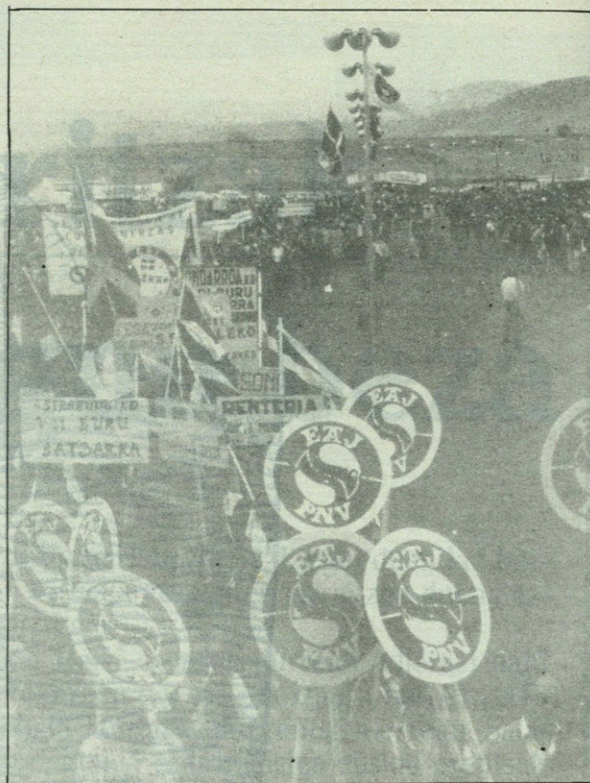
— Nik ezagutzen dudak bakarrik EAKoa da, «Herria Eraikitzen» da, eta Tolosan egiten dutela. Ez dut esango gure lema eta hori berdinak direnik, baina zentzu berekoak bai, aberria egunez egun egitea aberria eraikitzea da. Lema egokia topatzen dut. Aberriarenganako maitasuna edo zaletasuna bakoitzak bere modura azaltzen du, eta kasu honetan badago berdintasun minimo bat.

— Zergatik ez da aurten alderdi guztien Aberri Egunitariorik egin?

— Zorionez edo zoritxarrez demokraziak ekarri duen ondorio bat izan da herri honetako mapa elektoralaren zatiketa, alderdi politiko gehiegi, beharbada, gaude area berdinean. Joku berri honek ondorio batzuek baditu, eta bat zoritxarrezko zatiketa da. Garbi dago bestalde abertzale bezala halako erreflexio bat egin beharko genukeela alderdi politiko guztiek, ikusiz eta bilatuz zein diren batutzen gaituzten puntuak. Edo beste era batera esanda, zein puntutan dagoen oinarritzko batasun bat, eta nolabait ahaztu zein gauzak aldentzen edo urruntzen gaituen. Eta nik uste dut hori dela hamar urte hauen gorabeheren ondorio bat. Ez dut esango tamalez bakoitzak bere Aberri Eguna egiten duela, bide desberdinak daude, eta bide desberdin horiek plazaratzeko aukera daukagun neurrian aberria badirudi era desberdinetan sentitzen dela. Nik uste dut garai bat iritsiko dela Aberri Egunitariorik eginen denak batera ospatzeko.

— Zer izan daiteke alderdi guztiak batu ditzakeen oinarritzko puntua, edo bestera esanda, zein baldintzapean egingo zenukete zuek Aberri Egunitariorik bat?

— Nik esango nuke alderdikeriak alde batera utzi eta aberria alderdien gainetik atera. Beste baldintza bat izango litzateke herri honetan komeni zaigula eta behar-beharrezko dugula ahalegin berezi bat egitea, ez ba-

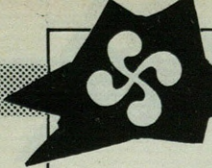

karrik Bazko egun horretan bakarrik baizik eta urtean zehar gizarte orekatu bat bilatzea. Nik pertsonalki beti esan dut ez daukagula gizarte orekatu bat, erregela minimo batzuek konbibentzia antolatzeke. Hori litzateke gizarteak berez dituen kontradikzioak gainditzeko modu bakarrik. Guk gizarte orekatu bat egingo bagenu, askoz ere errazago izango zen denon artean Aberri Egunitariorik eginen dena elkarrekin ospatzea. Hau gehiegi teorizatzea da? Nik uste dut hor dagoela koska, alderdi politikoek heuren dialektika bakarrik errespetatu ez, baizik eta herri honen herritar guztiak errespetatu ditzagun erregela minimo batzuek.

— Paradoxikotzat jo liteke koalizio berean dauden bi alderdiek ez konbokatzeko Aberri Eguna, eta aldiz, boterean zein oposizioan dauden alderdiak bat etortzea egun bat ospatzeko orduan.

— Ez dakit hori paradoxa den. Ez dut ikusten alderdi sozialista Aberri Egunitariorik eginen dena ospatu dezakeenik. Espainian tentazioak izan dituzte beren Día de la Hispanidad ospatzeko. Bakoitzak berea ospatzen du. Hori argi daukat. Alderdi biak koalizio batean baldin badaude ere, bi indar politiko desberdinak dira. Gu batzen gaituen gauza bakarrik gobernu programa da, idatzia eta argitaratua emandakoa. Nik ez diet ezkatzen abertzale egiteko, eta beraiek guri ere ez esanik eta ez sozialista egiteko.

Eta oposizioari buruz, zera esan boterean egote hori, edo instituzioetan, obligatuta etorri dela. Hemen ezinbesteko lanak daude, eta partidu politiko guztiak maila desberdinetan, instituzioetan daude, konbinazio bariatuz. Bakoitzak bere araua jarri du instituzio horietan gobernabilidada bat lortu ahal izateko. Gehiengo nagusi bat ez dagoen bitartean, alderdi politiko guztiak elkarrekin ulertu beharrean gaude.

HB, Tasio Erkizia

«Autodeterminazioa eta Negoziatio. Eutsi borrokari»

— Zein da aurtengo Aberri Egunarako HBk hartu duen lema?

— Aurtengo Aberri Egunaren lema «Autodeterminazioa eta Negoziatio. Eutsi borrokari», da, eta Iruñean ospatuko dugu.

— Zergatik lema hau, zer da adierazi nahi duzue-na?

— Autodeterminazioa bilakatzen ari zaigu marko politiko berriaren ardatz eta ezaugarri nabarienetariko bat. Beraz, autodeterminazioa lortzea, gure burujabetasunaren adierazgarri izateaz aparte, gure subiranotasunaren ataria dugu. Kontuan edukiaz autodeterminazioa ez dugula lortuko ez bada estatuen artean negoziatio bat egoten, horregatik lotzen dugu negoziatio autodeterminazioarekin. Gu ziur gaude momentu honetan autodeterminazio eskubidea jaso eta aitortzeko, ezinbestekoa dela negoziaketa politikoa. Eta eutsi borrokari esaten dugu hori erantsiaz hemen ez dagoelako ez autodeterminazio eskubiderik ezta negoziatiorik ere herri mobilizatorik gabe. Eta beraz, orain arte lortu dugun guztia borrokari esker lortu badugu, hemendik aurrera ere bide berdina izango dela uste dugu. Jendeari egiten diogu deia eta oihua hain zuzen ere, eutsi borrokari.

— Zer eritzi duzue beste alderdien lema eta konbokatoriaz?

— EAJ eta EAren lema sustrai berdinetik datozela oso nabari dagoela uste dut. Badirudi kopiatu egin direla eta, dena den, esan behar dugu lema batek ez duela askotan adierazten partidu baten eguneroko politika. Le-ma horiek esloganak edo deseok izaten dira askotan. Adierazgarriena da nola ospatzen duten alderdi horiek Aberri Eguna: bazkari eder batez edo toki itxietan mitin politikoak eginez. Guk uste dugu herria ez dela erakitzen hitz eginez edo bazkari ederrez. Gauza hauek ondo daude, borrokaren osagarri gisa. Hiru partidu horiek (EAJ, EA eta EE) guztiz banatzen dira gugandik Aberri Eguna ospatzeko eran. Ez hainbeste, baina baita ere, kontsignatan. Baina esloganak askotan ezkutatu egiten du errealitatea, eguneroko huskeria estali edo isildu erazi nahi dutelako.

— Zer eritzi duzue beste alderdien lema eta konbokatoriaz?

— EAJ eta EAren lema sustrai berdinetik datozela oso nabari dagoela uste dut. Badirudi kopiatu egin direla eta, dena den, esan behar dugu lema batek ez duela askotan adierazten partidu baten eguneroko politika. Le-ma horiek esloganak edo deseok izaten dira askotan. Adierazgarriena da nola ospatzen duten alderdi horiek Aberri Eguna: bazkari eder batez edo toki itxietan mitin politikoak eginez. Guk uste dugu herria ez dela erakitzen hitz eginez edo bazkari ederraz. Gauza hauek ondo daude, borrokaren osagarri gisa. Hiru partidu horiek (EAJ, EA eta EE) guztiz banatzen dira gugandik Aberri Eguna ospatzeko eran. Ez hainbeste, baina baita ere, kontsignatan. Baina esloganak askotan ezkutatu egiten du errealitatea, eguneroko huskerai estali edo isildu erazi nahi dutelako.

— Zergatik ez da aurtengo alderdi guztien Aberri Egun unitario egin?

— Erraza da azaltzea. Azken Aberri Egun unitarioa izan zen justu orain hamar urte. Eta orduan batu gintuen kontsigna, autodeterminazioa izan zen hain zuzen ere. Guar egun ezin gara elkarrekin joan, arrazoi simple batez, eta zera da, beste alderdiek baztertu egin dutelako gure herriaren burujabetasun nahia eta jai giro batera mugatu nahi dutelako egun hori. Nik uste dut berriro ere bilduko garela, baina beste alderdi horiek autodeterminazioa eta subiranotasuna lema beraia egiten dutenean, baina bereganatu ez bazkari ederra eginez, baizik eta herri borrokarekin txertatuaz.

— Zer izan daiteke alderdi guztiak batu ditzakeen oinarritzko puntua, edo bestera esanda, zein baldintzapean egingo zenukete zuek Aberri Egun unitario bat?

— Alderdikeria alde batera utzi beharko litzateke, eta erraz utzi dezakete eta dezakegula uste dugu, proiektu bakar bat balego. Hau da, hemen behar dugu lortu nazio proiektu baten inguruan aritzea. Bestela ez dugu inoiz Aberri Egun unitario egin. Iruditzen zaigu momentu honetan EAJ, EA, eta EEk proiektu hori uko egin diotela, hori ukatzen duen marko juridiko-politiko onartzen dutelako. Gaur egun Espainiako Konstituzioa onartzen dute, eta Konstituzioa ukatu egiten dio herri honi bere burujabetasuna. Onartzen dute «Amejoramiento Froal» eta Euskal Herria banatzen duen bi autonomi estatutu, eta beraz uki egiten dute gure naziogintzari. Gure naziogintzari berriro serio egin behar dion.

Lau hiriburuetan lema berbera erabiltzeko da, 'Euskadi por su autogobierno' alegia; berau sinatu zutenek honako hauek dira: PNV, EE, EKA, EMK, OIC, HB(HASI, LAIA, ANV eta ESB), LKI, ORT, PCE-EPK, PSE-PSOE. Aitatu behar, EKA eta PSOEk ez zutela parte hartu Nafarroako deialdian.

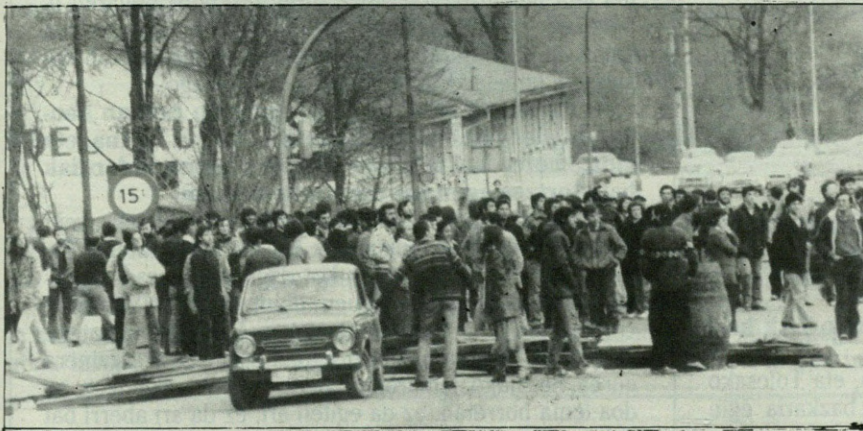
Bilboko manifestaldiaren gehiengoa PNV eta HBk osatu zuen eta kopuruari dagokionez 60.000 (EGIN-en arabera) eta 100.000 (DEIA-ren arabera). Donos-

tian berriz 30.000 partaide bildu ziren Alderdi Ederren eta hasieran baturik atera baziren ere azkenean bakoitza bere aldetik joan zen. Gasteizen manifestazioa bi bloke desberdinetan banaturik atera zen goian aipatutako lema berberarekin. Lehenengo blokean, Gernikako Estatutoaren aldeko alderdiak joan ziren (PNV, PSOE, PCE, EE, EKA eta ORT-PTE) 13.000 pertsona inguru bilduz. Bigarrenengo blokean hau nahikoa ez zela suposatzen zutenak (HB,

EMK-OIC eta LKI) orotara 15.000 pertsona izanik. Bilbon bezala, heimen ere PNV eta HB izango dira partaide gehien ekarritako alderdiak. Iruñean ere gauza berbera dakusagu, alde batetik HB eta EE alderdiak eta bestetik beste guztiak. Esan behar, HBren partaidetza nagusi izan zela Iruñean. Azkenik, Maulen 5.000 pertsona inguru lurraren jabetza, lanpostuak eta euskal kulturaren babesnerako aldarrikapenak egingez.

1980: Apirilak 6.

Hautsi da: Festa batzuk, jipoia besteak

Urte honetako ezaugarriarik garrantzitsuenak Iruñearako deialdiaren (HB, LKI, EMK, CSUT...zabaldua) debekua izan zen. Honekin batera eta aurreko urteekin kontrastatuz PNVk Aberri Egunaren deialdia herri guzietara zabalduko du ospakizun hauei festa kutsu bat eman nahirik, hala nola bertsolariak, bazkari herrikoiak eta gisako ekitaldiak antolatuz.

Iruñean, ikaragarritzko medioak erabiliz, poliziak Aberri Eguna galerazi zuen iskanbila eta enfrentamendu handiak sortuz. Bertan zaurituak izan ziren Iñaki Aldekoa eta Artxanko HBko parlamentari foralak eta Pello Irujo NBBe-ko presidentea. Halaber Etxarri Arana, Altsasun eta Lizarran ere izan ziren istiluak. Goizean goizetik poliziak Nafarroako bideak itxi zituzenez bai Donostian eta bai Gasteizen manifestazio eta konzentrazioak izan ziren. Donostian eguerdiko hamabietan 2.000 pertsonak manifestazio bat burutu zuten kaleetan zehar, azarorik gabe bukatuz. Gasteizen, goizean poliziaren kargak

*Iruñeara
deitu
eta
ezin bildu.
Hegoaldean
jipoia
ezkerrarentzat.
Iparaldean
Herri Taldeak
deitutako
manifestaldia.*

izan ziren. Arratsaldean Gobernu Zibila Plaza de la Provincian konzentrazio bat baimendu zuen baina beran bukatu bezain laster ekindako manifestazioa gogorki disolbatua izan zen.

PCEk ere izan zuen bere tartetxoak Aberri Egun honetan bere deialdia Sestaon burutuz 'Euskadi progresista' eta 'Los trabajadores por la reconstrucción nacional de Euskadi' lemen pean.

momentuan, nik uste dut berriro ere bilduko garena, eta seguru nago hemendik hamar urte baino lehen berriro ere bilduko garena AberriEgun unitario batean, marko juridiko-politiko desberdinaz. Orduan asko izango dira naziogintza hori aitortuko dutenak.

— **Paradoxikotzat jo liteke koalizio berean dauden bi alderdiek ez konbokatzea Aberri Eguna, eta aldiz, boterean zein oposizioan dauden alderdiak bat etortzea egun bat ospatzeko orduan.**

— Ez da batere harritzekoa. Argi dago guar egun PSOE lotsatu egiten dela Aberri Eguna ospatzeaz. Biak gobernu berdinean egon arren, elektorado desberdina dute. Elektorado batek ospatu nahi du, eta PSOEek ez du ospatu beharrik, ez nahi. Praktikan, PNVk zergatik ospatzen du Aberri Eguna? bere inguruko zenbait jende kontentatzeko, baina AberriEgunari kentzen diote erreindibikazio kutsu guztia. Bakar bakarrik jai egun gisa ospatzen dute, baina funtsean, PSOEek ikusiko balu interesgarria jai bat egitea, biak bat etorriko liratekeela uste dut.

EA, Inaxio Oliveri

«Herria eraikitzen»

— **Zein da aurtengo Aberri Egunarako EAK hartu duen lema?**

— Lema «Herria Eraikitzen» izango da, eta Tolosako Beotibar frontoian mila pertsonentzako bazkaria egin ondoren, mitina egonda da.

— **Zergatik lema hau, zer da adierazi nahi duzue-na?**

— Guk uste dugu herria eraikitzen ari dela, Euskadi oraindik egiteko dagoleako; hiru komunitate politiko diferenteetan zatikatuta dago, eta EArentzat lehentasuna duen helburua berriz batzea da. Bitartean, komunitate hauetako egunez eguneko arazoak konpondu behar dira. Horregatik gara mugaz gaindi aritzen den alderdia, Iparraldean ere arituz. Bertako hauteskundeetara aurkeztuko dugu gure kandidatura, ez bakarrik maila folklorikoan, baizik eta EA bezala politika egiteko.

— **Zer eritzi duzue beste alderdien lema eta konbokatoriaz?**

— EAJen lema gurearen ostean agertu zen, eta beste alderdiak «fusilatze» librea da jakina. Gurea lehenago egin zen publiko eta hori horrela da. Bost axola zait gero heuren zer egiten duten. Gurea plagiatzeko fusilatze-ko edo berataz inspiratzeko askeak dira. Heurei galdetu beharko litzaieke zergatik hartu duten lema hori. Beste alderdiei dagokiela, ez dugu eritziarik emango. Gu ez gara eritziak emateko inor.

— **Zergatik ez da aurten alderdi guztien Aberri Egun unitario egin?**

— Helburu desiragarria bada ere, gauza honela egonda, estrategia, helburu eta jokaera desberdinez, unita-

ria egiteak utopikoa dela ematen du. Posible izan zen transizioko urteetan, baina orain urte asko ez da posible. Hainbat gauza aldatu beharko lirateke, transizioan egon ziren baldintzak berriz egon daitezten. Hori zaila da.

— **Zer izan daiteke alderdi guztiak batu ditzakeen oinarritzeko puntua, edo bestera esanda, zein baldintzapean egingo zenukete zuek Aberri Egun unitario bat?**

— Alderdi protagonismoak eta helburuak utzi beharko lituzkete, berreraketa nazionala egiteko gutxienezko programa batera heldu, eta akordua lortu metodo eta erritmoez; oso utopikoa da. Horrela lortuko litzateke Aberri Egun, ez soilik folklorikoa edo bergogoratzekoa, baizik eta erreindibikatzailea eta gogorra, zeren gaia egon badago. Alderdi batzuk lehenengo horretarako joera dute: merienda soila egin, eta kitto. EA Aberri Egun erreindibikatzailea egiten ahalegintzen da. Momentu honetan oso zaila ikusten dut Aberri Egun unitarioa egitea. Ez da nahiko bakarrik helburu berdina izatea (eta helburuak berdina diren ere ikusi beharko litzateke), bitartekoak ere oso desberdinak dira. Ikustea baino ez dago euskara dela eta zein problema izan dugun, eta honelako batetan askoz ere gehiago.

— **Paradoxikotzat jo liteke koalizio berean dauden bi alderdiek ez konbokatzea Aberri Eguna, eta aldiz, boterean zein oposizioan dauden alderdiak bat etortzea egun bat ospatzeko orduan.**

— PSOEek Aberri Eguna ez du ospatuko, noski, bere helburuen kontrako jokakizun bat izango litzateke. Paradoxa ez dut uste benetan hor dagoenik. Paradoxa dago gobernuak egiten dituen ekintzetan; PNV amore ematen ari dela hainbat gauzetan. Paradoxa litzateke gehienbat PNVrena; Aberri Eguna ospatzea eta gainera gurea bezalako lemarekin. Bere praktika politikoa ez doa lema horretan, ez da egiten ari, ez da ari aberri bat egiten. Gure lema ia berdina da, problema da guk lehenengo atera genuela. Plagio bat da. Berdinak garena esanez kanpaina bat ari dira muntatzen, eta plagio hau kanpaina horren barruko beste pausu bat da. Eta gainera imajinario falta.

1981: Apirilak 19.

Festa PNVk, egurra HBri

Urte honetako Aberri Egunean PNVk bere deialdia lau hiriburueta luzatzen du: Bizkaian, Bilboko Erakustazokan burutuko du DEIA egunkariaren arabera bertara hurbildu zirenak 50.000 pertsona izanik. Nafarroako ekitaldia Lei-

tzan ospatuko da; K. Garaikoetxeak bertan, 'Euskotarren Aberria Euskadi da' eta 'Nafarroa Euskadi da' aldarrikatuko du 2.000 pertsonen aurrean.

Gasteizen, Estibalizeko monastegian kutsu politiko gabe eta festa giroan bu-

1981ean, Carlos Garaikoetxea Leitzaan. Lehendakari berria zen orduan.

rutuko da jeltkideen ospakizuna.

HB koalizioak Gernikan burutu nahirik, bertan polizien tanketa eta agerpen bortitza medio delarik Durangon eta Mungian elkartzera behartuko dituzte hemen manifestazioak burutuz. Donostian, Bergaran, Eibar eta Iruñean ere manifestazioak izan ziren.

Euskadiko Ezkerrari dagokionez, Urretxu izan zuten topagune 'Construir Euskadi sin paro, sin miedo y sin presos'.

1982: Apirilak 11.

50 urte: festa eta borroka

Lehenengo Aberri Eguna ospatu zeneren 50. urteurrena dugu hau. Alderdi Jeltzaleak urte honetan hiru egunetan zehar zabaltzen du bere programa horretarako jai egitarau zabal bat eta ekitaldi politiko ugari eskeiniz. Igande goizean, Anoetan, 3.500en bat alderdikide elkartu ziren eta arratsaldean Bilboko Erakustazokan milaka lagun bilduko dira (15.000 jeltzaleen ustez). Berauen lema: 'Herri zapalduen askatasunaren alde'. Etxarri Aranaz ere topagune bihurtuko da, bertara berrehun bat pertsona hurbilduz.

HBri dagokionez bere deialdia zortzi herrietara zabalduko du deialdia: Donostia eta Arrasate Gipuzkoan, Ondarroa eta Santurtzi Bizkaian, Iruñea eta Lizarra Nafarroan eta Laudio eta Gasteizen Araban. LKI eta EMKk ere HBk egindako deialdira deitu zuten. Partaidetza kopuru bateratua milaka izan zi-

rela aipatu behar eta baita ere manifestaldi guziak poliziengatik galeraziak izan ziren, ondorioz zauritu eta atxilotu anitz gertatuz.

**3.500 lagun
bildu zituen
PNVk Anoetan,
Aberri
egunaren
50. urteurrenean.**

Urte honetan Euskadiko Ezkerra-Izquierda para el Socialismo alderdiak Gallartako pilotalekuan burutuko du Hego Euskal Herri guztira zabaldukotako deialdia. Bertan ehundaka pertsona elkartu ziren Xabier Markiegi, Roberto lertxundi eta Juan Mari Bandres-ek botatako mitina entzuteko.

Iparraldean ere, Miarritzen, 1.500etik 2.000 pertsonara bildu ziren, alderdi abertzaleek egindako deialdi honetan.

EE, Xabier Garmendia

«Nazioa Elkartasuna da»

— Zein da aurtengo Aberri Egutarako EEk hartu duen lema?

— Gure lema «Nazioa Elkartasuna da» dugu.

— Zergatik lema hau, zer da adierazi nahi duzue-na?

— Gure lema Elkartasuna dago, nazioa pertsonak direlako, eta ez beraien gainetik, edo beraien gogoz kontra dagoen zerbitu. Nazioa modu solidarioz sortzen da.

— Zer eritzi duzue beste alderdien lema eta konbokatoriak?

— Beste alderdien lema eta konbokatoriak ezagutzen ez ditugunez, ez dugu galdera hau erantzuten. Baina zizelgizat jotzen dugu alderdi bakoitzak nahi duen moduan eta gustora antolatzea.

— Zergatik ez da aurten alderdi guztien Aberri Egun unitariorik egin?

— Aberri Egunak jai instituzionala izan beharko luke. Aberri Egun unitarioa, instituzionala izan behar luke. Alderdi guztiek egindako konbokatoria bakarra ez egotea, alderdi hauek marko instituzionala bereganatzeko duten era diferentearen ondorioa da. Herriaren normaltasunak inplikatu luke jai hauek, eta bestelakoak, modu instituzionalez ospatzea.

— Zer izan daiteke alderdi guztiak batu ditza-keen oinarritzeko puntua, edo bestera esanda, zein baldintzapean egingo zenukete zuek Aberri Egun unitario bat?

— Egoera insolidarioa da, marko instituzionala ulertzeko dauden modu desberdinetatik sortua. HBk ez badu marko instituzionala konpartitzen, logikoa da Aberri Egun unitario batetan parterik ez hartzea. Lehen esan dugunez, guretzat Aberri Egun unitarioa lortzeko modua, konbokatoria instituzionala eginez izango da, jai ofiziala, edo sinboliko-kolektiboa eginez.

— Paradoxikotzat jo liteke koalizio berean dauden bi alderdiek ez konbokatzea Aberri Eguna, eta aldiz, boterean zein oposizioan dauden alderdiak bat etortzea egun bat ospatzeko orduan.

— Gobernuan dagoen alderdiaren kideak, hau da, PSOEk ere, joku marko bat bereganatu behar luke, hau da, konbokatoria instituzionala egingo balitz, EAJren aldetik, PSOEk ere asumitu beharko luke. Baina beste aldetik, gure ustez, logikoa da; PSOE ez bada alderdi nazionalista, ez du zergatik konpartitu behar oraingoz bakarrik nazionalista den jai bat, eta jaia instituzioena ez denez... Horregatik, normala iruditzen zaigu. Guk uste dugu EAJren erresposabilitatea dela, bera izan bait zen Aberri Eguna jai instituzionala izatea oztopatu zuena. EEk proposatu zuena kontsentsu bat lortzea zen, eta himnoa ere kontsentsuatu ez zenez, hau ere pendiente dagoen asignatura da.

EMK-LKI, Rosa Olivares

«Aberri Eguna, noren eguna?»

— Zein da aurtengo Aberri Egunerako hartu duen lema?

— Nahiz eta oraindik ez dugun esaldia zehaztu EMK eta LKIk batera lruñera eramango dugun lema, garrantzitsuen ideia da eta bera sostengatzen duten imajinak. Eta hori nahiko argi daukagu. Imajina ofizialaren aurrean, berriki bakeroz jantzita (inperioko hiriburura egin duen bisitaldian) ikusi dugun Ardanazak erreprezentatzen duena, guk beste Euskadiren imajina kontrajartzen dugu, Euskadi ez-lasaiarena, kasu honetan preso dagoen emakume batek erreprezentatuta. Ideia zera da «Aberri Eguna, noren eguna?».

— Zergatik lema hau, zer da adierazi nahi duzue-na?

— Garrantzizko galdera da 1988an. Zeren Eusakdi euskaldunen aberria dela esateaz gain, komenigarria da jakitea zein euskaldun motaz identifikatzen duen norberak. Guk egun honetan gure jendea begiratzen dugu, eta ikusten duguna ez da herri abstraktu bat, baizik eta oso

1982eko Aberri Egunean Ezker Abertzalearen gainera etorri zen polizia.

Miarritzeraino bi kolumnatan banaturik heldu ziren bidean aurkitzen zituzten bide-seinaleztapen guztiak euskaratuz. Bi kolumna hauek Miarritzeko enparantzan egin zuten topo eta bertaako

alderdi abertzaleen buruek entzun eta gero manifestaldi bat burutu zuten. Esan behar poliziak konzentrazio eta manifestazioa gertutik jarraitu izan bazuten zituen hauek galerazi.

eta Bandres-en mitina entzuteko. Borroka armatuaren bukaera eta estatutoaren garapenaren inguruan oinarritu zuen Bandresen bere diskurtsoa.

Ipar Euskal Herrian aurreko Aberri Egunean baino jende gutxiagok hartu zuen parte Mauleko konbokatorian. Herri Taldeak, Laguntza, EIBAT eta Xabierren aldeko komiteak ziren deia zabaldu zuten erakundeak. Eguraldi txarrak markatu zuen "Borroka Eguna, Herri Eguna" izendatu zutena.

Bitxikeria moduan edo aipatu Gasteizko Udalak "Aberri Egun Instituzionala" antolatu zuela eta nahiko kaskar joan zitzaizela antolakizuna. Udal Bandaren kontzertu bat eta gazteentzako beste kontzertu bat izan ziren horren lekuko.

1983: Apirilak 3

Bilbo, Iruñea: erreferentzia puntuak

PNVk herri bakoitzera deitu zuen, bere egitasmoa Hegoaldeko lau hiriburuetara zuzenduaz eta bereziki Bilbora eta Elizondora. Arzalluz aritu zen hizketan Bilbon hitzak Udal hauteskundeek eskainiz gehien batean. Garaikoe txea Elizondon aritu zen (gerora EAKo bilakatu ziren politikoekin batera) "Euzkadi nuestra patria, el euskara nuestra lengua" lemapean mitin bat gidatu zuelarik.

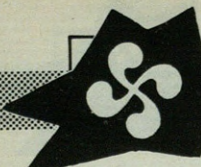
Herri Batasunak Iruñean, 15.000 lagun bildu zituen "Herri bat gara" izenburupean, jendeak "Independentzia", "Herri bat, hizkuntza bat", "Amnistia osoa, presoak kalera", "Amnistiarik gabe pakerik ez", "Errefuxiatuek Euskadin bizi behar dute", "Nafarroa Euskadi da"... oihukatzen zuelarik. Aberri Eguneko konbokatoriei buruz zera esan zuen Santi Brouard-ek: «Unos no han hecho ningún llamamiento porque su patria es la española. Otros han llamado a acudir a un teatro y nosotros somos los únicos que hemos llamado a todo el pueblo vasco a acudir a Iruñea».

EMK-k eta Laia-k ere Iruñera deitu zuten HBekin batera.

Euskadiko Ezkerrak seirehun lagun inguru bildu zituen Bilboko Astoria zinean, Markiegi, Lertxundi, Onaindia

1983tik Iruñea bilakatu da Herri Batasunaren Aberri Eguneko erreferentzia puntu.

jende zehatza: birmoldatutako langilea, gazte langabeta, Gaztetxeetako leinu hiritarrak, diru faltagatik ikas-tola pribatura joan ezin daitekeen jendea, euskara ikas-tea helezinezkoa pribilegioa baita, eskola euskaldun eta publikoaren alde borrokatzen duten maisu-maistrak... Gure jendea gizarte honetako jende galduea eta baz-tertuena da; leku kutsatuetan bizi direnak, estatu honen aurka ekiteko orduan legaltasunen gelditzen ez direnak, eta ahalegin horretan bizitza arriskatu, bai eta galdu ere egiten dutenak. Gure jendea, objetatu egiten duen gaz-tea da, bortxaketaren aurrean altxatuegiten den emaku-mea, opariz ezer jasoko ez duela dakiena, eta lortzeko borrokatu beharko duela; idealen bila dihardutenak, eta baita ere, ideal batzuegatik gartzela, exilioa edo herbes-teratua izatea pairatzen dutenak.

— Zer eritzi duzue beste alderdien lema eta kon-bokatoriaz?

— PNVren lema ez dio funtsezko galdera bati erant-zuten, aberria, norentzat? aberri norena? Nahiz eta heurrek erantzun guztiontzako aberria egiten ari direla, benetan egiten dutena zera da, batzuentzako aberria, hau da, OTANen defendatzaileena, Banco de Bilbao eta Banco de Vizcaya-rena, Autonomia Estatutuaren babes-pean azkenengo bederatzita urtetan muntatu izan duten euskal mini-estatu hori, polizia, administrazio, hazienda eta telebista propioak, eta honez gero, 1988an, bilioi ba-tetako presupuestoa manejatzen duena, Gasteizko Go-bernua eta Diputazioen artean. Muntatzen ari den abe-rrri hau, Gernikako Arbolaren eskumaldean kokatuta da-go. Horregatik, gure burua Gernikako Arbolaren ezke-rraldean kokatzen dugunok, ezin dugu ez orain, ezta se-kula ere, horrekin identifikatu.

— Zergatik ez da aurten alderdi guztien Aberri Egun unitariorik egin?

— Nahiago nuke galdera horri ez erantzutea. Ez ditu-gu historia horiek sinisten. Gizarte honetan hain urrun-durik gaude.

— Zer izan daiteke alderdi guztiak batu ditza-keen oinarritzako puntua, edo bestera esanda, zein baldintzapean egingo zenukete zuek Aberri Egun unitario bat?

— PNVrekin ezin dugu inora joan, gauza nabaria da, begi bistan dago, AberriEgun unitario batetarako baldin-tzak? Hainbat aipatu beharko litzateke! Ez litzateke po-sible izango. Zientzia-fikzioa egitea da.

— Paradoxikotzat jo liteke koalizio berean dau-den bi alderdiek ez konbokatzea Aberri Eguna, eta aldiz, boterean zein oposizioan dauden alderdiak bat etortzea egun bat ospatzeko orduan.

— Egun bat modu askotara ospa daiteke. Segun nola egiten den, jai eguna edo borroka eguna. Maiatzaren le-hena ere hor dago. Heurentzat beste jai da. PSOE, esa-terako, UGTrekin joaten da, paseoan, prozesuan, azken finean hori delako, manifestazio erritalizatu bat. Eta PN-Vkoak ez doaz, eta ez da ezer gertatzen. Dena erritua da, borroka jarrean egoten ez denean. PNVkoek beren jai egiten dute Aberri Egunean, eta PSOEek Maiatzaren lehenean dute beraien jai. Borrokarik egiten ez dute-nez, ez batzuk ez besteek, ez da ezer gertatzen. Ez da PNVk manifestazio batetara konbokatzen duenik, ez. Jai instituzionala da. Martxoaren 8an ez dute jairik konbo-katzen, oraindik ez dute arazo hori barneratuta.

EMA, Roger Idiart

«Euskara eta Askatasuna»

— Zergatik lema hau, zer da adierazi nahi duzue-na?

— Aberri Egunaren ospatzea Iparraldean, urte guztiz egiten den bezala, aurten ere beharrezkoa da. Beraz, duela 25 urte abertzale abertzale bakar batzuk bildu zi-ren bezala Itsasun dira bilduko Iparraldeko abertzaleak. Emeki bada emeki, gauzak, borrokak, aintzina joan dira eta aurten milaka izanen dira aberriaren ospatzeko. Bi lema hautatuak izan dira: euskara eta askatasuna. Euskara 'Bateginik' kanpainaren xede berarekin elkar-tzeko, euskara hizkuntza nazionala bait da, eta horrek bait gaitu euskaldun egiten. Bigarrena, askatasuna. Gure aberriaren askatasuna dugu aintzin-aintzinean ezartzen, eta horregatik dugu gure banderola batuaren gainean ezarri 'Euskadi askatuta'. Eta ikusiz aurten ze gertakari gertatu den, zenbat preso Hego eta Iparraldeko zer bal-dintzetan kartzelaratuak diren garrantzitsua da. Horre-gatik dugu ere, Txominen hilobian omenalditxo bat egi-nen.

— Aberri Egun unitario bat egiteak aurrera be-gira ezer esan nahiko al du?

— Beste batasunekin antolatzen dugu, beharrezkoa bait da, garai honetan, Frantziako potereari eta Iparral-deko jendeari erakustea askatasunerako borroka azkar eta zuzena dela. Sensibilitate guztien gainetik pasata, denok elkarrekin erranen dugu euskaldunak garela eta abertzaleak garela. Kanboko egunetan gure biltzar na-gusiak erabaki duen bezala agertaraziko dugu nola ikus-ten dugun elkartasuna aurten izanen ditugun hautes-kundeetan. Dei bat egiten dugu Aberri Egunean eraku-tsi dugun elkartasuna, 'Bateginik' eta kooperatiben ingu-ruan egiten dugun elkartasuna, ondoko egunetan eta ur-tetan segitu eta azkartu dadin. Debaldekoak dira zatike-tak ez bait dute borroka aintzineratzen eta horretarako dei bat egiten dugu gehienik Aberri Egunerako hego al-deko jendeak bat egin dezan. Euskadi ez da bakarrik Komunitate Autonomoa baizik zazpi probintziak, Euskal Herriaren egiteko Iparraldea ere kontutan hartu behar delarik.

EB, Jacques Ornague

«Euskara eta Askatasuna»

— Zergatik lema hau, zer da adierazi nahi duzue-na?

— Aurten bada 'Bateginik' kanpaina hori euskararen alde. Hemen badira problema haundiak ikastoletan. He-mengo politikoez nahi dute euskara ikazkutu eskoletan. Hau honela, anitz lekutan hemen ikastolak ari dira la-nean eta bon, badira problema larriak Seaskan... Behar da alimaleko indarra egin. Badakizu, hizkuntzarik gabe

1984: Apirilak 22

Nor da 'abertzetasuna' ren gordari?

Bilboko Erakustazoka PNVrentzat eta Iruñea HBrentzat izan ziren 84ko Aberri Eguneako eskenatoki nagusiak. "Milaka" lagun bildu zituen lehenengoak eta 12.000 (Gobernuko delegatuzen arauera) bigarrenak.

Athletic-aren 'Aliron'aren usainean

inguratu ziren jeltzaleak Bilboko erakustazokara. Carlos Garaikoetxea goizean Oliten izandako mitinaren ondoren agertu zen «Ni un paso atrás en nuestras aspiraciones como pueblo» aldarrikatzeko. «Camino responsable»tzat jo zuen estatutua «este camino es mu-

cho mejor que el de aquellos que pretenden apostar el futuro de este pueblo a limpio órdago». Arzalluz-ek abertzale hitza gorde nahi izan zuen bere alderdiarentzat: «No os dejéis quitar la palabra de abertzales por otros que no hacen más que alborotar».

Iruñeako Aberri Eguna, Herri Batasunak konbokatutakoa, "Por la soberanía nacional. Herri bat gara" izenpean eta policiaren zirrikadaren pean egin zen. Autodeterminazioa, Amnistia orokorra eta FOP kanpora izan zen HBk Iruñean errebindikatutakoa. Idigorasek esan zuenez «El 70% de la población vasca aceptaría un Estatuto surgido de la alternativa KAS». Santi Brouard-ek zera azpimarratu zuen bere interbentzioan «No se conseguirá un Aberri Eguna unitario a través de las Instituciones ni emanado de la Constitución. La Constitución y las Instituciones ya han separado al pueblo vasco cosa que nosotros no admitimos». Esan behar sei lagun atxilotu zituela policiak egun horretan Iruñean.

Euskadiko Ezkerrak 200 lagun eramatea lortu zuen Gernikako enparantzara eguerdiko 12etan. Olaberrik, Gurrutxagak eta Lertxundik hitzegizuten. Olaberriren hitzetan «Jamás los vascos hemos estado en condiciones más favorables para crear una nación moderna».

1985: Apirilak-7

Lehendakari berria PNVren krisian

Bi mila lagun inguru joan ziren Hazparnera "Herri bat gara" pankartaren atzean manifestaldia eginez Aberri Eguna ospatzeko. Laguntza eta Herri Taldeak ziren deialdiaren arduradunak. Eñaut Haritschelarrek esan zuenez «Ipar eta Hegoaldea elkarrekin askatzeko nahia agertzen duen eguna da Aberri Eguna». Iparraldeko egoera eta GALEn ekintzek sortutako giroa izan ziren erreferentzia puntu mintzaldietan.

Herri Batasunak sekula baino jende gehiago bildu zuen Iruñean, nahiz eta kontrolik, atxilotetarik eta policiaren kargarik falta ez izan. Komunikabide gehienek 20.000 lagun estimatu zituzten (HBk ez zuen zifrarik eman ohizko duen lez). 'Egin'en arauera aurreko Aberri Egunean baino %40 bat gehiago izan ziren honetan Iruñean. Hasierako pankartak lema zeraman idatzita: «Por la soberanía nacional. Herri bat gara».

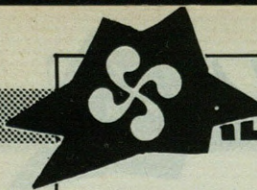
Ondoren era guztitako pankartak eta oihuak: «Gora ETA militarra», «La policía tortura y asesina», «Errefuxiatuek

**Ordurarte
bildutako
jende
kopururik
handiena
eraman
zuen
HBk
Iruñera.**

Euskadin bizi behar dute... Iñaki Aldekoaren diskurtsoa ere tonu horretakoa izan zen «Nos tendrán de frente y de pie en la lucha por nuestra soberanía nacional».

PNVn Ardanzen lehen Aberri Eguna izango zen hau lehendakari moduan. Bilboko Erakustazokan milaka lagun bildu zituen Carlos Garaikoetxea

DIK ABERRI EGUNAZ ALDERDIAK AB

ez dela populu. Bestetik errepresio' haundia izan da bi urte honetan, estradizioak eta, hemengo anitz gazte preso dira eta bon, orain azkarki behar du borrokatu euskaldunak askatasuna hori lortzeko. Bi lema haundiak dira aurtengoak, haundienak.

— **Aberri egun unitario bat egiteak aurrera begira ezer esan nahiko al du?**

— Abertzale guztiok behar dugu bildu, Baionatik Bilbora. Iparraldean abertzalismoa altxatzen ari da sasoi honetan, eta gure partetik, behar ditugu lagundu besteak abertzalismoa goratzekotan. Egia erraiteko, hemen arrunt gutxi dira abertzaleak, ez du alimaleko indarra, eta honen aurrean behar dugu, berriro diot (zenbait egunetan egiten den moduan) elkartu.

— **Alderdi abertzaleen arteko batasuna zein baldintzetan eman ahal izango litzateke?**

— Nik uste dut elkarrekin izaiten ahal garela, euskara defenditzeko, borrokaren mailan, ekonomia mailan... Hauteskunde munizipaletan kasu, zerbait egitekotan, abertzale guztiak elkarrekin borrokatu behar dutela uste dut. Ez dugu elkarrekin faltsoki erraiten ibili behar eta denborarekin behar dugu anitz mailetan zinez eta elkarrekin joan.

— **Ipar Euskadiko populazioaren %5a baino ez dute biltzen Aberri eguna konbokatzen dutenak. Honek zerbait esan nahi al du?**

— Ahulak garela. Hala ere, eta uste dut denbora estu hauetan, eta orain partikularki, Iparraldean, euskaldunak bere baitan aintzineratzen ari direla. Ari da alimaleko lana egiten horretan. Bon, nik uste dut bide onean garela. Behar dugu anitz lotura hegoaldearekin ere, gu entseiatu gara, besteek ere egin dute zerbait...

ere bertan izan zelarik, nahiz eta isilik egon. PNVren sorreraren 90. urteurrena ospatzen hasi ziren orduan 'Abertza-

letasunak 90 urte' lema erabiliz. Krisi garaia hasia zegoen eta diskurtsoak alderdiaren eta Instituzioen krisira zuzendu ziren gehien bat. «A pesar de todo y de todos, hoy, y me complace decirlo, esto va bien. Este País está en marcha» esan zuen Ardanzak.

Bermion ere ospatu zen Aberri Eguna 'Bermioko Aberkideak' taldeak deiturik. PNVtik kanpo geltitutako militanteak bildu ziren han eta Angel Larrañaga izan zuten hizlari PNVkiko kritikak astinduz.

Euskadiko Ezkerrak Billabonako frontoian eskaini zuen mitina bostehun bat lagun bilduaz 'Foralismozik ez. Euskadi bat' izenpean. Onaindia, Olaberri eta Aulestia aritu ziren estatutuaren defentsan eta foralismoaren kontra. «El foralismo ha conseguido hundir al Gobierno Vasco y a las Instituciones Autonómicas» esan zuen bertan Olaberrik.

Ipar Euskal Herrian mila lagunetik gora bildu ziren Uztaritzen bi ibilaldi batu zirelarik bertan: bata, Baxenafarroa eta Zuberoko jendearena eta bestea kostaldeko jendearena. «Herri bat gara» lema ipini zioten antolatzaileek Aberri Egunari eta Battitta Amestoik hitzegin zuen hauen izenean Aberri Egunaren izaera herrikoi eta borrokalaria azpimarratuz.

Euskadiko Ezkerrak Zarautzko musika plazan antolatu zuen bere mitina Onaindia, Olaberri eta Aulestiarekin. Onaindiak trufa egin zuen Arzalluz eta Ardanzaren kontura Olaberrik honako galdera zuzentzen ziolarik ETArri «Me pregunto si merece la pena seguir yendo a la cárcel, seguir corriendo el peligro de muerte o morir, cuando el fruto de esos esfuerzos se lo están llevando quienes no han hecho nada por ello».

1986: Martxoak 30

PNV haustear, HB irmo

1986. urtean PNVk ez zuen Aberri Egun bateraturik antolatu. Gipuzku Buru Batzarrak Anoetako Belodromora deitu zuen Carlos Garaikoetxearen inguruan 4.000 'kritiko' bildu zituelarik. «La salud del partido no se preserva con el silencio o las opiniones externas. El mejor servicio que podemos dar a nuestro partido es que impere la democracia interna, la tolerancia y la flexibilidad para encajar y discutir nuestras opiniones contrarias» esan zuen Garaikoetxeak.

Arzalluz, Ardanza eta Uzturreren inguruan ere milaka lagun bildu zituen PNVk Bilboko Erakustazokan. Nazionalisten batasunera dei egin zuten bai Ardanzak bai Arzalluzek. «Si no os gustan los que habeis elegido, cambiarlos, pero nunca abandonéis el partido. Ser fieles a él y a sus ideas, porque es un instrumento para sacar Euskadi adelante». Arabarrak Villarrealen bildu ziren (500 bat) eta nafartarrak San Migel-en.

Herri Batasunak milaka lagun bildu zituen Iruñean (antolatzaileek ez zuten zenbakirik esan nahiz eta eginek 25.000 aipatu) «Nazio bat gara. Euskadi aurrera» lema erabiliz. Ohizko moduan manifestaldia izan zen ekitaldi nagusia, ondoren interbetzio saio bat izan zelarik zapalduetako beste nazio batzuetako ordezkariak ere parte hartu zutelarik

(BNG, PSAN, MDT, UPC, SOC...). Idigroasek deklaratu zuenez HBrena da benetazko Aberri Eguna, eta folklorismoen aurka agertu zen «mientras el pueblo vasco no haya recuperado su soberanía nacional».

Patxi Artze eta Iñaki Aldekoa parlamentariak izan ziren manifestaldiaren bukaeran mintzatu zirenak, euskara, nazio zapalduak eta OTANi Euskadin emandako ezetza gai bezala harturik.

1987: Apirilak 20

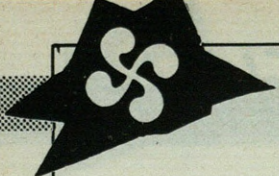
EA eta Gernika Hauteskunde bezperan

Gernikako bonbaketaren berrogeita-margarren urteurrena eta ekaineko hauteskundeak izan ziren Aberri Egun honetan alderdi guztiek izan zituzten erreferentziak.

PNV, zatiturik jada, Bilboko Erakustazokara deitu zion bere jendeari «Gernika bizirik, Euskadi bizirik» slogana erabiliz. Milaka lagunuen aurrean sozialistekin sinatutako gobernu paktoa justifikatzen aritu zen Ardanza. «La pluralidad social de Euskadi impone el dialogo y la negociación» edota «La escisión

de nuestro partido es quien nos ha llevado a gobernar en coalición». Arzalluzek ere ildo beretik burutu zuen bere hitzaldia: «Hemos tenido la suerte de que en nuestro partido no se ha roto esa transmisión de hombres, de los que aprendimos su entereza y sacrificio. Su ejemplo nos mantiene en la lucha».

EAK, bere lehenengo Aberri Egunean, sei bat mila lagun bildu zituen Donostiako belodromoan. Garbi zentratu zuen bere ekintza politikoa ekaineko hauteskundera begira: nazio subiranota-

Aberri-Egunean

Iparraldera noa ni

Herri txikitxo bat da Itsasu, Ipar Euskal Herrikoa. Haraxe noa ni aurtengo Aberri-egunean.

Zergatik? Zertarako?

Orain dela 25 urte aldarrikatu zuten Iparraldeko euskal abertzaleek 'Itsasuko Karta', 1963ko Aberri-egunean. Gertakari oso garrantzizkoa izan zen hura, Euskal iparraldearen historian. Itsasun bertan bilduko dira aurtengo Aberri-egunean iparraldeko abertzale guztiak.

Hala ere, ez noa Itsasura hogeita-bostagarren urteburua ospatzeak bereziki hunkitzen nauelako, ez. Ni ez nintzen egun hartan Itsasun izan eta ez dut haren oroipen hurbilekorik.

Hona zergatik noan Iparraldeko Itsasura aurtengo Aberri-egunean: 'Euskara eta Askatasuna' goiburua izenean Iparraldeko abertzale guztiak hantxe elkartuko direlako. Hango alderdi politiko guztiak bateratu dira: ez efemeride baten izenean bakarrik, eta bai helburu handi bat aldarrikatzeko ere: Euskara eta Askatasuna.

Herri begira bateratzeko egin dute ahalegina txalotzeko eta elkartasuna adierazteko noa ni aurtengo Itsasura Aberri-egunez.

'Bateginik' euskarari buruz

BATEGINIK kanpainaren erdi-erdian ospatuko dugu aurtengo Aberri-eguna. 'Euskara Hizkuntza Nazionala' da horren slogan nagusietako bat. Horren Euskal Herri osorako ofizialtasunaren aldeko agiri garrantzizko bat sinatuko dugu 600.000 euskaldunetik gora.

Euskal Herriko alderdi guztiei eskatu zien Kanpainaren antolakuntza-batzordeak Euskara izan zedila aurtengo Aberri-egunaren goiburu nagusia; eta horri begira denak bateratu zitezela. Ezinezkoa izan da nonbait.

Uste dut alderdi bakoitzak egingo duen ospakuntzak Euskara izango duela gai nagusietako bat. Baina Itsasukoak bakarrik ipini du Euskara sloganaren muintzat.

Hegoaldean kanpainarako alderdi politiko 'abertzaleak' ere bateratu ezinik dabiltzan honetan —hobe esanda, BATEGINIK kanpainara batzeko horietako bat edo beste uzkur eta zalantzan dabilen bitartean— Iparraldeko alderdi abertzale guztiak elkartu dira bietarako: Kanpaina aurrera eramateko, eta, horren baren, Aberri-eguna ospatzeko. Euskararen izenean! Euskarari buruz!

Ez noa Iparraldera ihesean, hegoaldean azken aldia erabili ditugun eztabaida eta garraztasunetatik neure burua egurastu nahian edo. Badakit Iparraldean ere ez direla errazak izan batasunaren bideak. Baina saiatu dira, eta behingoz behintzat lortu dute: 'Euskararen eta Askatasunaren' izenean.

Horixe txalotu nahi dut; eta, ahal dudan neurrian, berretsi eta sendotu.

Euskara eta Askatasuna

Euskaldunon batasunaren oinarria baldin bada euskara, era berean da euskaldunon askatasunaren eragilea. Beste nonbait idatzia dudana errepikatuko ditut: 'Euskara du Euskal Herriak bere askatasunaren hizkuntza'.

Gizarte-klaseen eta Herrien zapalkuntza dago, zapaltzaileak beti baliatzen bait dira hizkuntzaz eta hizkeraz edonolako zapalkuntza-mota (ekonomikoa, politikoa, soziala, kulturazkoa) estaltzeko eta finkatzeko. Era berean, hizkuntzazko askapena dago edonolako askapen-ahalegina oinarrian eta abiaburuan.

Euskaldunon hizkuntzazko askapen nazionala eta soziala funtsean euskararen beraren berreskurapean datza: hau da, euskaldunok geure hizkuntzaren jabe izatean. Jabetasun kolektibo horrek oinarrian dauka noski euskaldun bakoitza bere hizkuntzaren eta bere hizkeraren jabe izatea, kanpoko boteredunen hizkuntzazko ezarpenik edota bitartekotasunik gabe.

Horregatik oso ona deritzat Iparraldeko indar politikoek eta sozialek aukeraturiko sloganari: Euskara eta Askatasuna. Nekez izango du Herri honek askatasun nazionalik eta sozialik, Herri osoaren eta herri-tar bakoitzaren hizkuntzazko askapenetik ez baldin bada.

Beraz, aurtengoan ni Iparraldera, Itsasura, noa Aberri-Eguna ospatzera.

PAULO AGIRREBALTZATEGI

ABERRI EGUNA

sunak aldarrikatu zuen batetik, bestetik PNV gogor kritikatu zuelarik. Garaikoe-txea, Oliberi, Cuerda, Pujana eta Eizagi-rre aritu ziren Ipar Euskadi eta Nafar-roa aipatuz behin eta berriz. Garaikoe-txearen esanetan «*Daremos la campaña ya que no apostamos por el poder sino por un ideal*». Oliverik berriz «*Por seguir siendo nacionalistas hemos tenido que hacer EA*».

Herri Batasunak, azken urteotako Iruñerako joera aldatuz, eta Gernikako bonbaketaren urteurreneko ekintzei bultzada bat emanaz, Gernikara deitu zuen «Askatasuna eta pakea» aldarrikatu-z. Sekulako jendetza bildu zen Gerni-kan egun horretan ('decenas de miles' komunikabide ezberdinen arauera) kale guztiak jendez gainezka agertu zire-larik. Eguerdi aldean manifestaldi handi bat ospatu zen, 'Gora Euskadi Askatu-ta', 'Independentzia', Amnistia, Autode-terminazioa, FOP kanpora, eta KAS eta ETaren aldeko oihuak nabarmendu zi-relarik.

Aurreko Aberri Egunean bezala He-rrri Batasuneko Mahai Nazionala joan zen manifestaldiaren buruan, eta honen amaieran, ekintza politikoa, Fidel Are-jitak (Gernikako alkategaia), Patxi Za-baletak, Fernando Egileor-ek eta Jon Idigorasek hitzegin zuten. Honek esan zuenez «*Gernika debe ser el símbolo de*

Iruñeatik Gernikara joan zen HB 1987.ean. Bonbaketaren 50. urteurrenean gainezka egin zuen jendez Gernikak.

la unidad para todos los vascos que creemos y deseamos una Euskadi libre, y debe ser también un vínculo de solidaridad y compromiso de todos los abertzales en la reconstrucción nacional, en la recuperación de nuestra lengua, en

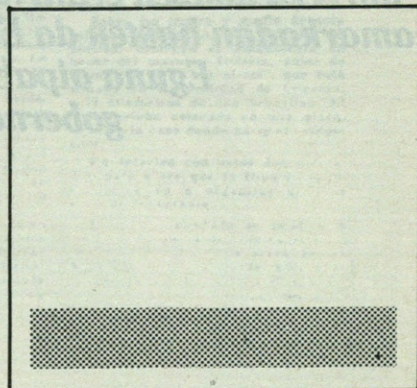
la unificación territorial, la consecución de un autogobierno real y disponer de instituciones con poder para construir nuestro futuro».

Euskadiko Ezkerrak ehundaka batzuk lagun bildu zituen Leioan berriz ere Onaindia eta Aulestiaren inguruan, hauekin batera Lizundia eta Teo Uriarte aritu zirelarik. Aulestiak esan zuenez «*El Aberri Eguna no es aún una fiesta de todos los vascos. Aún hay divisiones profundas entre los que celebramos este día y los que no quieren ni celebrarlo*». Hauteskundeei begira hauek ere Alemaniako Partidu Berdeko Petra Kelly ekarri zuten gonbidatu modura.

Ipar Euskal Herrian bi manifestaldi ospatu ziren Azkainen. 500 lagun bildu ziren Luberriagaren inguruan eta 2.500 EMak eta EBk deiturikoan. Kaputxadun batzuk ere agertu ziren ILDOren panfletoak banatuz eta IKren pankarta bat jarriaz.

Kepa Aulestia Euskadiko Ezkerrak 1987ko Aberri Egunean Leioan antolatuta-ko mitinean.

El Correo Español egunkariak, gertaera deliktiboekin loturik aurkezten zituen

Frankismoaren azken aldera, Aberri Egun klandestinoak prentsan ere

Orrialde hauetan frankismo garaian egin ziren Aberri Egunek orduko prentsan izan zuten oihartzuna eta tratamentua agertu nahi izan ditugu. Horretarako gaur egun ere arrakastatsu dagoen egunkari bat begiratu dugu. El Correo Español, hirurogeigarren hamarkadan eta Franco hil arte egunkari honek Aberri egunaren inguruan ateratako informazioa bilduz. 1968 arte ez da ezer azaltzen, eta handik aurrera, Aberri Eguna aipatu gabe, bonben, ikurriñen eta atentatuen berri ematen dute soilik. Urteak aurrera doazen eran, hirurogeita hamargarren hamarkadan hasten da El Correo Español Aberri Eguna aipatzen, beti atentatauei eta gobernadoreen oharrei loturik.

Los gobernadores de Navarra, Guipúzcoa y Vizcaya advierten de la prohibición del «Aberri-Eguna»

Se emplearán todos los medios para preservar el orden público

Los gobernadores civiles de Navarra, Guipúzcoa y Vizcaya, en una nota conjunta, advierten que los actos del «Aberri Eguna» están prohibidos y que se emplearán todos los medios para mantener la paz y el orden.

La nota de los gobernadores dice así:

«Desde hace varios días, organizaciones ilegales y terroristas vienen divulgando una convocatoria para el día 18 en Pamplona, con el pretexto de la celebración del «Aberri Eguna» y con el propósito deliberado de provocar situaciones conflictivas que conduzcan a graves alteraciones de orden público en la capital navarra, así como en las tres provincias vascas, mediante la ejecución de diversos actos.

Ante tal convocatoria, es preciso reflexionar sobre el carácter y consecuencias que tuvieron las últimas actuaciones de algunos de tales promotores. El cruel asesinato de don Angel Berazábal, luto del País Vasco y de España entera. La muerte del guardia civil don Manuel Gordo García, último estallón de esa larga cadena de ejemplares tributos que las fuerzas del orden público están pagando en el noble y frecuentemente ingrato deber de servicio a la comunidad, revelan con patética elocuencia el sentido que quessa atribuir a cualquier iniciativa de tales patrocinadores.

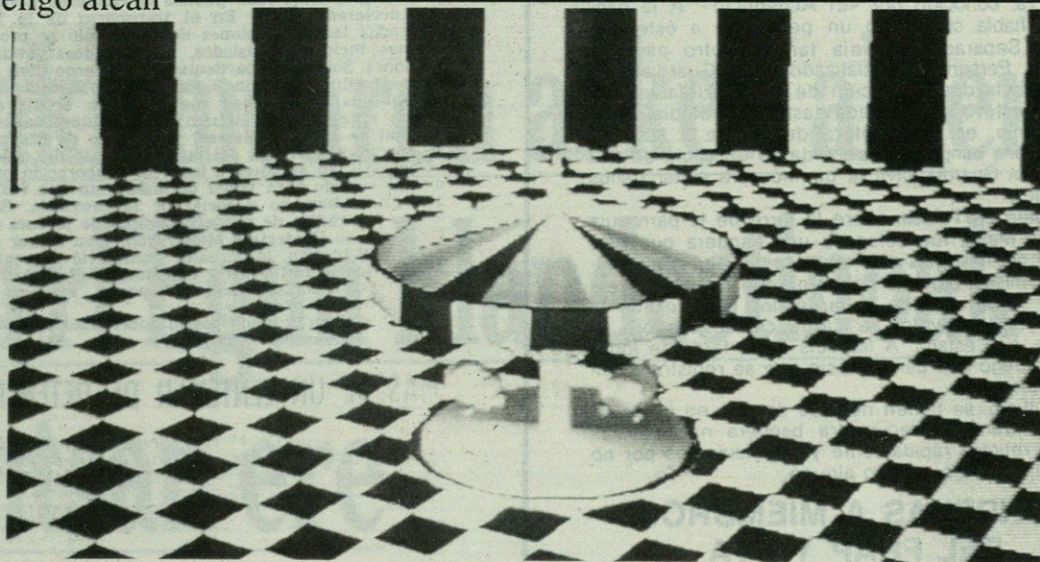
En ese conocimiento, es de celebrar la decisión de los sectores más responsables de rechazar su intervención en tal maniobra.

La autoridad, en cumplimiento de su misión de custodia y mantenimiento del orden público, al tiempo que reitera la expresada prohibición de tales actos, advierte que empleará cuantos medios tiene a su disposición para preservar el orden y la paz pública. Por todo ello se apela a la probada honestidad y honrra de bien de los ciudadanos vascos, en la seguridad de que no secundarán la convocatoria de quienes sólo desean la subversión y con dolorosa frecuencia la violencia, incompatibles con sus esenciales enraizadas en la noble tradición religiosa y social de estas tierras.

ELHUYAR

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

Hurrengo alean

IRUDI SINTETIKOAK NOLA EGITEN DIRA?

EEBBtako NATURGUNE BABESTUAK

TABAKISMOAREN ONDORIOAK

LURRAREN BIHOTZERAINO

HONDAKIN SOLIDOEN TRATAMENDUA

ANTONY HEWISH, PULTSAREEN AURKITZAILEA

Apirilaren batean zure kioskoan

"Elhuyar. Zientzia eta Teknika" aldizkaria jaso nahi dut. Urtean honen sei ale jasoko ditut gainera doan "Elhuyar" aldizkariaren bi ale.

Izena.....

Helbidea..... Lanbidea

Hiria..... Telefonoa

Ordainketa:

Errenboltsoz

Kontu korrontea k/k: zenbakia..... Bankua:.....

- ☐ 1.988.erako 2.400 pta. Euskal Herria eta Frantzia
- ☐ Bi urterako 4.300 pta.
- ☐ Hiru urterako 7.000 pta.
- ☐ 1.988.erako 3.000 pta. beste herrietan.

Harpidetza-txartela: ELHUYAR Kultur Elkarte. P.K. 361. DONOSTIA

ARGIA

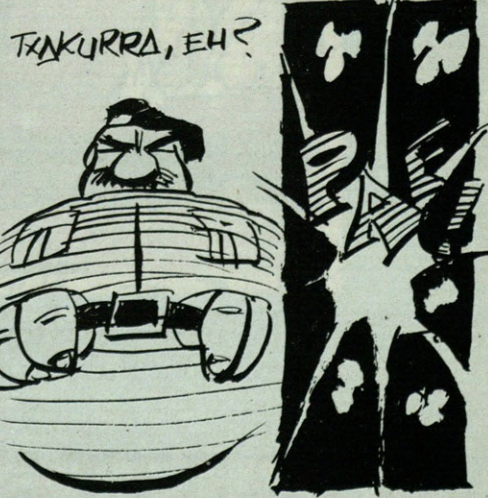
"TARTTALO" ren laguntza

K O M I K I A

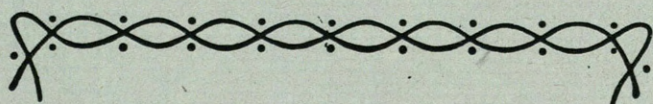
99. zenbakia

OKART

AKIN ta MORAU

LA CASA DEL CAFE

Zure Etxeko Kafea

San Martzial 19 Telf. 424512

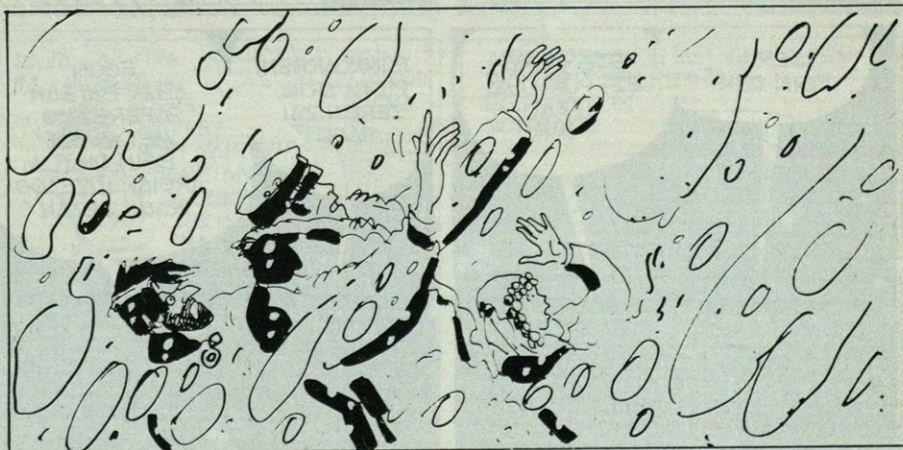
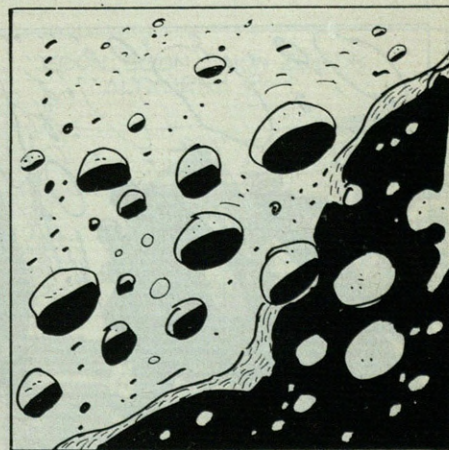
DONOSTIA

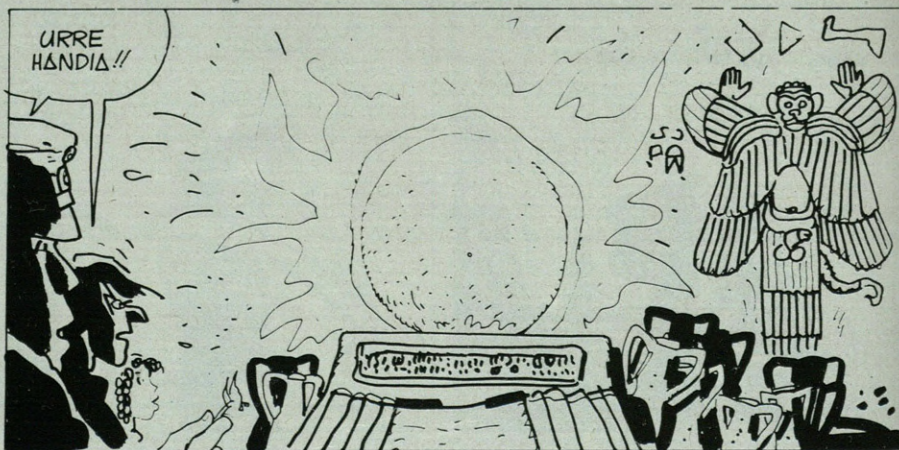
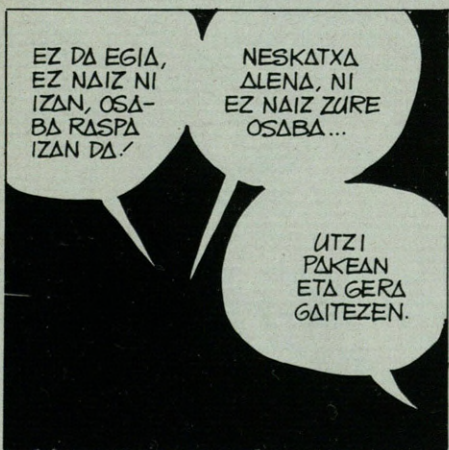
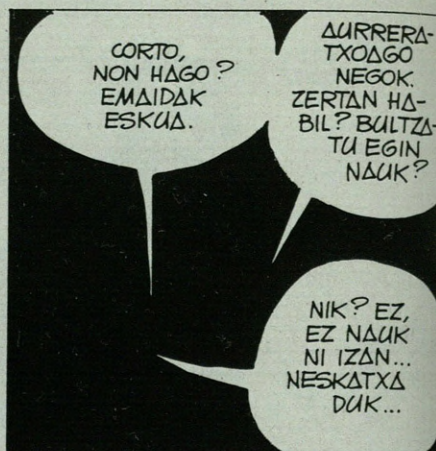
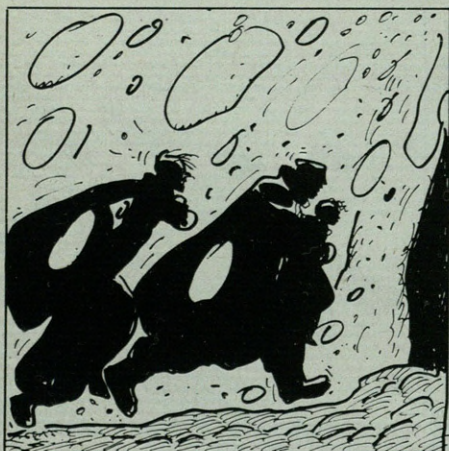
EZ UTZI IRAKURRI GABE

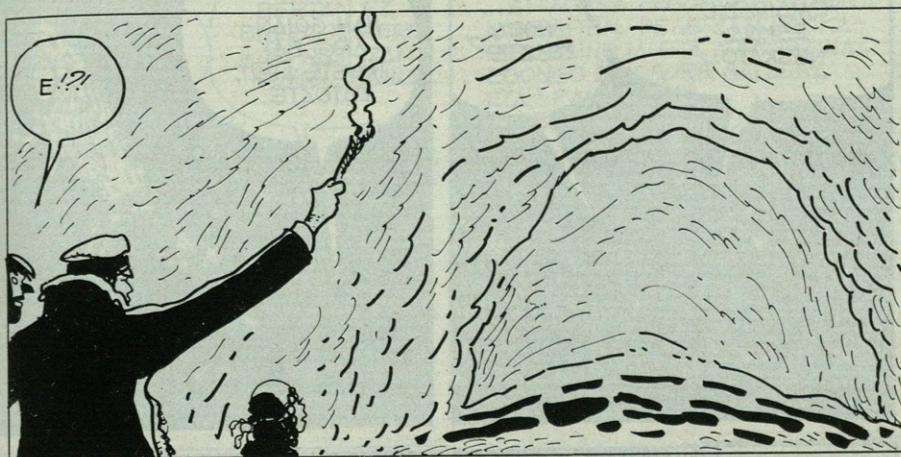

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

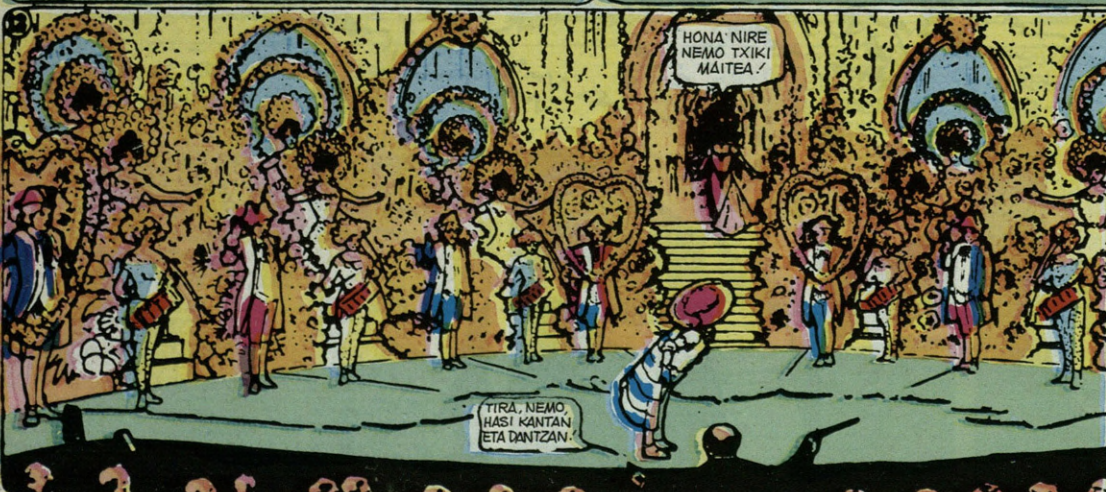
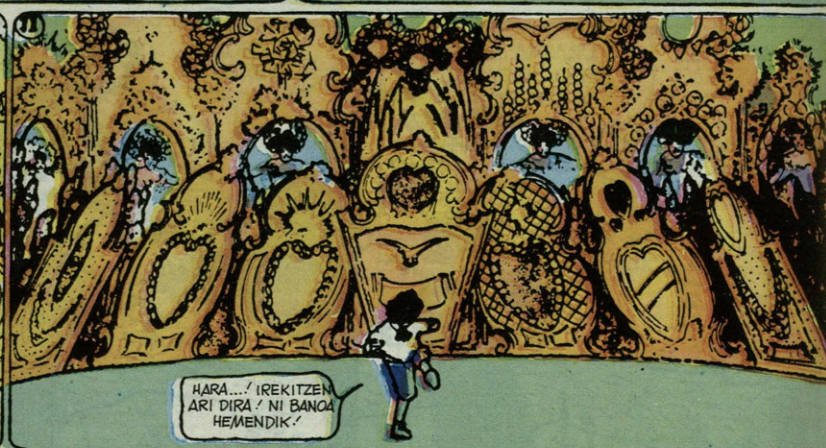
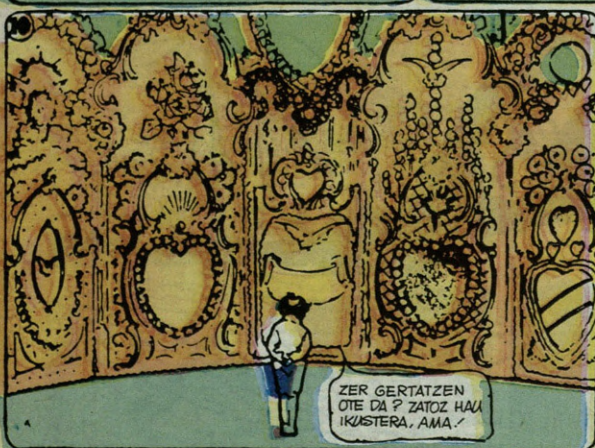
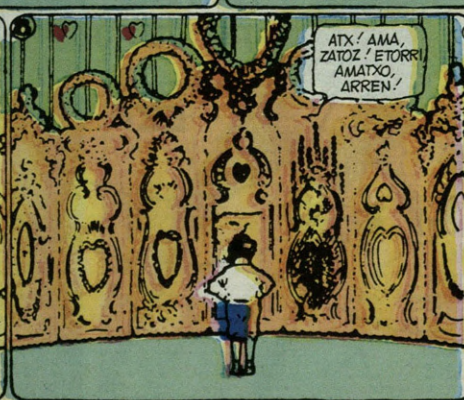
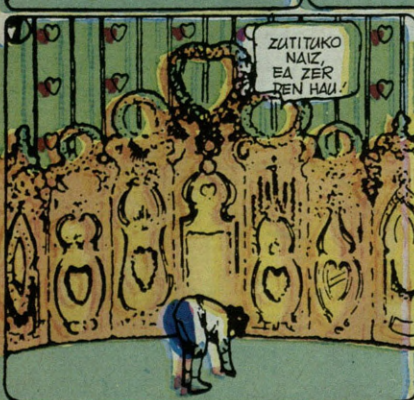

LITTLE NEMO

SLUMBER LAND

EUSKARAK ETA IKASTOLAK MUGARIK EZ

Euskara, arrisku larrian bada ere, piztualdi sendo baten bidean dugu, zenbait erakunde publikoren lanari esker, jasotze lan bikain honetan dabilizan herri erakunde eta elkarte ugariari esker, eta hauen artean nazio mailako eta kalitatezko hezkuntzaren alternatiba den ikastolari esker.

Itxaropenezko etorkizuna dugu aurrean. Baina zure bultzada behar du.

Euskara zeurea duzulako, lagun ezazu.

EUSKARA GURE HIZKUNTZA NAZIONALA.

IKASTOLA EUSKAL ESKOLA NAZIONALAREN
BIDEAN.

BATEGINIK

EUSKARAK ETA IKASTOLAK
MUGARIK EZ.

Mario Gabiria aspaldiko ezaguna dugu mobida ekologistatan. Leku askotan ibilia, bestekak beste idazle, irakasle, gizarte ikertzaile eta antinuklear porrokatua dugu. Berau izan zen Euskal Herrian zentralen kontra aritu zen lehenengoetarikoa, eta aintzindari dugu ekologismo politikoan. Bizitza ederraren teorizatzaile sutsua Iruñean bizi da, bertako 'Escuela de trabajo social' delakoaren zuzendaria delarik.

Mario Gabiria: «Indarra estatuen imagina da»

GALDERA: Urteak dira 'La buena vida' teorizatu eta 'El buen salvaje' idatzi zenuenetik. Zer aldatu da ordudanik?

ERANTZUNA: Hamar urte igaro dira. 'El buen salvaje' idatzi nuenean baneukan, beste askok legez, apurketa gertatuko zenaren itxaropena: mugimendu libertarioa —ni beti gehien identifikatu naizenarekin— gora zihoan, bazen HBren sasoi asanblearioa... Beranduago, mugimendu iraultzailea geldotuz doa, eta Europan mende erditan iraun duen

urratsa, estatu demokratiko formaletan sartzea, estatu espainolean —zeren Euskadin ez— hamar urtetan ematen da. Honek neutralizatu du eritzi publiko kritikoaren atal handia, eta iristen da aldaketa biologikoa ere, egun batzu barru berrogei ta hamar urte izango bait dut.

Bestalde, gizarte ikerlaria izanik lanbidez, planteiamendu hotzagokak egiten ditut; beroagoak aktibista naizelako, eta hotzago ikerlaria izatean. Zeure profesioa dela eta eten gabe erabiltzen dituzun datuak 'borroka tipikoa' baino eszeptikoago egiten zaituzte. 'Borroka tipikoa' aldaezineko usteak ditu, bestela ez bait litzateke iraultzarik ez independentziarik izango, noski.

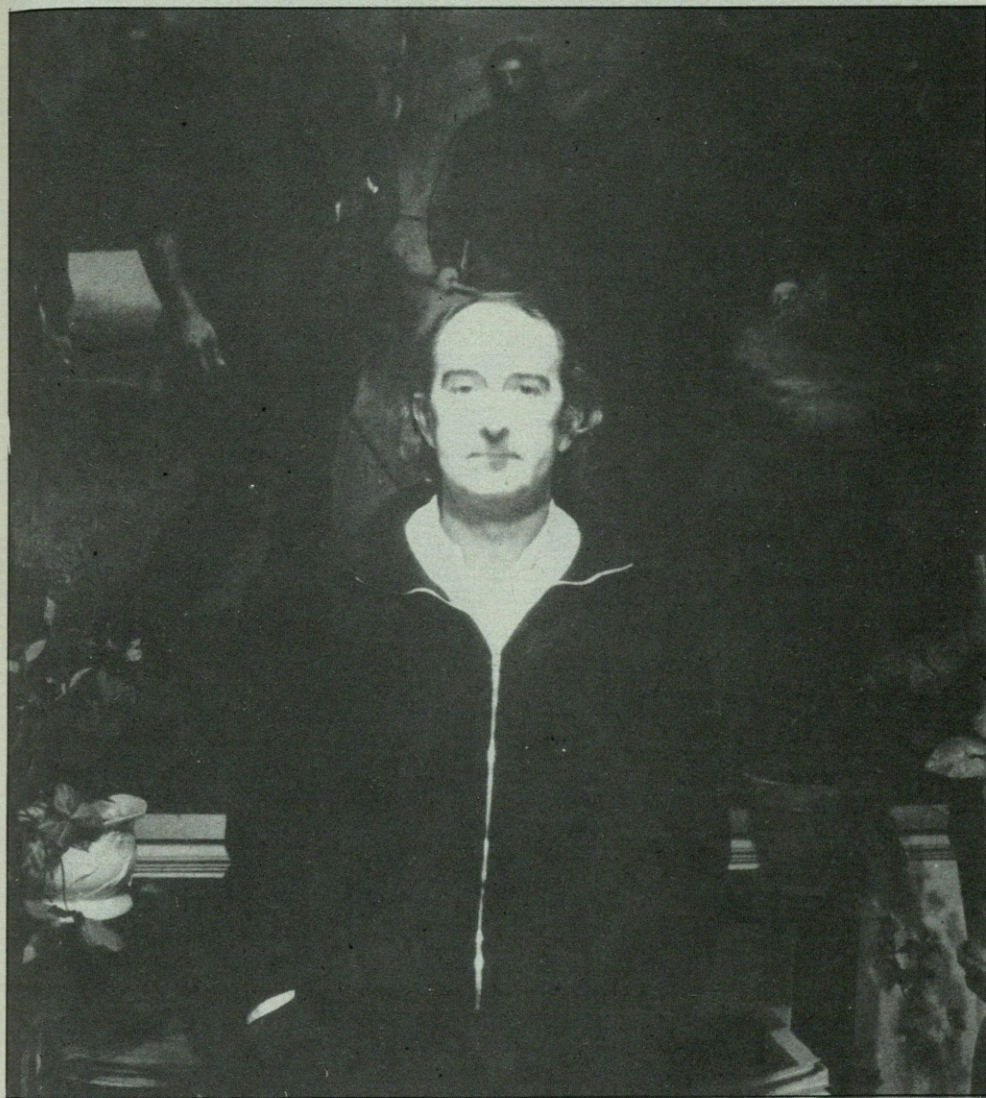
Estatuen independentziak izaten dira beti borroka armatuaren ondorio, indarra da historiaren emagina. Nik ez dut, eta ez dut sekula izan indarraren aldeko joera berezirik, eta horregatik ez dut egundo erabili borroka armatua. Hala ere kontutan hartu behar dugu badirela sasoi egokiak jauziak egiteko eta egoeira biziki aldatzeko, eta beste batzu ezetz.

Estatu berrien sorreraren azterketa eginez gero, eta pentsatzen ari naiz etorkizuneko euskal estatu independentietan, ikusten dugu mende haseran bazi-rela 25—30 estatu planetan; lehen mundu gudaren ondoren berrogeitaraino handitzen dira, bigarrena bukatutakoan 65—70era, eta gaur egun 160 inguru, baina azken guzti hauek hirugarren mundukoak dira. Ez dago estatu berrien kasurik eskualde industrializatu aurreratuetan non estatu berririk sortu den, ez bada katastrofe handiren baten ostean. Badira une batzu zeintzuetan holakorik ezin daitekeen gertatu, eta honek eszeptizismoz hondatzen zaitu.

'El buen salvaje'—ren Mario Gabiria-tik Iruñeko Mario Gabiriara badago eszeptizismoarako bidea eginda, eta ahalegin handia egunerokoa bizitzeko. Ezin daiteke beti hurrengorako utzi eguneroko bizitza. Sasikristautasunez, batzu zeru horren zai daude, eta beste batzu, aldiz, Euskadi independente eta zoriotsua itxaroten.

GALDERA: Hamar urte diozu, baina denbora horretan Euskadin gauza asko gertatu da ekologia alorrean...

ERANTZUNA: Bai, alde batetik Lemoizko zentrala gelditu genuen borroka moeta desberdinak konbinatuz, herriaren mobilizazioz eta borroka armatuaz ere. Beranduago, mugimendu hori geldotuz joan zen, eta urte batzutan mugimendua nahiko apal egon da. Orain sor-

«Estatuen independentziak izaten dira beti borroka armatuaren ondorio. Indarra da historiaren imagina. Nik ez dut sekula izan indarraren aldeko joera berezirik»

tzen ari da belaunaldi berria, ekologismo politikotik urrundu dena, eta gehiago zentratzen dena naturan, zuhaitzetan, abereetan eta abar.

Hamar urtetan Nafarroako militarizazioa handitu egin da, eta hor daude lekuko El Perdongo koartel berria, Buñuelen jarri nahi zuten arma fabrika —eta zorionez gelditu duguna—, eta abar. Bataila batzutan garaile atera gara, eta beste batzutan ez.

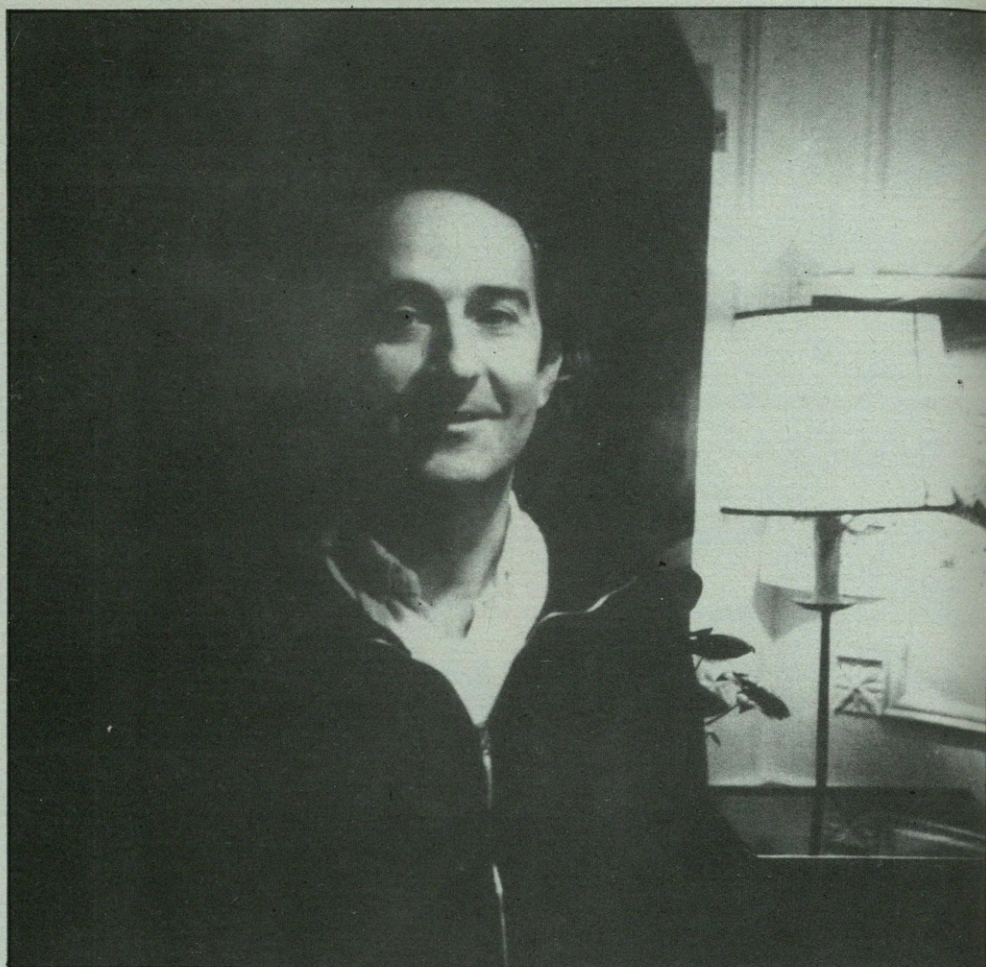
Beste arazo garrantzitsua daukagu Bardeetan, mundu guztiak dakienez, NATOren aire bonbazketak gertatzen bait dira han, entrenamendu eremua bait da. Egunero hegazkinek lehergailu mordoa jaurtitzen dute, baserritarren nahiaren kontra. Gune hau berreskuratzeko ekin-tza ugari egin beharko dugu oraindik. Gaur egun borroka inportanteena da obra erraldoien kontra eramaten dena.

Irurungo autobia, esaterako, diseñatua dago daukan trafikoa baino zortzi aldiz gehiago izateko, eta horretarako ingurune natural osoa aldatu behar dute, krimen ekologikoa da. Hor dago Itoizko urtegia ere.

GALDERA: Nola ikusten duzu Nafarroako egoera?

ERANTZUNA: Nafarroako gizartean esizioa gauzatu da munduko bi kontzepzioen artean, bata mesianikoagoa, milenaristagoa, iraultza edo euskal askapenari lotuagoa, eta bestea bizitzen eta ea zer gertatzen den begiratzen dagoena. Nire ustez, positiboa litzateke negoziaketak ondo burutzea, eta itxarotea momentu historiko hobeak iristea aurrerapen sozial eta politikoak posible izateko. Bitartean, gizarte mingotsa da, tensioduna, zatitua daukagu... kalean nabarmen

**«Iruñea osasun
egituretan
hoberen dagoen
hiria dugu,
mundu osoan.
Badago osagile
bat 185
biztanleko,
baina hala ere
HIESaren
arriskuaren
aurrean ez dago
politika
seriorik»**

dena baino gehiago. Kalean kartelak edo manifestapenak ikus daitezke, baina guzti hori baino gehiago da, ondoez sakona.

Beste herrialdeetan bizi zaretenak gauzak desberdin ikusten dituzue, nahiz eta han ere gizarte zatitua izan, eta hor daude etorkinak lekuko. Hemen gauza garrantzagoa da, beti bertan bizi izan garenon arteko etena bait da. Nafarroan azken 200 edo 300 urteotan beti elkar bizi izan dira bi etnia, euskalduna eta erdalduna, azken hau Erriberan sinbolizatu. Hala eta guzti ere, eta honek ematen dit esperantza, Diputazio Foralak lortu zuen nola edo hala biak txertatzea; jakina, menditarren boterea baino gehiago euskara eta bere kultura menpean jarriaz. Merindadeen gobernuak permititzen zuen orain diotena ezinezkoa izango zena Nafarroa barne duen gobernuan: Euskadi bakarria hizkuntza zaharraz —euskara— eta beste hizkuntza bi gehiago gaztelera eta frantsesa, eta praktikan hiru etniaz. Suizak baditu 23 kanto, bost hizkuntza eta da Europako

herririk hoberen antolatuen, kapitalismoaz profitatuz, noski. Aipatzen duten koexistentzia hori ez bakarrik ez da ezinezkoa, baizik eta mendeotan erakutsi da urteotan funtzionatu dena Nafarroan. Horregatik edozein bazterretatik planteia daitezkeen intransijentziak jo dezakete integrazio oso eta sakonaren kontra etnikoan. Txertatze hau da benetako, egunen batetan iritsiko den estatu aske eta independentea baino gehiago.

GALDERA: Azken bolaran ibilia zara HIESaren aurkako batzordeetan, eta bestelako hiri batzordeetan ere...

ERANTZUNA: Nire ardura nagusienak orain bi dira. Bata Nafarroako HIESaren aurkako batzordea bultzatzea eta bestea txirotasun modu berrien kontrako borroka da.

«Eguzki»rekin ari gara Gipuzkoako batzordea sortu nahian, eta martxan jarri dugu Aragoikoa ere. HIESa izango da hurrengo hamarkadetan tamaina handienetako arazoa, eta estatu espainolean borroka antinuklearrea sartu nuen bezala, gaitasun handia daukat etorkizu-

na aNtzemateko. HIESaren kasuan estatuak zentralak, ez Eusko Jaurlaritzak, ez Nafarroako diputazioak egiten dute nahiko.

Iruñea osasun egituretan hoberen dagoen hiria dugu, mundu osoan. Badago osagile bat 185 biztanleko, eta oso zaila da opera ez zaitzaten, baina hala ere HIESaren arriskuaren aurrean ez dago politika seriorik, ez gastu foralean ez INSALUDen. Lehengo egunean etorri zen HIESaren kontrako Plan Nazionalaren idazkari orokorra, eta ez zeuden hitzaldian bi edo hiru osagile baizik.

HIESa zerbait madarikatutzat hartua izan da haseratik, arriskutan dagoen jentea ikutzen du, eta neurri batetan madarikatutzat hartuak daudenak: homosexualak eta heroinomanoak. Zabaltzen ari da geldiro baina eten gabe. Nafarroan badakigu badirena bi mila eramale, HIESa zabaltzen dutenak, eta inork ez du ezer seriorik egiten. Serio diodanean esan nahi dudana da horretan aurrekontuak higitzea. Sistema kapitalistan ez baduzu ikusten aurrekonturik egokitzen zaionik, horrek esan nahi du ez dela medio humanorik sartzen, inork ez bait du dohainik lan egiten.

HIESa ez da uste bezain arriskutsua, eta ez da igortzen ere esaten duten errez, gaixo benereoa da. Arazoa da ez dagoela osabiderik, baina besterengatzea oso zaila da. Jenteak batuko bali-tu askatasun sexual handiagoa, garbitasun neurriak, eta preserbatiboaren erabilpena, nik uste jentea oso lasai egon zitekeela.

Ez da gauza handirik egiten, gaixorik daudenak egun batetan gartzelatik irten eta hurrengoan sartzen direlako, eta gaixoa da modu bat horiek akatzeko. Estatuko gartzelatan badira 27.000 preso sozial, batz besteko adina 23 urtetan dutenak, eta horietatik erdia baino gehiago, kasu batzutan %70a ere HIESaren eramaileak dira. Zerbait egiten ez bada zortzi—hamar urtetan ez da preso sozialen herena ere geratuko.

GALDERA: Bestalde, aipatu duzu baita txirotasunaren aurkako lana. Zertan da hori?

ERANTZUNA: Ekintza ekologikoak al-bo batera uztu ditut, obra handien kontrako ekintzetan salbu, zeren orain dela hamar urte 'Navarra abundancia' liburuan deskribatzen nuen Nafarroan, aberastasuna handituz joan da. BPGa (barne produktu gordina) urtean %2,7an hasi da, hau da estatu espainolean baino gehiago eta herri aberatsetan baino gehiago.

Hazkuntza ekonomikoa egon arren, marjinazio eta de gainbeheratze sozialaren prozesua egon da. Langabetu asko dagoenaren aitzakiz, boom ekonomikoa dago, eta aldi berean krisi sozial eskandalugarria. Azken urteotan NACOTUR, Iruñeko hiri garraio konpainia pasatu da 32 miloi bidaiari izatetik 18ra urte betetan, honek esan nahi du jente askok kotxea erabiltzen duela. Gasolina orain dela hamar urte baino merkeago da pezetaren balioa adituz.

Sasoi txarra dabil ekologistentzat, xahutze gizartean bizi gara, baina badago %10—15a txiroa dena. Txiro hauek bi edo hiru moetatakoak lirateke: alde batetik ohizko zortzi edo hamar milak, betiko egoeran daudenak nahiz eta ongitasun sozialeko egoera izan; bestetik gazteak daude. Langileen semealabek, batez ere inmigraziotik etorri ziren azkenak, ez dute lekurik topatzen, leku bakarra da gartzela edo droga. Hirugarren kasua da emakume gazteena. Nafarroan emakume bazara, semealabaren bat baduzu, eta ezkongabea, seguraski langabea eta txiroa izango zara. Nafarroan guraso bakarreko etxeak asko handitzen ari dira. Guzti honek eramaten gaitu krisi ekonomikoa krisi soziala bilakatzerara, eta hau onartezina da gizarte honen aberatsean.

GALDERA: Hiriak laguntzen du txirotze prozesu horretan?

ERANTZUNA: Marxek zioen hiriak gizona askatzen duela. Ertaroan baserritik ihes egiten zuenak lortzen bazuen onartua izatea hirian, pertsona askea izatea lortzen zuen, ez zen morroia. Gaur egun jentea ez dator hirietara. Banaketa sakona dago langileria eta sindikatuetak buruzagitzaren artean, eta haien semealaben artean. Guzti hau gurasoak heurrek nozitzen dute, baina inor ez da prest ageri ordutegia jaitsi, eta soldatak banatzeko, eta noski kapitala ez dago gertu murrizteko etekinak.

Iruñea oraindik ere gazteen askagune da. Nafarroako iparraldean badira eskualde batzuek oso zapaltzaileak direnak neska gazteentzat, eta bertatik ihes egiten dute guttienezko askapena lortzeko, eta honek eragiten du Iruñean gazte pilatzea. Gure hirian, sektore tertziarioa eta kuaternarioan lan egiten dutenak industrian dihardutenak baino gehiago dira; 17.000 unibertsitari dago... Iruñea gizarte postindustrialaren ezaugarriak hartzen ari da. Aldi berean honek marjinazioa dakar, badirelako lana lortzen ez dutenak.

INAKI GOITIOLTZA

**«Nafarroako
gizartean
eszisioa
gauzatu da
munduko bi
kontzepzioen
artean, bata
mesianikoa,
milenaristagoa,
iraultza edo
euskal
askapenari
lotuagoa, eta
bestea bizitzen
eta ea zer
gertatzen den
begiratzen
dagoena»**

Gazteentzako «ARGIA» Erreportai Lehiaketaren irabazle dugu orriotara dakargun lan hau. Migel Angel Elkoroberezibar eta Tere Belokirentzat bada Donostiako «Api-ka» etxeak eskainitako ordenagailu pertsonala. Hogeitamalau erreportairen artean Martxoaren 21ean hautatu zuen ARGIAko erredatorez osatutako mahaiak. Ondoko asteetan beste lanen arteko onenak ere argitaratzea erabaki zen.

Gipuzkoako historia
Fototekako argazkitan

Flash egin eta goazen back

**415.000 argazkiz osatutako Donostiako
Fototeka lehenengoa da Euskal Herrian eta
bigarrena Estatu mailan. 87ko abuztuaren 31ez
geroztik zabalik dauzka ateak “31 de Agosto”
kalean edonoren ikusmira asetzeko.**

Duela hamabost urte Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipalak Donostia bertako bi argazkilari ezaguni heuren artxiboak erosi zizkien, «Foto Marín»

eta «Foto Carrekoei» hain zuzen. Tratuak tratu, historia esku batzutatik bestetara pasatu zen. Badu argazkitan erakitako historia honek joan zen mendetik honuntza paper bihurtutako mentu edo instant frango. Gehientsuenak, hala ere, 1920tik 1970era bitartekoak dira. Irudien eremuak bere mugak ditu: orohar, irudiek ez dute Gipuzkoatik alde egiten, Donostia bera dularik gehienetan kokagune nagusi. Topa daiteke halaz ere, Marokoko gerran galdutako gipuzkoarren baten arrastoa;

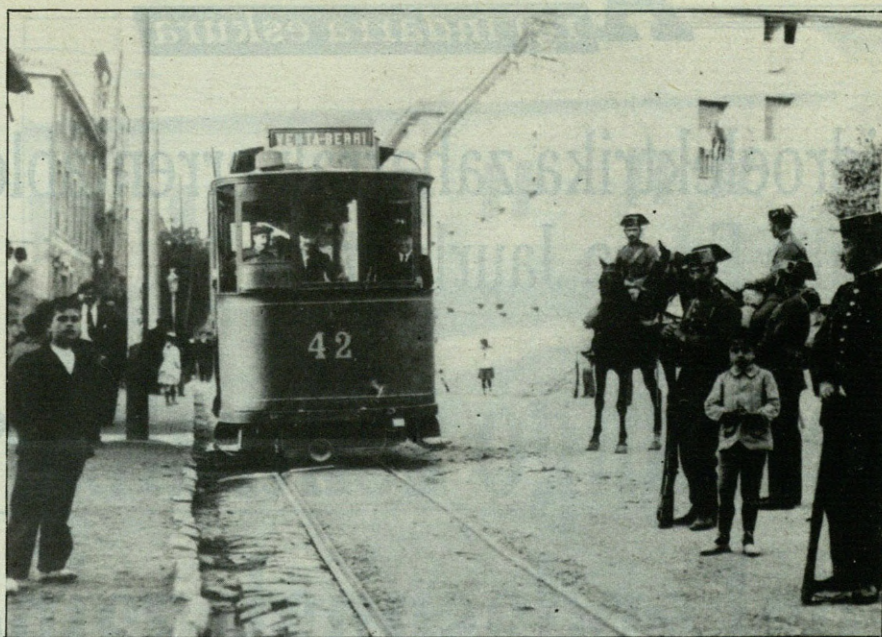
baita erbestera joan behar izan zutene-
na ere. Gipuzkoarrak ziren guztiak eta
berdin hauen atzetik zebiltzan argazki-
larien flashak; denen artean gauzatu
zuten gaur eskuetan erabil dezakegun
paperezko historia hura.

Kamara zabaldu eta argazkiak barra-barra

Frigorifikoak diruditen kamara ho-
tzak emeki-emeki zabaldu bezain las-
ter, argazki beroen albumak aurrez
aurre dauzkagu. Tenperaturak ere ba-
du garrantzirik historia kontserban jar-
tzerakoan: 18-20 gradu bat az bestea eta
%40-50eko hezetasuna da aproposa ar-
gazki hauek behar bezala mantentze-
ko. 415.000 argazki osatutako 1.704
albumak 21 gaitan banatuta daude (be-
steak beste, artelariak, ezteiak, bai-
nu-janzkiak, hondamenak, kirolak, pro-
bintzia, euskal jaiak, gerra, politikariak,
etab). Gai bakoitzeko argazki eta erre-
tratuak, era berean, kronologikoki sail-
katuta eskaintzen zaizkigu.

Bost urtetako lana eman zion Fran-
cisco Urquiolari klasifikapen hau aurre-
ra eramateak, argazki bakoitza bere le-
kunean kokatzea alegia. Album haue-
tan argazkien «positiboak» aurki ditzake-
gu soilik, «negatiboak» sekretu den
beste nonbaiten gordetzen bait dira se-
guritate neurri bezala.

Erabilitako klasifikapen metodologia
Francisco Urquiola berak eraturakoa
da; esku artean zeukan materiala bene-
diktat monjeen antzo behin eta berriro
aztertu eta arakatu ondoren, bilduma
horri zegokiona antolatuz. Eta horrela-
xe, ikusi du Euskal Herriak bere lehen
Fototeka.

Har dezagun historiaren tranbia, Kontxan elefanteak daude eta

Fototekaren tranbiak bazter ugaritan
dauka geltokia elefanteengana heldu
arte. Bertan era eta alde anitzetako jen-
de, paraje, ekintza eta bestelako jaso-
tzen ditu zaletasun apur baten truke.
Bartzelonan ere bada beste Fototeka
bat, argazki kopuruari dagokionez Eus-
kal Herrikoari aurre hartzen diona. Ez
doaz bide berdinetatik: Bartzelonakoak
ez du giza irudirik agertzen den argaz-
kirik onartzen; arkitektura, etxegintza
eta eraikuntza mundura mugatzen da
batipat hango argazki-historia. Donos-

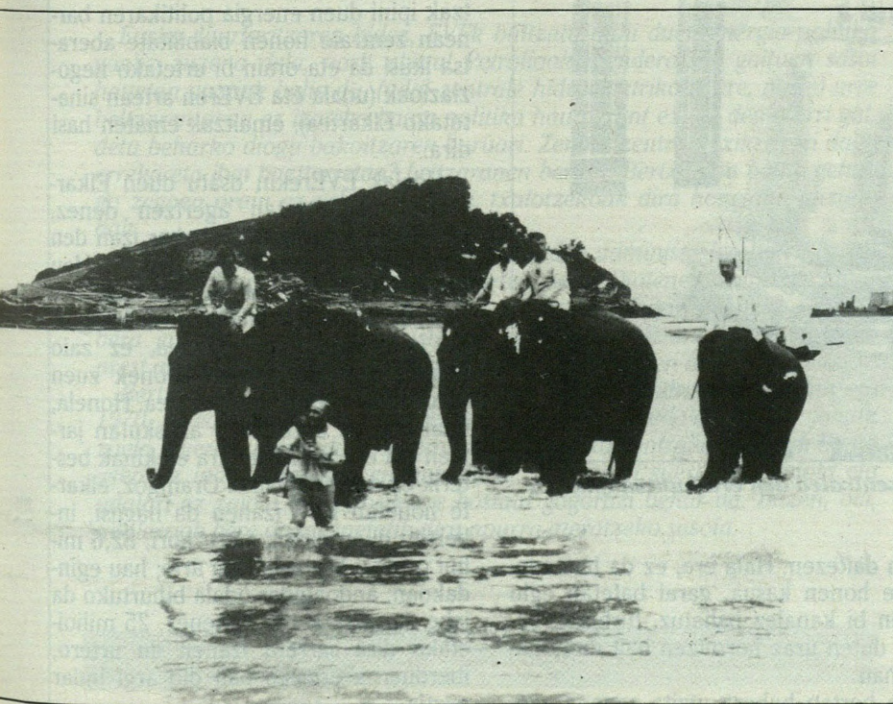
tiako hau, bestalde, balore testimonial
baten atzetik doa. Donostiakoan leku /
ekintza / pertsonak dira oinarri. Oina-
rri sendo honetaz baliatuz, jendeak era-
bilera ugari izan ditzake, hala nola,
edozein lan ilustratu, etxebizitzak be-
rreraiki, liburuak osatu, apaingarri izan,
senitartekoak identifikatu, dokumenta-
zioa jaso eta ekintza ezberdinen lekuko
izateko aukerak eskaintzen dizkigu.

Aukerak aukera baina hau kea den
bezala, sua mantentzen jakin ez badaki-
gu itzali eginen zaigu argazkiaren esa-
nahi betierekoa.

«Ez daki jendeak argazkiak irakur-
tzen», esaten digu Jose Mari Irastorzak,
tranbia honen txofer ausartak. «Argaz-
kiak irakurketa edota ulerkuntza asko
ditu, historikoki har ditzakegu edo pun-
tualki, baina argazkiaren esentzia kap-
tatu egin behar da, argazkilariak flash
batez erreallitate kaptatuz irudia lor-
tzen duen bezala. Horrelako zerbait
da».

Argazkien esanahi ezkutua ulertzeko
eta berau behar bezala irakurri ahal
izateko, jendeak argazkiak ezagutu be-
harko litzuke, argazkiak eta argazkiak.
Horixe da azken finean Fototeka baten
zerizana. Garbi bera bedi!, nahi duenak
Fototekako atek zabalik ditu, bertako
argazkiak nekatu arte ikus ditzake,
atsegin zaizkion edota behar dituenak
aukeratu eta Jose Marirengana zuzen-
duz, zortzi egunen buruan izanen ditu
kopiak.

Konturatu gabe heldu gara Kontxa
bazterrera, eta zer ikusiko eta elefante
batzu uretan plisti plasta. Atera argazki
makina, horiei argazki bat atera behar
diegu eta. Flash!!!

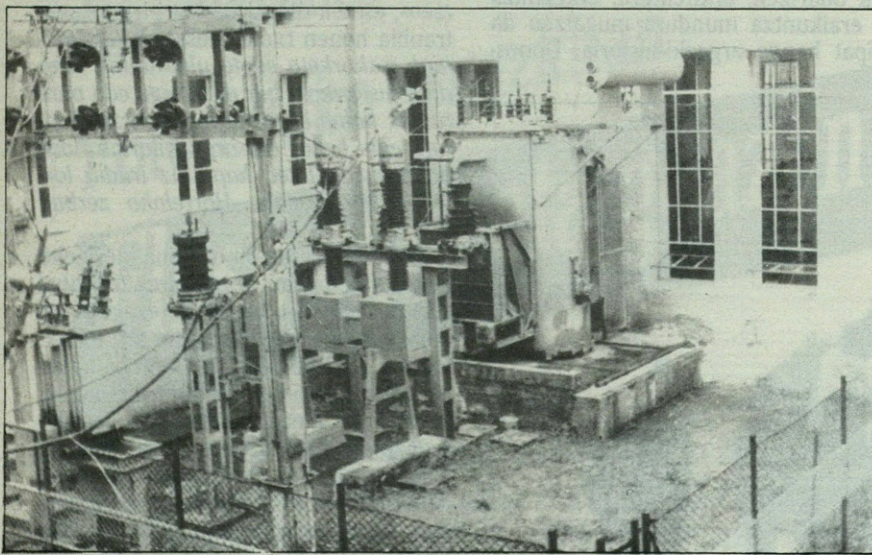

MIGEL ANGEL ELKOROBEREZIBAR
TERE BELOKI ARISTI

Hidroelektrika zaharrak errentable egiteko asmoa dauka Eusko Jaurlaritzak

Bertxingo zentralearekin udal ondasunak zainduko

Otsailaren 26an, garai batetako Bertxingo zentrale hidroelektrikoa martxan ipini zen. 'Ente Vasco de Energía' (EVE) delakoaren eta Andoaingo udalaren artean osatu den elkarteari esker, lehen udal zentrale hidroelektriko errentablea lortzea posible izan da. Dirudienez, moeta honetako zentralen zabaltzea bultzatzeko asmoa dauka Eusko Jaurlaritzak.

Abantaila handiak lortu ditu udalak. Berak zentralea den eraikuntza ipini du soilik; beste guztia EVEk.

Leitzarain bilarako gipuzkoar aldean, Andoaingo herri gunetik 3 bat kilometrotara kokatzen da Bertxingo zentralea. Euskal Herriko ibai gehienak bezalaxe, Leitzarain ibaiak ere, makina bat presa du ur jauziak probetxagarri

izan daitezzen. Hala ere, ez da hau zentrale honen kasua, garai batetan egin ziren bi kanalez baliatuz, turbinek behar duten uraz hornitzen bait da honako hau.

la bertan behera utzita zegoen zen-

trale honek, inbertsio minimo bat izan duen neurrian, udal baten diru iturri nagusienean bilaka daitekela frogatu du.

Epe erdira diru etekin frango

Mende hasieran esku pribatuek erai-ki zuten zentrale hidroelektriko hau. Baina bere kilowatio ekoizpen urriak eta Iberdueroren konpetentziak bertan behera geratzera zigortu zuten. Bertxingo zentraleak ez zion mesede handirik egiten Andoaini eta ondorioz udalak ahazturik zeukan. Hala ere, 1970. urtean, udal honek ia geldirik zegoen zentralea erosi zuen eta Eusko Jaurlaritzak ipini duen energia politikaren banean zentrale honen biabilitate aberatsa ikusi da eta orain bi urtetako negoziazioak (udala eta EVEren artean sinatutako Elkartea), emaitzak ematen hasi dira.

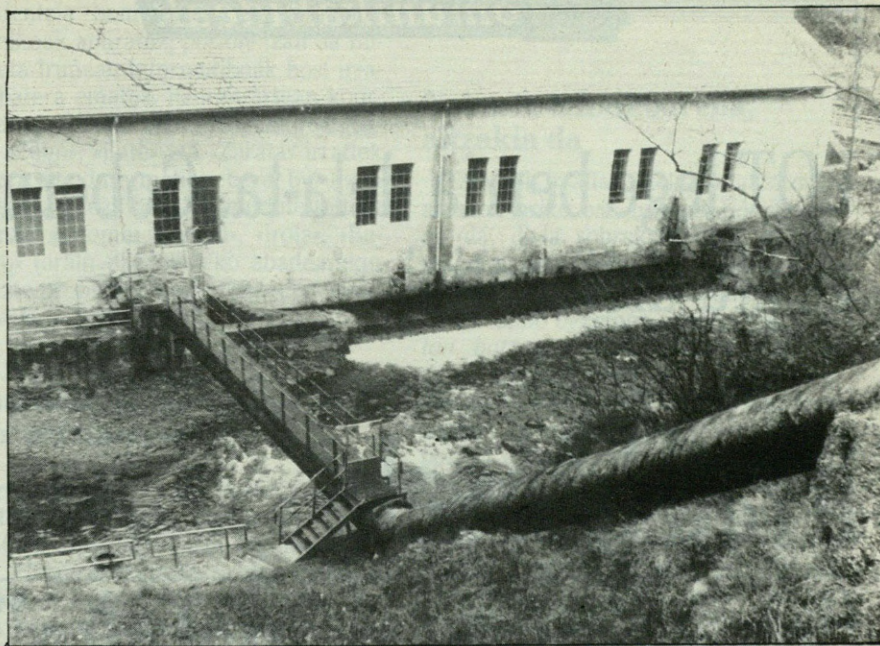
Udalak EVErekin osatu duen Elkartearen baldintzetan agertzen denez, biabilitate azterketa eta behar izan den diru kopuru guztia EVEk ipini du. Hau da, etxea konpontzea, turbina zaharrak berri batengatik aldatzea, tresneria guztia puntu-puntu ipintzea, ez zaio udalari ezer kosta egin. Honek zuen gauza bakarra ipini du: lokalea. Honela, udal hau ez da inolako arriskutan jartzen eta epe erdi batetara etekinak besterik ez ditu erdietsiko. Oraingoan, elkarte honetan EVE izanen da nagusi, inbertitu duen diru kopuru hori, 82,6 milioi pezeta, berreskuratu arte; hau egingakoan, andoaindar udala bihurtuko da jabe eta azterketek diotenez, 25 milioi-etako diru sarrera izanen du urtero, Iberduerok erosiko bait dio argi indar guztia.

Ekologia-arazo gutxiko zentrale hidroelektrikoa

Bertxingo udal zentrale hidroelektriko honek behar duen ur indarra, zentraletik bi kilometro gora dagoen hiru kilometro eta zazpirehun metrotako kanal baten bidez lortzen da. Kanal hau turbinetatik 95 metrotako altueraz doa eta turbinara erortzen den ur horrek eragiten duen indarra 808 kilowatioetako izango da. Indar hau Iberduero en-trepresari salduko zaio eta Andoaingo herriko argiteria publikoa dohain lor-tea suposatuko du.

Biabilitate planetan azaltzen denez, 2.900.000 kilowatio ordu/urteko kapa-zitatea izanik, garai batetan zegoen tresneriak baino sei aldiz indar handia-go izanen du ipini den tresneria be-riak. Hala ere, Andoaingo biztanlegoa-ren gehi industriaren %2,9a besterik ez luke beteko zentrale honek. Baina kilo-watio aurrezpen horrek 25.000.000 pe-zeta ekarriko du berarekin eta honek Andoain herria bezla dagoen zorrez be-teriko udal herri batentzat suposatzen duen guztiarekin.

Hasiera batetan kezkatu agertu bazi-ren ekologista taldeak, ibaiaren urak gehiegizko neurri batetan zurrupa bait

Kanaleko urak turbinara jeisteko, 95 metrotako alturatik behera jeitsiko dira elektra indarrean bilakatzeko.

zitzakeen kanalak, egun, Bertxingo zentralea Leitzarango bizitza ekologi-koa zaintzen duen zentralea daitekeela baieztatzen da. Hori, lortuko da batez ere, kanalak duen kapazitate handiaga-

tik, honela, ez bait da egunero ur zurrupaketarik egingo eta ingurunearekin as-paldidanik oso loturik dagoen etxea de-nez, ez da kanpo obra berri-erraldoirik egin.

Industria eta Komertzio Kontseilari den Ricardo González-Orús-ek zioenez, «udal zentrale hauen garrantzia inguru-nea hondatzen ez duen eta ingurune bera aberastasunez hornitzen duen tek-nologia berri batetan datza; bertako erreka eta ibaiak motzak eta ur gutxi-koak direnez, gure Herrian Historia di-ra ur jauziak, errota, presak...»

Proiektuan beste hiru udal zentrale

EVErekin egin ziren lehen kontak-toen hasieratik udaletxean, bederen, zeuden talde politiko guztien adostasuna erdietsi zuen proiektua dugu honako hau. Ez da inolako oztorik azaldu, alde-rantziz, talde guztiek, egun erreallitate bihurtu den proiektu honek herriaren etorkizunerako dituen alde onak beste-rik ez dakusate.

Arestian aipatu bezala, Andoaingo udal zentrale hidroelektriko honen in-darra 808ko kilowatioetako denez, Eus-kal Jaurlaritzak proiektuan zituen lau zentraletatik indartsuena da: Oreretan 190 kilowatioetako ipiniko da, Plen-tzian 404koa eta Amezketa-Tolosan 400ekoa. Udal guzti hauek, EVErekin batuz, elkarte mistoak osatuko litzuke-te, Andoaingoak sortu duen bezalaxe. Lorpen handia udaletxe pobre hauek indar elektriko kontutan independen-tzia handiagoa lortzen badute, aurrez-tutako dirua izango bait da non inberti-tu.

N.A.

N. ARRASTOA

Behar bada, oraindik ez da berant

Eusko Jaurlaritzaren bidez, EVEk bultzatu nahi duen energia politika guztiz zuzena dela, nork ukatu! Petrolioak menderatzen gaituen sasoi hauetan guztiak balio du, (udal zentrale hidroelektrikoak ere, noski) urre beltzaren pean ez izateko baina politika hau berant ez ote den etorri gal-detu beharko diogu bakoitzaren buruari. Zenbat zentrale txiki erori dago erreka eta ibai bazterretan? Leitzararen bertan, Bertxingoa baino gehia-go zegoen orain ez asko. Hala ere, txalotzekoak dira honelako iniziati-bak.

Baina inguruneaz hainbeste arduratzen den administralgo batek egiten dituen gauz guztietan ba ote du zuhurtzia bera? Diotenez, hainbeste indar elektriko behar duen herri honetan, indar elektrikoari buruzko politika bera jarraitzen al du administralgo berak? Lemoiz martxan ipintzeko prest al dago? Ala ekologia arazorik ez du planteiatzen mamu horrek.

Bertxingoa aintzindari dugu honelako zentrale hidroelektrikoetan eta 1970. urtean zentralaren erostearekin Andoaingo udalak bizkor jokatu zuela adierazi behar da. Gainera, sasoi batetako zentrale zaharrak baino askozaz indar handiago ematen duela, diru iturri suertatzen zaiola eta udalari ez zaiola xentimorik ere kostatu gogorazi behar da. Bazen, bai, udalerrriak bere ondasunetatik diru apurra ateratzeko sasoia.

LOT lege berria dela-ta, Gobernu Zentralak isteko esijitu die irratiei

Irrati Libreek, “ez gaituzte txapatuko” oihua altxatu dute

Hamabost egunetako epean isteko, eta horrela ez balitz hamar milioitako isuna eta ekipoaren bahiketaz mehatxatu izan ditu Gobernu Zentralak Hegoaldeko irrati libreak, lurraldeko mehatxatu ere. Gutuna jaso zuten lehenak Arabako «Pirula», «Abetxuko» eta «Hala Bedi» irratia izan ziren. Aurretik, «Eguzki» irratia asaltatu egin zuen poliziak. Oraingoan Bizkaiko gehienei heldu zaie gutuna.

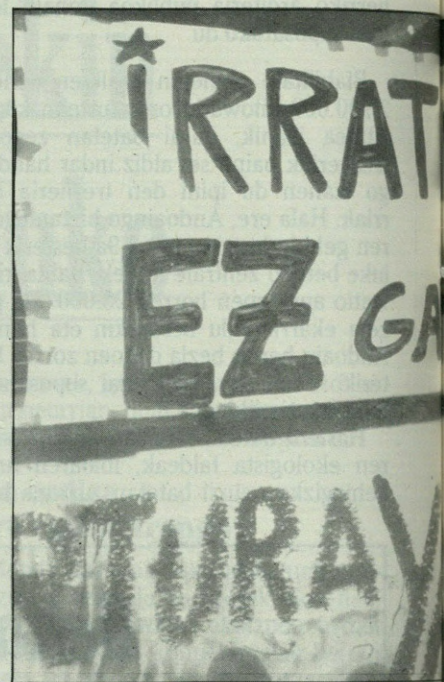
Iazko abenduaren 18an, LOT (Ley de Ordenación de las Telecomunicaciones) elako legea dela eta, Gobernuak zera ezarri zuen, ondaz emititzeko estatutaren kontsezio administratiboa behar zela, jabego publiko erradioelektrikoen erretserba, eta Garraio, Turismo eta Telekomunikazio Ministraritzaren proiektu tekniko eta instalazioa. Hau da, emititzea estatutaren titularizazioa dela. Eta puntu. Berak bereganatzen du emititzeko eskubide osoa, eta beraz, bakarrik berari dagokio lizentziak ematea, zuzenki edo administrazio autonomikoa-ren bidez. Hor datza gakoa.

Erabaki hori zela eta, ‘ilegalki’ emititzen duten irrati libreek, itxi beharko dute, «oso grabea den arau-hauste administratiboa egiten ari dira, eta hamar milioitako isunaz zigortu (33 artikulua)

edo ekipoa bahitu (34 artikulua) egin bait daiteke».

Komunikabide guztiak kontrolatu nahian

Aurretik ere bestelako ‘mekanismoak’ erabili egin zituzten adierazpen askatasuna galarazteko asmo honetan. Iruñeko «Eguzki» Irratira sartu, eta poliziak bertako materialeak eramateaz gain, pertsona bat bahitu zuen, estatuko buruari irainak egin zizkiolako aitzakipean. Horiatariko gutun bat hartu berri duten «Bost Axola» Irratikoek esan digutenez, «hemen argi ikusten dena zera da, komunikabide guztiak kontrolatu nahi dituztela. Edo heurrek beraiek hartuz, monopolioan, edo bestela beraien lagunei emanez. Telebistaren ka-

“Gu ez gaituzte kontrolatzen. Heurrentzat da gure kontrako errepresioa”.

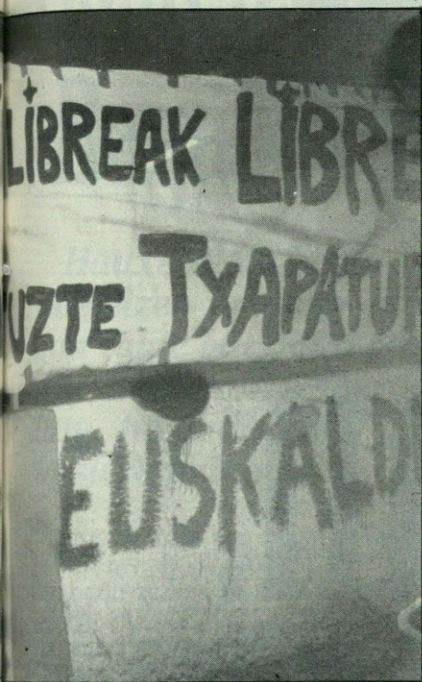
sua ez dugu oso ondo ezagutzen, baina prozesu berbera jasotzen ari dela ematen du. Gertatzen dena da, irratia muntatzea teknikoki erraza eta merkeagoa dela. Baina, batez ere, gu ez gaituztela kontrolatzen. Heurrentzat peligrorosoak gara, eta horregatik hasi da gure kontrako errepresioa».

Errepresio hau, eta «Bost Axola»koek esaten digutenez, administratiboa da, eta mehatxuak ere bai; hau da, ez dira penalak. Işunak ezar ditzakete eta ekipoak eraman, baina ezin dute inor gartzelaratu, teoriaz. Jendea preso eraman dutenean, bestelako aitzakiak erabili izan dituzte, irainak esan direlako modukoak, esaterako.

Bospasei urtez, boterearen komunikabideak kuestionatuz

Irrati Libreen fenomenoak 1982 inguruan sortu zen, eta hasiera batetan gutxi baziren ere (48 inguruk dihardute orain), eta asmo apalez, bospasei urte hauen buruan kopuruak eta planteak

menduak aldatu izan dira. Hasierako asmoa jendearen partaidetza lortzea zen, eta informazio lokala, auzoetakoa, ematea. Gaur egun, ildo berriak abiatzen dira irratia: Kontrainformazioa eskaintzea dute helburuetariko bat. Guzti honek koordinazioa eskatzen du. Irrati Libreen Koordinadorak 20 irratiguru batzen ditu, Orio, Euba, Barria, eta azkenengoa Iruñean egin ditu bilera masiboak, eta bere agentzia propioa sortu du, «TAS—TAS» izenekoa.

Libreak gara, eta horregatik hasi

Ajentzia honi esker, eta baliabide teknikoak apuratzuz, posible izan da Bilbo eta Iruñean informatiboak bost irratik batera ematea, heuren artean koordinatuz. Honela bada, Iruñeako «Eguzki», «Zuen», «Eate» eta «Zarata» irratiek batera eta informatibo bera burutzen dute, eta gauza bera egiten dute Bilbon «Iluna», «Txomin Barullo», «Irola», «Basurto» (orain eliz-lokaleko abadearekin dituzte problemak) eta «Ortzadar» irratilibreek.

Euskal Herriko ahotsa gartzeletara helerazi

Irratiek egin duten koordinazioak, bestelako fruituak ere erditu ditu. 1986an, eta hobekuntza teknikoari esker, Herrera kanpoko ekintzak eta familiarren agurrak jaso ahal izan zituzten presoak gartzelaren barruan. Bestalde, Herrerara egindako azken martxaren kronika, euskal lurralde osoan jaso izan zen, irratilibreek katez egindako transmisioari esker: irratibatek bestearen onda hartzen zuen, eta berriaz emititu. Teknika bera erabili izan da Amnistiaren Aldeko Gestorek ospatu zuten «Aski da» kanpainaren (10. urteurrena) kronika zuzenean kontatzeko unean: hamaika orduz katean emititu izan zen.

Hain zuzen ere hori da estatuenzat beldurgarri suerta daitekeen fenomeno: inolako kontrolik gabe, eta ondetan libre, bestelako informazioa, kontrainformazioa, etxeetara heldu ahal izatea.

Hego Euskal Herria da Estatuko irratilibre kopuru haundiena daukana, eta LOT legearen aurka altxatu izan den bakarra.

Nahaste teknikoarena, aitzakia da

Estatuak irratia isteko ematen duen arazoietariko bat, nahaste teknikoarena da, dila sobrekargaturik dagoela eta argiki hartzerik ez dagoela. «Egia izan daiteke nahaste teknikoa badagoela, eta Bilbo bezalako leku haundi batean, batzutan irratibaino gehiago dago frekuentzia berean. Orainsu arte, esaterako, «Antena 3» «Iluna» irratia esaltzen egon da. Baina hemen gauza batzuk esan behar dira. Haste, irratikomertzial haundiak, edo publikoak, «Radio Euskadi» esaterako, espazio bat baino gehiago okupatzen dutela dialean, bakarra nahikoa denean, eta bestaldek, arazo hori bulego soil bat jarritz konpontzen dela, frekuentzia banaketa egitea erraza bait da».

Frekuentzia banaketaz ari garela, zera esan behar da, Eusko Jaurlaritzak, honez gero, baduela kompetentzia hori erabiltzeko aukera, baina hala ere, irratilibreak zantatzeko unean, administrazio biak «al alimón» dabilazala, oraingo gutunak Gobernu Zentraletik heldu bait dira.

Europar eta Estatuan, honez gero galerazita

Hego Euskal Herria da Estatuko irratilibre kopuru haundiena daukana, eta LOT legearen aurka altxatu izan den bakarra. Estatuan irratibaino gehiago apurka-apurka isten ari dira, eta ez da bestelako istilurik sortu. Onartu izan da, omen, Europako Komunitate osoan inposaturiko joera, eta hemen ere ezarri nahi dena: Irratilibreak desagertaraztea, eta klandestinitatera bultzatzea.

Euskal Herrian, aldiz, inork ez dauka txapatzeko asmorik. Koordinadorak, elkarrekin arazoa aztertzen duen bitartean, askatasuna eta laguntza osoa ematen dio irratibakoiari norberak bere aldetik munta dezan bere protesta. «Pirula»koek egindako ekintzak eza-gunak dira honez gero, eta gauza bera esan daiteke «Eguzki» irratia dagokionean: Iruñean emititu zutena, katearen teknika erabiliz, beste irratiguztietan batera emititu zen, berarekin solidarizatuz. Oraingoan irratidenak dira mehatxatuak, eta ekintza ugaritzea inposatzen da. «Bost Axola»koek, gutuna jaso bezain laster, Postetara jo zuten (ministrarritza berberaren pean dago) eta pintadak burutu zituzten, eta orain karteladak eta hitzaldi informatiboak egiten ari dira.

LAURA MINTEGI

Soka berean.

1 907tik. Bizkaiarrekin batera. Berton bizi eta behar egiten duten guztiekin. Gaur, atzo bezala, zurekin batera. Eguneroko problemetan bat eginda. Beharrizanetan laguntzen. Irtenbide egokiak ematen. Lehenengo eta behin, zu zerbitzeko gaudelako. Eta azkenean ere bai. Horrexegatik egongo gara zurekin batera gero ere. Elkarrekin. Soka berean.

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE BILBAO
BILBO AURREZKI KUTXA

Gasteizen euskara zuzpertzekotan, «Bagare» talde berria eratu da

Hauxe diote bisita txartelan: «dakizuen bezala, Gasteizen ez dago euskal girorik. Hau ikusita lagun talde bat bildu ginen honi nolabaiteko irtenbidea emateko». Taberna bat hartu, gaupasak antolatu, hitzaldiak eta txapelketak eratu... guzti hau hasiera baino ez da.

Gasteiza joan, eta «Bagare» Taldeko batzuk bertako ikastola baten ekintzetan parte zuzena hartzen aurkitu ditugu. Ez dute hori ogibidea, baina bai sarri egiten duten ekintza horietakoa. «Bagare» Taldea, euskaldunak biltzeko talde bat da, Gasteizen euskara kalera-
tzeko asmoz dabilena. Iazko urrian hasi ginen proiektuarekin, hala ere Euskal Tokiko proiektua oso zaharra da, duela zazpi urtetakoa edo».

Euskaldunak batu, eta berriak lagundu

Hiri haundietan edo ingurune erdal-duneko problema bera aurkitzen dute euskaldunek Gasteizen, euskara jakin bai, baina ezin kalean erabili, ezin praktikatu, oso zaila suertatzen zaie euskaraz bizitzea. «Hemen jendeak euskara ikasten du eta gero ez daki zer egin. Euskaraz mintzatzeko ez du inor ezagutzen. Horregatik biltzen gara euskaldunok, euskaldunen artean ezagutu eta euskaraz mintzatzeko, eta gero euskaldunberriei lagunduko dieten kanpainak eratzeko, heurek ere ikus dezaten Gasteizen euskara egiten dela, animoak emateko beraz».

Euskaldunberriei laguntzea asmoen artean badago ere, ez da euskaltegi edo irakaskuntza zentru batetik abiatu den iniziatiba. Euskara irakasleren bat badago ere, Fakultate eta Eskola Unibertsitarietako ikasleak dira, langileak, eta

«Bagare» taldea, Gasteizen euskal girorik ez dagoela eta, euskara zuzpertzeko asmoz jaio da.

oso arlo diferentetan dabilzan pertsonak. «AEKko jendea ere badago, Euskal Herrian Euskaraz-koak, Bertsolari Eskolakoak... euskalzaleen iniziatiba da».

Gasteizen Gasteiztarrentzat

Argi utzi nahi digute erakunde soil bakar batek ez duela bere gain hartu «Bagare» Taldearen proiektua, baizik eta lan kolektibo eta askoren artean burututakoa dela. «Euskal Herrian Euskaraz taldeak, esaterako, arlo nazionalen egiten du lan, eta gure asmoa da Gasteizen bertan egitea. Hau da, Gasteiz euskalduntzea, eta jendea kontzientziazatzea euskara ez dela bakarrik idazteko, irakurtzeko edo kartelak egitekoa. Euskara hitz egitekoa dela».

Badakigu lan erraza ez dutena. Beste hiri haundi batzutan ere arazo berbera ikusi dugu, eta inertzia, erraldoi bihurtzen den oztupoa da. «Gure proiektuen artean, muntatu dugun taberna potentziazatzea da. Beraren bidez euskaldunak ezagutu ditugu, eta gainera finantziaketan lagunduko gaitu. Taberna ondoan lokalak hartuko ditugu, nahi duten talde guztiek bilerak edo kanpainak pres-ta ditzaten. Badakizu, udaletxeak eta horiek ez dute gauza handirik uzten».

Gethorik nahi ez

Gasteizko euskaldunak, urte batzuetako datuen arauera, totalaren ehuneko hamarra dira. Gaur egun gehiago omen dago eta gehienak kanpotarrak. Zaila da bertan jaioa eta txikitatik euskara mintzatzeko den euskalduna topatzea. «Orain ikastoletatik ateratzen den jendeak ikusi behar du euskara zerbait gehiagorako balio duela. Gainera institutuan erdaraz egin beharko dute. Horregatik da garrantzitsua ikustea euskaraz dakien jendea dagoela. Baina ez ghetto batean. Lokala da biltzeko leku bat, eta kalera ateratzekoa. Talde irekia da, euskaldunek eginga eta euskaldunentzako».

LAURA MINTEGI

Geure etxeetan kalefakzioa eta jana ugari ematen diegu

Udaberriz labetik atera da xomorroa!

Inmuebleetako gerenteek, hospitaletako zuzendariak, kolektibitateetako arduradunek eta partikularrek, batipat etxekoandreek, amankomuneko etsai bat dute urte garai honetan: labazomorroa, eta hutsik egiteke urtero urtero bi aldiz agertzen eta berragertzen den plaga hau borrokatzeko laguntza galdegiten dute.

Urtean bi aldiz? Bai, izan ere udaberria birsorkuntza haroa baldin badute labazomorroek, dozenaka izaki jaio berriak gure sukaldeetan beren lehenbiziko pausuak ematen dituztelarik, udazkenez ere ugaltu egin ohi bait dira: udako klima mesedegarri zaie noski, baina gainera, sarritan etxetik kanpo oporretan ematen ditugun aste horiek oso ongi aprobetxatzen dituzte zomorro-squatter hauek, geure etxeetan kanpamentuak tinko ipintzearen.

Bektore pasiboa da mikrobioentzako

Gutariko askorengan, jasan ezineko terrora sortertzuten dute labazomorroek. Xaguek berek ez dute jeneralean gutartean horrenbesteko egon-ezinik eragiten, beharbada arratoiengatik sen-

titzen dugunaz bakarrik pareka dezakegularik koleoptero hauengatik esperimentatzen dugun neurrigabeko nazka. Alta bada, jakin beharko genuke, higienikoki, euli arrunta baino kalte gehiagoren ekarlea ez dela labazomorroa. Mikrobioak karreia ditzake, jakina, baina baldintza batekin: bidean topatu izana —bektore pasiboa da, beraz, halako prentsa txarrik ez daukan eta horratik askoz lanjerosoagoa den eltxoa ez bezala.

Gizakiari inoiz inongo infekziorik erakarri dionik frogatzeke dago. Kasu bakar batean azaldu omen da zalantza, esan nahi bait da, 1950ean, Belgikan, ume koskor bat menturaz labazomorroek behiklatu zuten «salmonella» batez hil omen zen; dossier meiharra dugu, benetan.

Alabaina, populua ez da urrikaltzen. Parisko egunkari batean irakurtzen dugunez, «1984ean, udaletxeko zerbitzuek labazomorroen aurka 2.543 aldiz interbenitu zuten, zorrien aurka baino hamar bider gehiago, esate batera». Estatu frantses mailan, «3 D» enpresek («Desinfekzioa, Desratizazioa, Desintsektizazioa») beren ekinaldi gehienak (%60a) labazomorroi eskaintzen dizkiete.

Bero bila datoz afrikarrak

Ez dago zer eginik. Labazomorroa —munduko intsekturik zaharrenetakoa— 400 milioi urtetako fosilak aurkitu dira eta —gure hirietan geroztik eta gehiago

hedatzen ari da, 2.000garrenari begira. Zinez, gaur egungo metropoliak bera-
rentzeko eginik daudela dirudi. Beren
errebantxa dute: siluriar aldian mundu-
ko errege izan zirelarik, ikatz aldian be-
rriz beren goren puntua ezagutu zuten
—hirurogei zentimetrotako espezieak
ere baziren!—, handik aurrera gizakiek
bazterrera zituztelarik. Hona non,
orain, gizakiak berak jartzen dizkien
dorre klimatizatuak, ederki berotutako
edifizio erraldoiak, zernahi zabor eta zi-
kin. Paradisu bat intsektu «*termofilo*, *lu-
zifugo* eta *orojale*» hautentzako. Beroa
maite du? Kalefakzio zentrala ezartzen
zaio. Argiari ikara dio? Doble tetxoak,
zernahi bide, lurrarazpiko zulo handi eta
ilunbetsuak eskaintzen zaizkio. Zernahi
jaten du? Ur koipetsuek eta zabor abe-
rartzez hornitzen ditugu.

Oso poliki moldatu da, bai, labazo-
morroa, gurean; gure etxeetako bizi-
moduari hobekien moldatu den intsek-
tu taldea dela esan dezakegu. Talde ho-
netako 4 bat mila espezie ezagutzen di-
ra, Afrika eta Tropiko inguruko herrie-
tan bizi direnak gehienbat —aldiz, bes-
te 8 bat mila espezie deskubritzeko
daudela jotzen da. Gure hirietako bizi-
tzan dozena bat espezie moldatu da be-
reziki ongi.

Gorputzez oso zapalak direnez, aise
sartzen dira edozein zirrikitutik. Egu-
nez ez ditugu ikusten eta ez ikustea ho-
be jakina baina, «gure hiriko *jatetxee-
tan* —diosku Donostiako 'Riojanos' ta-
bernako nagusiak— *gauzez zein lasaita-
sunez ibili ohi diren jakingo bazenute*,
ez zenukete horren lasai jango gero».
«Eta ez naiz gure *jatetxe* hauetaz ari
soilik, *kategoriazko zenbaitetan ere*
Juanito baino lasaiago 'dabiltza: hala
sukaldean nola salan, eta denetan».

Espezie bakoitzak bere habitat dauka

Beren birsortze moduagatik dira ho-
rren akabatzen gaitzak. Eme bakoitzak
urtean mila bat ume ekarri dezake. Lar-
bak zorro-moduko batzutan eramaten

ditu. Zorro hori abdomenari erantsita
eduki dezake, edota gura duen lekuan
utzi. Nolanahi ere, intsektizida bat era-
biltzen dugunean, indibiduo helduak hil
egin daitezke, zorro barruko larbek be-
rriz ez dute batere sufritzen. Handik hi-
ru-lau astetara labazomorro tikien erre-
gimentu berria helduko da mundura: ja-
kina, intsektizidak bere efektuak zeha-
ro galduak izanen dituelarik. Atzera ha-
sieratik ekin egin behar.

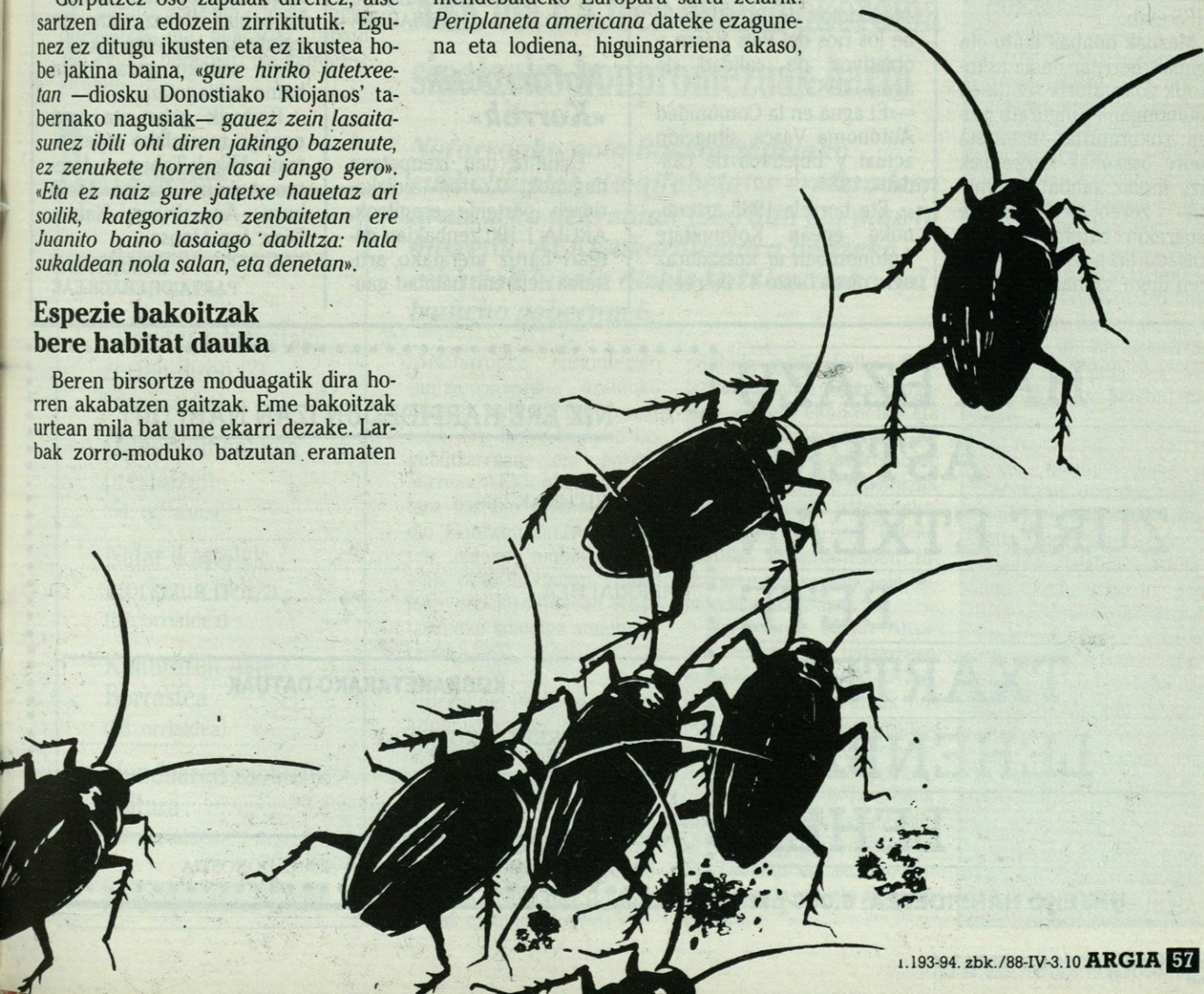
Harrigarria da, espezie bakoitza mer-
katuaren bere parteari nola atxikitzen
den. Ez daude, alegia, denak leku dene-
tan: badira aberats auzoetarakoak, eta
pobre auzoetarakoak; pisu altu, baju
eta sotoetarakoak; sukalde eta libu-
ru-geletarakoak... Eta ez dira elkarre-
kin nahasten. Espezie bakoitzak bere
habitat bilatzen du, eta ez du beste es-
peziekoekin harremanik nahi. Ezin kru-
zatu daitezke, bestalde.

Espezie guztiak izatez afrikarrak di-
ra, historian zehar olatu desberdinetan
honontza etorriak. Gure artean bizi di-
ren labazomorrik zaharrenetakoa —la-
be inguruetan topatzen ez duguna, de-
rragun bide batez, upatoki eta alkanta-
riletan bizi dena da eta—, *blatta orien-
talis* deritzona alegia, fenizioek eraman
bide zuten Errusia aldera, handik gero
mendebaldeko Europara sartu zelarik.
Periplaneta americana dateke ezagune-
na eta lodiena, higuigarriena akaso,

eta etxe azpitan bizi izaten da. *Supella
longipalpa*, ale txiki samar bat, aberats
auzoetan moldatu da ongi, ezer gutxi
jaten bait du eta paradojikoki auzo ho-
rietan zer harrapa gutxiago egoten da.
Blatella germanica —Afrikatikoa ere,
izenak besterik adierazi lezake baina—
denetan arinena da, atrofiatu gabeko
hegoak berak bakarrik ditu eta.

Labazomorroak nola ezerreztu, ho-
rratx seguru aski dagoeneko buruan
erabiliko duzun galdera. Badira honen-
bestez ehun eta gehiago urte, gizonak
intsektuaren kontra daraman kruzada
hau hasi zenetik. Gerra biologiko hone-
tan, ikusi batera, labazomorroek dituz-
te galtzeko guztiak, izan ere beren pre-
sentzia masiboa den zenbait tokitan
irradiazioz antzututako arrak barreia-
tzen ari dira, eta larba-zorroak halako
parasitoez infektatzeko asmoak dituz-
te... Eta halaz eta guztiz...

MARTIN IRAZGOITI

Mandatariorok, mentaliza zaitezte!

Iaz geure ingurugiroari buruzko egutegi bat atera zuen geure Diputazio Foralak eta Eusko Erakunde Publikoak zenbait kanpaina indiskriminatu jaurti dituzte, zeinetan biztanlegoari aholkatzen ziguten zein kalte latzak ekar lekitu-keen alkohol, tabako eta beste drogaz abusatzeak: HIES etab.

Mezuak nabait ikutu eta zenbait herritar duela asko- txotik zokoraturik sentitzen ginanongana inguratu zi- ren; zokoraturik —ezen eta geure osasunaz kezkatu- rik bizi modu sanao darama- gu— zeren kolektibitate osoarekin batera industria kutsaduraren eraso- a paira- tzen dugu, zeinak gure osa-

sunakaltetu besterik egiten ez duen, are gehiago geure bizileku den bailara, betiere erreka fermentazio kirat- suez blaituz.

Bada ordua kontseilaritza guztien ekintza eta erizpi- deak batzeko, eta halaber honoko erakundeek egi- ni- ko ikerketa desberdinak:

—«1. Jornadas de Saneamiento», 1964.

—«Plan de Saneamiento de la Bahía de Pasajes», 1972.

—«Informe sobre la situación actual y posibles alternativas para el vertedero de San Marcos», 1979.

—«Datos de la calidad de las aguas en la bahía de Pasajes y sus principales afluentes», 1981.

—«Estudios de la situación de los ríos del País Vasco y objetivos de calidad de agua», 1983.

—«El agua en la Comunidad Autónoma Vasca, situación actual y objetivos de calidad», 1984.

... Eta horrela 1985 arterai- noko epean Komunitate Autonomoan ur kutsaduraz egin diren beste 43 ikerketa

osatu arte. Gainera, 1981tik 1985rainoko tartean, mila milioitik gora xahutu dituzte Euskadiko ingurugiroa- ren egoerari buruzko iker- ketak burutu eta neurketa gailuak ipintzen.

Ikerketa hauek zeuon pa- sibilitatea justifikatzeko bai- no ez dute balio. Bada —ix- tanpatez— ikerketok prakti- kara emateko ordua, aro teknologikoak eta honek dakarren kutsadura biztan- le guztiok nozitu gabe bizi- tzeke ordua.

Mentalizaturik gaudenez, soberan dago Osakidetza- ren «Saluda a la vida» dela- ko mezua, nahiz eta honek kalitate eskasa izan. Zeuon eskuetan fidaturik utzi ditu- gun erantzunkizunak asu- mitu eta agintari gisa men- talizatuko zaretelako espe- roan.

OIARTZUN IBAIAREN
LAGUNAK. ORERETA.
40 SINADURA

Nafarroatik «Korrok»

Eskutitz hau izenpetzen dugunok, «Korrok» aldizka- riaren partaide eragileok, ARGIA 1.190 zenbakian gu- reari buruz ateratako arti- kulua dela eta, hainbat gau-

za argitu nahi genituzke:

— Negargarri deritzogula gure artean auto-kritikara- ko dagoen joera eskasari, zeinaren kariatz topikoeta- tik ateratzen den edozein eritzi bazterrera kondenatua izaten baita.

— Ez dugula ulertzen gu- re azkeneko editorialean ARGIA-ri egindako aipa- men xumeak sortu duen kalapita; kultur mailan ematen zeniguten (eta zigu- ten) garrantzi txikia azpi- marratu nahi genuen, bes- terik gabe.

— Aipatutako alean gure deklarazioez egiten den in- terpretazioa dela eta, Patxi Perurena kolaboradorearen alde atera nahi genuke: be- re eritziekin osotara bat etorritik edo ez, biziki esti- matzen dugu bere eritzi kri- tikoak, eta positibotzat jo- tzen ditugu gure kultura txi- kian haize berriak ekartze- ko nahiak. Beraz, asmo eta eginbehar horretan elkarla- nean arituko gara behin baino gehiagotan.

Besterik gabe eta ongi egongo zaretelako esperan- tzan, Mikel Taberna, Jose- txo Azkona, Iosune Aran- buru, Ana Iribar, Xabier Diaz, Jon Alonso.

«KORROK» EKO
PARTAIDE ERAGILEAK

HAR EZAZU ASTERO ZURE ETXEAN BETE TXARTELA LEHENBAIT LEHEN

URTEKO HARPIDETZA: 6.000 pzt.

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA..... D.P.....
HERRIALDEA..... TLF.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

BANKU/AURREZKI KUTXA.....
SUKURTSALA.....
KONTUAREN ZENBAKIA.....

ARGIA. Ametzagaña, 19—20012 DONOSTIA

Jules Moulier 'Oxobi' omendu Bidarraien

Behe-Nafarroako Bidarrai herrian jaio zen Jules Moulier 'Oxobi' 1888an. Apeza hogeita hiru urte bete zituenetik, kazetagitza eta poesia alorrean trebatu zen bere bizitza osoan zehar. «Euskalduna», «Gure Herria», «Zazpiak-Bat» eta beste zenbait aldizkaritan egin ziren ezagun bere artikulua, halaber literaturarekiko arduraz kalera-tu zituela hainbat liburu, «Bihotz eihu», «Alegiak», «Heietatik zerura», «Aintzina» edo «Oxalde» kasu, eta argia ikusi ez zuten «Gure mendiak» eta «Nola gauden euskaldun» ere bai tartean. Lan guztiongatik euskaltzain izendatua izan zen 1952an, handik sei urte barru hilko zela gero.

Pasatu den igandean, Euskaltzaindiaren eskutikako omenaldia eskeini zitzaion 'Oxobi'ri Bidarraien, bere jaiotzaren mendeurrena burutu dela-eta. Meza, agur oroigarria eta bazkariak ospatu zen eguna, bertsolari eta kantariak girotua.

EUSKALDUNTZE-ALFABETATZEAREN ARAUTZE BIDEARI EKITEKO PREST

AEK eta EAJren arteko akordioa sinatzeko konpromezuak hartu

Nafarroako nola Baskongadetako euskalduntze eta alfabetatze erakundeen arautzeko dekretuak izkiriatu eta onartu aurretik, AEKk akordioetara heltzeko eskariak luzatu dizkie bai Gasteizko bai Iruñeko gobernuei.

Nafarroako euskaltegien funtzionamendua arautuko duen bi dekretu foral onartuko dira laster Iruñeko Legebiltzarrean, eta horren aurrean AEKk akordio batetara iristeko eskaria luzatu dio Gobernuari. Negoziaketan aldeko mobilizapenak egin dira martxoan zehar, joan den larunbatean Anaitasunako jaialdiaz amaitu zirenak.

Bestalde, Baskongadetako Administrazioari begira, hila-beteak dira AEK eta EAJren arteko bilera zenbait burutu direla helduen euskalduntze eta alfabetatzeko erakundeen arautzeko politikari ekin aurretik akordio batetara heldu ahal izateko, zeinak egungo egoerari kon-

ponbide ipini ahalko dion. Irakaslegoaren homologazioa, egoera ekonomiko eta fiskala, dirulaguntzak eta beste hainbat gairi irtenbide egokirik emateko baldintzak jartzeko akordio baten beharraz, epe laburrera lanean hasteko konpromezuen hitzarmen bat sinatuko da hemendik gutxi barru.

Martxoaren 25ean Altsasun burututako batzarrean erabaki zuen AEKk EAJrekin izandako bileretatik ondorioztatutako konpromezuen hartzeko hitzarmena sinatzearen aldeko jarrera, orain EAJk ere bere aldetik sinatzea besterik falta ez dela. Ondoren batzorde misto bat osatuko da akordio honen zehaztapen eta segizioa egiteko.

Bertsolaritzari buruzko tesi doktora

Iragan den asteartean, «Bertsolaritza, formarik gabeko heziketa» izenburupean aurkeztu zuen Fito Rodriguezek pedagogia alorrari atxekiriko tesi doktora Euskal Herriko Unibertsitateko Zorroagako kanpusean. Euskara hutsez defendaturiko lehendabiziko tesi doktora da berau, gaia bera ere, bertsolaritza, estraineko aldia dela taimainako lan batetan jorrratua.

Erredakzioa ixtarkoan, oraindik tesiaren defentsan ziharduen Fito Rodriguezek, epai-mahaia osatu zuten Haritschelhar, Salaburu, Apalategi, Felix Basurko eta Maite Etxenikek ontzat eman ote duten jakitun ez garena. Dena den, aipatu behar, ezatabaidatsa ez ezik ezadostasunik bazekarren mamiaz mintzatu zela irakaslea, eta bertsolaritzari gertutik loturiko hainbat pertsona zirela present Zorroagako Batzar Aretoan martxoaren 29ko arratsaldean.

Aste honetan

«Bateginik» kanpaina
(60. orrialdea)

Literatur lehiaketak zertan diren (2)
(62. orrialdea)

Orixeri omenaldia prestatzen
(64. orrialdea)

Nafar ikastolek etorkizun beltza
(67. orrialdea)

Kulturaren Aste Borrastea
(68. orrialdea)

Munduaren zabaletik kultura
(70. orrialdea)

APIRILAREN 10-EAN DONOSTIAN HASITA
MAIATZAREN 15-EAN BILBON BUKATZEKO

BATEGINIK

Kantaldi ugari eta galantak Euskal Herriko hiriburuetan

«Bateginik» kanpainaren egitarauaren barnean Zirkoaren emanaldiek aurrera darraiten bitartean, kantaldiek ere izango dute beren leku aproposa hemendik aurrera, hamar musika jaialdiko egutegia pronto dagoelarik jada, euskal nahiz atzeritar talde eta kantariren partaidetzaz.

Kantautore, folk talde nola rocker-ez moldaturiko kantaldi sail zabala burutuko da apirilaren 10etik hasita «Bateginik» kanpainaren barnean hamar taulatan banaturik.

Orotariko musika motaz gozatu ahal izateko parada eskiniz, maiatzaren 15a bitartean zein baino zein kontzertu hobe eta galatak iragarri

dira dagoeneko Euskal Herriko hiburuetarako, nahiz eta herri eta auzo mailako apalagorik ere izanen den orrialdeotan aipatuko ditugunaz gain.

Anoetako kiroldegian lehen biak

Imanol kantariaren hain lagun bihurtu diren Labordeta,

Paco Ibañez, Xabier Ribalta, Aute eta Imanol berarekin emango zaie hasiera «Bateginik» kanpainako kantaldiei. Donostiako Anoeta kiroldegian izango dira bost kantariak apirilaren 10ean (igande) arratsaldeko 8etan, *El kartasun Jaialdia* gisan aurkeztuko den saioan, horietatik batzu hain zuzen euskal kantariaren «Joan-etorrian» diskoan parte hartzen dutenak.

Apirilak 26koak jarraituko dio leku eta ordu berean, *Folk Jaialdiak*, «Steeleye Span» irlandar taldearekin batera izango direla «Milla-doiro» galizarra eta «Oskorri» euskalduna.

Hirugarenaren kokalekua Baiona izango baldin bada ere, apirilaren 23ko (larunbata) kontzertua erabakitzeke dago gure erredakzioa ixte-

rakoan. Hala eta guztiz ere badirudi azkeneko Atahualpa Yupanqui-rekin bideratutako hartumaneztatik faborezko fruiturik erdietsiko dela.

Baionako kontzertua burutuko den egun berean, apirilaren 23an (zapatuan), Gasteizko Mendizorrotzako kantaldiak hartuko du txanda laugarrenez, kanpainan rock-arekin estreinatzeko aukeraz: «Jotakie», «M-ak» eta «Delirium Tremens» taldeen karteldegian, litekeela baita ere —sorpresa moduan— «Os Resentidos» galizar taldearen tamainako baten izena iragartzea.

Ingalaterratik (ala Moskutik?): UB-40

Bai, lehen aldia izanen da «UB-40»ko zortzikoteak Euskal Herrian joko duela. Donostiako belodromoko taulan izango dira maiatzaren 6an (ostirala), duela zazpi urte sortu zen pop kolorez tindaturiko reggae-zuria egiten duen talde ingelesa, honez

Lehendabiziko aldiz Euskal Herrian: UB-40, reegae zuria (maiatzaren 6an).

ARGIA.— «Bateginik»eko ahoku batzordeko partaide zara. Nola egin zitzaizun horretarako proposamena eta zein da batzordearen zereginia?

MARTIN UGALDE.— Joxemi Zumalabe etorri zitzaidan arratsalde batean, eta esan zidan nola ari ziren kanpaina hori prestatzen. Nik ez nuen ezer entzun horri buruz ordu-rarte, baina berehala iruditu zitzaidan ondo. Batetik euskara delako gure partidurik handiena eta beharrezko partiduren batean egon behar badugu, momentu honetan batez ere, euskararen partiduan egon behar dugu. Euskararen egoera oso gorria bait da, oso zail dago behar bezala aurrera ateratzea euskara. Egiten dira beste zenbait kanpaina, baina «Bateginik» oso zabala da, bi puntu garrantzitsu jarri ditu aurretik eta gainera sinaduren bilketak garrantzia haundia daukala uste dut.

Aholkulari bezala bilera batean parte hartu nuen eta prest geratu nintzen bai artikulua idazteko, bai aholkue-tarako inora azaldu behar bada azaltzeko eta pertsonalki jestioren bat egin behar badut egiteko ere.

A.— Zein neurritan uste duzu izango dela eraginga-

Martin Ugalde: «Euskaraz bateginik

mundu guztia jarri behar dugu»

rri «Bateginik» kanpaina euskararen kontzientzia-tzearen bultzagile bezala?

M.U.— Nik uste dut kontzientzia landu egin behar dela, kontzientzia berez izaten da, abertzaleak izaten du berezko kontzientzia bat, baina hori landu egin behar da. Egutero landu ez ezik, noizean behin argigarri gerta daitekeen zerbait erakusteko ahaleginak egin behar dira. Eta horretan kanpaina honen helburuak oso argiak dira. Uste dut behar beharrezkoa dela noizean behin kontzientzia garbitze hori. Eragin hori nolabait sortu behar da, bakoitzaren gain dago, uste dut behar handiagoetan gaudela eta hori nahi eta nahiez egin behar dugula. Nik uste dut eragingarria izango dela, adibidez, «Bateginik Zirkoa»-ekin haurrak mugierazteko asmoa badagoela.

A.— Ikastolak, Komunitate Autonomoan, Iparralde eta Nafarroan egoera oso desberdinean dira. Zer

premia ikusten duzu, zer balorazio egingo zenuke horretaz?

M.U.— Horiek dira gure «tierras y reventas», alegia, euskaldunen izpiritua ailegatu ez den lurra, hau da, Nafaraldeko hegoaldea eta Iparraldeko zati bat. Guk, nahita nahiez hor behar den tokian behar dugu euskara jarri, ez euskara beraiei emateko bakarrik, baizik eta haien iza-teak egingo bait gaitu euskaldunago gu. Euskal Herria euskaraz martxan jarri nahi badugu —gure gorputzeko

buru, zango eta besoak odol beraz guztiak behar baditugu bizitzeko—, euskarak ere Euskal Herri osoan behar du bizi. Haien ardura behar du-gu izan guk, ez alderantziz, ez bait dakite haiek gure be-harraz. Guk beraiena bai or-dea.

A.— Kanpainaren bar-nean zein ekintza aipatuko zenituzke interesgarri gi-sa, zein duzu gustoko-en, agian zirkoa? Izan ere eus-kal zirko baten lehen pro-motorea zeu izan zinen...

M.U.— Bai gizona! Gober-nutik 100 miloi eskatu nituen duela urte batzu, txostena ere egin nuen eta ez zuten begi-ratu ere, kitto! Catalunyan ere bazuten. Ekilibrista eta zirkoreen beste partaideek ez daukate hitzegin beharrik, hitzegiten dutenak behar dute euskaldunak izan, mundu guztia jarri behar dugu euska-raz bateginik. Haurrak era-maten diren tokira joaten di-ra gurasoak, haurren ingurua euskaldundu behar da, gura-soak ikastoletan sarturik dau-de, aspaldidanitik izan dute «entrenamendua» kontzien-tzia izateko. Euskarari lagun-tzeko pausu berri bat da. Bes-talde, ikastolik ez duten herri horientzat bono bidezko la-guntza lortu behar dela irudi-tzen zait.

Elkarrekin kantatuko dute Donostian Imanol eta Paco Ibañezek (apirilak 10ean).

gero bederatzi elepe eta ka-sik hogeit single argitara eman dituen. Birmingham-en hasi ziren haien ize-na Britainia Handian langa-bezia txartelari deitzen zaion kodetik dator: UB-40. Sobiet Batasunean grabatutako az-ken diskoaren aurkezpen gi-san ez da makala «Bategi-nik»-en eskutik ailegatuko den esklusiba!

Bilboko en aurretik Iruñea eta Ezpeletan

Benito Lertxundiren Iruñe-ko Gayarre antzokiko kantal-dia maiatzaren 6rako (bari-kua) iragarri da, eta bihara-munean Anaitasuna kirolde-gian rock-ekoa, taldeak Eus-kal Herrikoak izango diren arren, oraingoz parteartzai-

leekiko zehaztasunik eman ez dela.

Ezpeletako jaialdiarekin Iparraldeko bigarren kantaldiari eutsiko zaio maiatzaren 7an (larunbata), «Egan», «Jotakie» eta OK Korralbekin batera faltatuko ez delarik isilean gorde den bertako talde-ren baten musika freskoa.

Azken bi jaialdiak Bilbon burutzeak dira, bata bes-tearen segidan, maiatzaren 14ko gaupasari esker ia maiatzaren 15ekoarekin lotu ahal izango bait du batek bai-no gehiagok, larunbatetik igandera. Estraineakoan «Kortatu», «Baldin Bada» eta ezin kontatuzko beste makina bat, eta folk monografikoa azken gaez.

PERU UNTZUETA

LITERATUR LEHIAKETEK ZERTAN DIREN (2)

Epaimahaikideak barrundik gogor sariketen sistemaren aurrean

Aurrekoan literatur antolatzaileei eman genien errepasoa, gainera bederen. Oraingoan epaimahaikideek dute hitza. Epailarion lana apelaezina balitz lehiaketen afera honetan, hauen sistemaz aldatu beharko litzateke. Baina dirudienez, zaude piskaterako!

Nahiz eta matizazioetarako leku askorik ez egon, elkar hizketatu guztiek ahobatez eman dituzte heuren epaiak. Modu batera edo bestera denek aurkitu diote akatsik lehiaketei. Hala ere hor jarraitzen dute, besterik ezean.

A. Zelaieta, botoak publiko egitearen aldeko

Kritika lanen egile —epaimahaikidea ere hainbatetan— da Anjel Zelaieta. Bere esperientziatik ikusita, garrantzia handia omen dauka mahaiak. «Antolatzaileak ipintzen duen mahaiaren arabera izango da epaia: nolakoa den mahaiakideen gehiengo, halakoa epai garailea. Gutxitan geratu naiz gustora saria erdietsi duen lanarekin; begia bota diozunari ez baino, gehiengoaren esanetara makurtu behar zara. Ez dakit zenbateraino indartuko diren balore berriak».

Epaitzea gogortzat jotzen du. «Hor bada bizio bat, bai epailariengan bai idazleengan. Idazle batzuk txintxo-txintxo, ia sariketarako espreski idazten dute, eta epailariak lerro artean irakurtzen dakite, beren gustoen arabera».

Anjel bera izango omen litzateke, udaletako sariketetan egiten den legez, eman diren

botoak publiko egitearen aldekoa. Alde horretatik tradiziara jotzea ona omen da. Gerrarean egin ziren antzerki-lan lehiaketa batzuetan epaimahaia lan sarituen birtuteak aipatzen zituzten eritziak publiko egin zituen. «Uste dut nahiko sana

izango litzatekeela, antolatzaileak baldintza horiek jartzea atrebituko balira...».

A. Urretabizkaia: «Sekretismoa nagusi»

Arantxa mahaiaren bi aldeetan egona da, lehiaketetan parte hartu du eta juratukide ere izan da —Irun Hiria»n, Jaurilaritzaren sarietan—. Bere ustez, sariek badituzte alde negatiiboak: inflakzioa, ordenik eza... «zalantza gehiago daukat ordea bekekin. Lehiaketan azken finean lan bukatuarekin hartzen duzu parte. Beka berriz, saldu egin behar duzu, juradua komentziatu lan ona egingo duzula, alde aurretik». Alegia,

Epaimahai bat saria banatzeko

aurretik ordaindutako danbolinak hots txarra ateratzen duela.

Gainontzekoak zer egiten duten ez daki, berak dena irakurtzen du, neurtu eta garrantzirik gehien ematen diona berrikuntzarik badakarren. «Sari banaketaren zergatian, hor sekretismoa nagusi izaten da, ez dakit zergatik, nonbait hala behar dute izan gauzek. Mundu hau txikia da eta denok ezagutzen gara, horrek asko zailtzen ditu gauzak. Nik uste objektibitatearen izenean inork inon ez duela nahi izaten arrazoia

Jaurilaritzako sarien azken epaimahaia: Patxi Altuna, Jon Kortazar, Arantxa Urretabizkaia eta Adolfo Arejita.

azioen orduan.

ematerik. Zaila da, baina ez litzaidake irudituko gaizki arrazoiak ematea, konpromezu, argudio eta gaitasuna eskatuko luke baina...». Hamaika aldiz esan omen die Jaurilaritzakoei, hobe litzatekeela argitaratuta liburuetatik onena saritzea.

Tx. Lasagabaster: «Buru piska bat gehiago»

Txuma Lasagabaster kritikaria EUTGko irakaslea izateaz gain, «Irun Hiria», «Donostia Hiria» eta Jaurilaritzakoei antolatutakoetan egon ohi da mahaiaren normalean. Literatur bizitzan 2. edo 3. mailako elementuak lirateke lehiaketak, erabat kointunturalak, Txumaren ustetan. Gure artean aldiz, «sari gehiegi — eta koordinazio eza» dago. Ezin dio euskal literaturak oraingoz, hainbeste sari literarioi kalitatezko erantzuna eman. Bi arrisku nagusi murratuko nituzke: gure literatura sortzearen erritmoa sari literarioei atxikitzea, eta txarra goa dena, meritu literarioi ez duten idatzlanak saritu behar izatea. Ez ona delako, baizik eta besteak txarragoak direlako.

Sari askotan mahaikide izan bada ere, «nahiko eszeptikoa naiz sarien abantaila dagokionez. Nolanahi ere, eta kasuren batean behintzat, obra argitaratuak saritzea eta ez argitaragabeak. Laguntza ez dator sarien ugartzetik». Epaitzearen beraren eremuan, epaimahaiak maneiatzen dituen arazoak, normalean, literarioak, estetikoak izaten omen dira eta ez politikoak, komertzialak, ideologikoak. «Huts egin dezakegu

noski, behin baino gehiagotan, autoreen edo publikoaren ustez. Baina azken batean, lan bakoitza behin eta berriro ikusi eta azter daiteke, juradoa okertu den ala ez egiaztatzeko». «Moviola» bailitzan, apuntatzen du.

Sariketa bat ez da literatur eskola. Normala litzateke, noski, sarituaren merezimenduak eta zergatia aipatu eta justifikatzea. «Susmatzen dut sari literarioak behintzat ezin direla asanblada sistemaz erabaki, eta horrekin ez dut esan nahi eremu honetan egiten ari dena guztiz ongi dagoenik, inondik ere. Falta dena ez da justizia sariak erabakitzen dituztenengan, baizik eta buru piska bat sariak konbokatzen dituztenen aldetik».

R. Saizarbitoria: «Dirua beste era batera inbertitu behar»

Ramon Saizarbitoria «Donostia Hiria»ko epaimahaiakoa izan da azken urteotan eta denetara lau bat aldiz. Geroz eta jende gutxiagok hartu nahi du parte sariketetan bere ustez, bai mahaiaren alde batean zein bestean. «Ni neroni beste inor aurkitu ez eta erregutu zidatelako nago». Nahiz eta idatzi duenean sari literarioen aurka azaldu den garbi.

Teorian, ezinezkoa da epaitzea, subjektibitatea... «praktikan ez da konplikatu, hala iruditu zaigu niri eta besteoi, problema gehiegirik gabe». Kalitate maila oso eskasaz kexu da. Bat saritu eta besteak bidean utzi, botatzen diot. «Nik uste hor azken eritzi korrante bat badela: sari literarioen kontra egonik ere, nolabait ere, arnasa eman edo salbatu nahi dituztena, orain bada jende kritikoa, barrundik diotenak deliberazioak publiko izan beharko luketeela e.a.».

Argitaraturiko liburuak saritzearekin ez dator ados Ramon. «Hori liburuak kritikoen zat egitea litzateke. Sariak betekizunik baldin badute argitaratzeko daudenak lagundu eta ezagutaraztea da. Ez dut uste kritikaren lana hartu behar dutenik epaileek. Sariak onartzen dira ala ez. Nik uste ez litzatekeela inolako saririk eman behar». Uste du gainera, sariak erabat desprestijiatzen ari direla E.H.an, eta ez dutela etorkizunik. Dirua ematen zaien bi-

tartean iraungo dutela. Baina dirua beste era batera inbertitzea errentagarriagoa litzatekeela ere. Gehien saltzen diren obrak primatzea adibidez, edota batez ere «idazlanak eta idazleak ziurtatzeko Editora Publika Nazional bat onena. Hor jarri beharko lirateke esfortzuak. Orain, sari literarioak arrazionalizatzea ezinezkoa da, seriotasun hori ezin da eskatu. Aurkezten denak —epaile zein idazle— badaki ze «teatro» aurkezten den, noren instrumendu bihurtzen den».

J. Kortazar: «Eratzaileen zeregina da zergatiak ematea»

Jon Kortazarrek ez du uste hainbeste lehiaketetan egon izan denik. Urtean zehar bitan bakarrik, hori bai, diruz ongi hornituta dagoenak. Paper nahiko faltsuak jokatzen dituzte bere eritzian lehiaketek, eragin soziala —«ecos de sociedad» gisan—. «Eratzaileek idazleen aurkezteari beti eskerturik egon beharko dute. Literaturari lagundu dakioken era bakarra, idazleari zeharka laguntzea da. Hor beste planteamen-

du sakonagoa egin beharko litzateke, idazlearen profesionalizazioan. Eta profesionalizazioz ez dagoenez...».

Sari literarioak eratzerakoan ez dago imaginazio kutsu handiegirik. Zerbait egiterakoan zer eta sari literarioak eratu. Prozesu normala idazleak bere lana argitaratzea eta editoria- lak norbaiten laguntza eskatzea litzateke.

Epaitzea gatxa da, bere errakuntzetan oso sinistuta dago, epaiak ez dauka zergatik behin betikoa izan behar, obraren bizitzak berak epaiaren errua zuzendu dezake ala ez. Hala ere gogorragoa omen lagun baten lanaren argitarapena atzeratzea. «Epai bateratuak emateko ez dago prolemarik, erizpideak agertu eta eztabaidatu ondoren, botoetan ematen da. Botaketen eta arrazoiak ematearena ez da epaimahaiaren zeregina, baizik eta erakundearena. Arriskua erretorikan jaustea da. Epaimahaiakoei beti izango dute bide bat, gauza oso orokorretaz hitzegitea, azken batean juradoen eskuetan dago zuzena izan ala ezkoa».

J.A.

A trebentzia ez bada

Ez gaituzte heureganatuko

GARBI dago, lasterketak antolatzen dituztenak ez doaz literatura edota literaturgileen mesedetan.

Zertan ari gara orduan? Epaiakideek lehiaketak gaitzesten dituzte, modu batera edo bestera, baina guztiak makurtzen dira urrezko faktikoen joku zikin horretara, kontraesanak azaleratuz eta aitzakiak jarritz.

Konbokatzaileek ez dute emango sariak banatzeko erabiltzen diren erizpideen berri. Zer egiten duten ez dakitela dabil-tza. Beste zenbait ideia ere eman zaizkie, adibidez, Jaurilaritzakoei. Ez alferrik!

Muntaia hauek kritikatzetik utzi behar ote dugu, arnas-berrituko ote ditugun zalantzagatik? Ez horixe. Ez izan kuidadorik, jendeak parte hartzen duen bitartean...

Epaitzen era berari dagokionez, mundiala: obragatik igertzen zaie aurkeztu idazleei; «nonbait, gauzak hala behar dute izan», e.a. Gero esango dute hautsak harrotzen ari garela eta ez dela hainbestearinoko istilu atera behar guzti honekin. Nik ez dut ez ezer galdu lehiaketetan, ezta alkan-dora ere.

JON ARANO

APIRILETIK HASITA ABENDURARTE LUZATUKO DA OMENALDIA,
OREXAN, HUITZIN ETA HIRIBURU GUZTIETARA ZABALDUZ

Orixe-rekiko zorra kitatzeko asmoa 100. urteurrena ospatzen dela eta

**Aurtengo abenduaren 6an beteko
dira 100 urte Nikolas Ormaetxea
«Orixe» idazle handia Orexan jaio
zela. Halako mendeurrena ezin zen
edonola pasatzen utzi, eta egitarau
trinkoa prestatu da bide
desberdinetatik 1961ean hildako
«lehen idazle profesionala»
omentzeko.**

Orain dela urtebete hasi ziren harremanetan Oresa eta Huitzi herrien artean Orixeren mendeurrena zela eta zerbait egin behar zutela pentsatuz. Jakina da Nikolas Ormaetxea Orexan jaio zela, baina hirukia zenez amak ezin izan hazi eta jaio eta berehala Huitzira eraman zuten, hantxe biziz hamasei urte inguru bete arte. Beraz, bi herriok jo daitezke Orixeko idazlearen jaioterri bezala, eta hortik etorri zaie bere jaiotzaren mendeurrena pasatu gabe utziz omenaldi aparta hau antolatzearen ideia.

Bestetik, dudarik ez dago Orixeko dezenteko ahanztitako idazlea dugula, eta omenaldi honek horren kontrako antidoto bezala balio dezake dudarik gabe. Gogoan ditugu Joxe Azurmendi 1985.eko ARGIA Urtekarian botatako hitzak: «Orixe kritikatu duen belaunaldia, ez da Orixeko baztertu duen belaunaldia; Orixeko oso ondo aztertu duen belaunaldia izan da». Gaur egun, aldiz, Orixeko ez da aski irakurria izaten orohar, eta hone-lako omenaldiak zerbaiteko balio dutela frogatu badute, honetarako izan da: be-

ren lanak behintzat eskuragarri ipintzearen. Lehenago Lizardi, Lauaxeta, Aitzol... izan ziren eta oraingoan dela 27 urte besterik ez hil zen idazle handi honen txanda dugu.

Gauzak horrela, batzordeak sortu zituzten bi herriotan, eta piskanaka programa bat osatuz joan dira. Halako batean bi herriotako jendea Paulo Iztuetaekin kontaktatu eta beste batzuek ere beren aldetik beste zerbait antolatzen ari zirela jakin zuten. Batzuek eta besteren arteko lankidetzak horretatik sortu da apiriletik hasi eta urte bukaerara arte iraungo duen omenaldi-sail luzea. Baina izango dugu egitaraua itzultzeko paradarik aurrerago.

Bost lagun talde eragilea

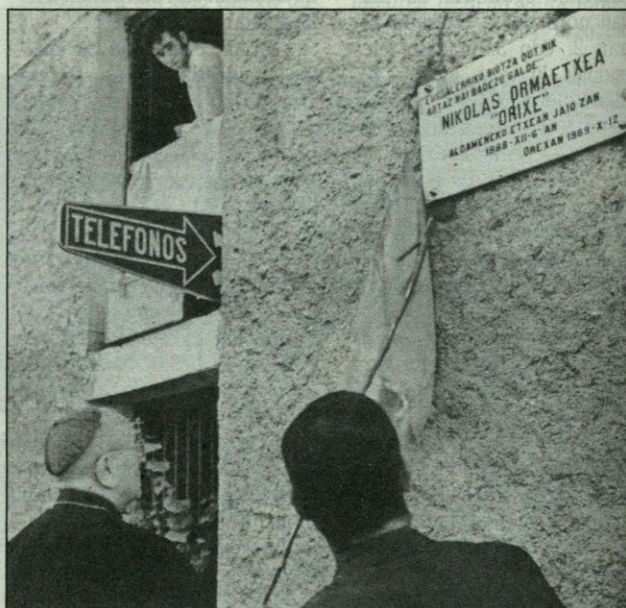
Adierazia dugu Huitzi eta Oresa herrietako batzordeek gain, beste talde bat ere aspalditxotik dabilela zerbait antolatu nahian. Hauexek dira bost lagunok: Joan Mari Lekuona, Joxemari Aranalde, Paulo Iztueta, Guillermo Etcheberria eta Xabier Azurmendi. Badira hilabete batzuek

martxan ari direla. Eusko Jaurlaritzak laguntza aginduzien, eta orain azken orduan Gipuzkoako Diputazioa ere sartu da.

Asmo nagusien artean, Orixeren opera omnia argitatzekotan dabilta, eta Xabier Azurmendik esate batera 200en bat artikuluren bilduma osatu du, asko eta asko ezezagunak. Liburuki mordo kaleratuko dituzte horrez gain lagunok: olerki osoa, «Jainko bila», «Santa Kruz apaiza», «Kito'n arreba-ekin», itzulpenak ere bai, e.a.

Otegi, Patxi Altuna, Patxi Goenaga, Txillardegi, e.a. Paulo Iztueta, bere aldetik, biografia osatu eta mamitsua burutua dauka iadanik.

Liburuen atalaz gain, ekitaldien antolakuntzan ere ari dira, eta nagusienak Orexan eta Huitzin izango badira ere, hiriburu nagusietan ere ekitaldiak eta hitzaldiak burutuko omen dira batzorde honen eraginez. Telebistarako ere bideo egitea pentsatu dute. «Eta oraindik pentsatu ez ditugun mila ideia ere egiteko prest gaude. Baten batek idearen bat izango balu,

1969an egin zitzaion omenaldian Orexan jarritako plaka: «aldameneko etxean jaio zan...».

Orixeri buruzko liburu bat ere egingo dute, 13ren bat pertsonaren lanez. Batzordeko bost pertsonak gain, beste hauek ere parte hartuko dute liburu horretan, besteak beste: Luis Mari Mujika, Lourdes

guregana jotze dauka guztiz zabalik bait gaude».

«Orixe tokatzen zaion lekuan jarri nahi dugu»

Gurekin mintzatu zen Xabier Azurmendiri omenaldia-

ren helburuez galdegin genionean haxe aipatu zigun lehenik: Orixeren nortasuna Euskal Herriaren aurrean aurkeztu, baina zehazki. «Ahalegin hori egin nahi dugu behintzat, ez bait zaio eman Orixeri behar zaion garantzirik, ez literato bezala, ez filosofo bezala, ez poeta bezala... Tokatzen zaion lekuan jarri nahi dugu Orixen, Euskal Herrian daukan tokia bilatu».

Garai batean asko kritikatu zitzaion, eta Xabierren ustetan beharbada kritika horrek piska bat atzeratuta utzi du Orixen. «Kritika, noski, edozein gizartetan eskubide bat da, baina kritika ere aldekoa izan daiteke, eta guk horixe egin nahi dugu. Kritika bidez jaso nahi dugu. Pentsatzen dugu ez dela zaila izango euskal idazle onena, eta liriko edo epiko onena bera dela esplikatzeara».

Orixek gaur egungo literaturari egin diezaiotkeen aportazioei dagokienez, Azurmendik hizkuntzari buruzkoak aipatu dizkigu lehenik, hots, euskara batuari izugarritzko aberastasuna ekar diezaiotkeela. «Oraindik euskara batua egin gabe bait da. Arau batzu jarri dira, bai-

Orixen, gaur egun baztertuegi dagoen idazlea, berreskuratu nahi da aurtengo omenaldi luzearen bitartez.

na osatu gabe dago, eta alde horretatik oso aberasgarria izan daiteke gure Orixen». Literatura aldetik, berriz, Ori-

xek urratutako bideak oso interesgarriak jotzen ditu, «eman dezagun itzulpenak egiteko orduan, berak propo-

satutako eskemak kontutan hartzea oso komenigarria da. Poesia lirikoan ere horretan euskaraz aritu nahi duen edonork Orixen eduki behar du kontutan».

Egitarau trinkoa Orexan eta Huizn

Huitziko Udalak zabalduko ditu ekintzok, erosi berri duen «Orixenea» etxean maiatzaren 8an plaka bat jarri. Segidan, ekainaren 4an Orexa afaria izango da mendizaleentzat, eta bihar-munean Orixatik Huitzirainoko ibilaldia, hain zuzen ere Orixek berak askotan egiten zuen ibilaldi bera. Huitzira helduta, jaialdi moduko bat izango da.

Urriak 15ean antzerkia Orexa, herriko bertako eta Huitziko gazteek prestatuta. Testua osatzeko Orixeren «Euskaldunak»eko pasarteak baliatu dituzte, «Festaburu» deritzon lana burutuz. Lan bera Huitzin ere emango da, baina azaroaren 19an orain-gu hau.

Urriaren 16an Bertso Paper Lehiaketa izango da Euskal Herri guztiari zabaldua, eta ondoren euskaldunberriekin burutuko da. Gutxi gora behera Orexako baserrietatik 400 bat euskaldunberri pasa direla kalkulatu dute eta horietako gehienak eraman nahi dituzte bazkari horretara.

Abenduak 3 egun izango dituelarik, kultur asteari hasiera emango zaio Orixeren sorterrian, hiru hitzaldi programatuta dituztela. Abenduaren 5ean amaituko dira ekitaldiak, Donostian dauden Orixeren errautsak bertara eramateko asmotan bait dira (baimena lortuta dute dagoeneko).

Baina egitaraua ez dago osatuta dagoeneko. Ekitaldi asko eta asko falta omen dira zehazteko, eta eskuartean ditugun datuen arabera esan daiteke Orixerena izango dela idazle bati Euskal Herrian egingo zaion omemaldirik handiena. Erne bada gero, hurrengo hilabeteetan!

J.L.

Nikolas Ormaetxea «Orixen» omendua

Nikolas Ormaetxea Pellejero, euskal letretan «Orixen» izenez ezagunagoa dena, Orexa jaio zen 1988ko abenduaren 6an. Aurtean ospatzen da, beraz, bera jaio zeneko mendeurrena. Jaio zela 100 urte eta gure artetik joan zitzaigula 27 urte, 1961ean hil bait zen 72 urterekin.

Epealdi hori hain luzea ez bada ere, Orixen ez da gaur egun modan dagoen autore. Ez dauka gerra aurre eta ondoren zeukan itzala. Bitartean mende laurden honetan Orixeren bizi-zantzuak ezagutu ez dituen belaunaldi berri bat azaldu zaigu euskal literaturara eta gazteri honi Orixeren literatur erreferentzia urrutikoegi eta, agian, arrotzegi egiten zaio. Orixen ez da zapuztu, baina bai gehiegi ahaztu.

Lizardi, Lauaxeta, Aitzol, etab. justizia guztiarekin errendikatu diren bezala, Orixen ere heldu zaio bere txanda. Aurten Orixeren omenaldi-urtea izango da. Euskal Herriak asko zor dio berari, bere bizitza guztia eskaini bait zion euskarari. Bera dugu euskararen lehen liberatua. Bestalde, norbaitek haren ekarria ez-modernotzat badauka ere, esan behar da hargandik zer ikasi asko daukagula. Lehenik, eta guztien gainetik, euskara bera.

Eta literatura. Eta beste hainbat gauza. Gure literatura ez da aberatsegia Orixen bezalako autore bat ahazteko eta, guztiago, zapuzteko.

Horregatik, jabetuz euskarak inoiz izan duen lumarik handienetako bati herri

osoak zor diola bere eskerrona agertu, Eusko Jaurlaritzak, euskal instituzioek eta Euskaltzaindiak bere gain hartu dute Orixen leku eta ekintza desberdinen bidez omentzea eta berriro herritartzea. Omendu, zor zaion ospez eta goitasunez. Euskal Herri osoa izango da Orixen omenaldia egingo diona. Ekintza bereziak egingo dira Huitzin, Orexa eta Euskal Herri osoko hiriburuetan. Orixeren ekarria maila guztietan errebindikatuko da, herri mailan bezala unibertsitate mailan. Behar bezala ezagutua dadi-nean, agian miretsiago izanen da orduan. Hala bedi.

PAULO IZTUETA

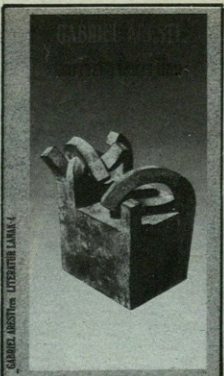
ARESTI.
Lehen poesiak.
(850 pzta.)

ARESTI.
Harri eta Herri.
(850 pzta.)

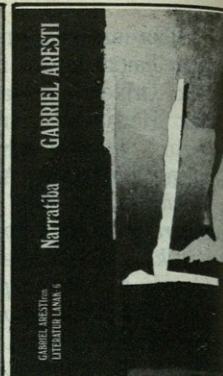
ARESTI.
Euskal Harria.
(850 pzta.)

ARESTI.
Harrizko Herri
Hau. (850 pzta.)

ARESTI.
Poesia argitaratugabea.
(850 pzta.)

ARESTI.
Narratiba. (950 pzta.)

ARESTI.
Antzerkia.
(850 pzta.)

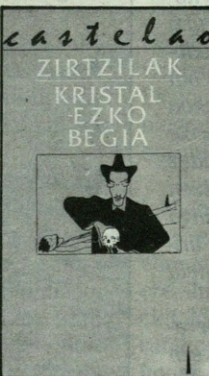
ARESTI.
Itzulpenak (I).
(850 pzta.)

ARESTI.
Itzulpena (II).
(850 pzta.)

ARESTI. Artikuluak.
Hitzaldiak.
Gutunak. (850 pzta.)

CASTELAO. Zirtzilak.
Kristalezko begia. (450 pzta.)

CASTELAO.
Gauzak.
(550 pzta.)

CASTELAO.
Betiko biak.
(550. pzta.)

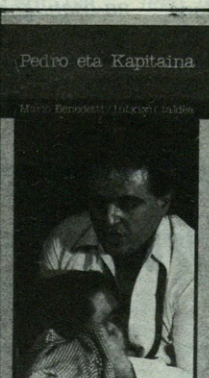
CASTELAO.
Beti Galizan.
(550 pzta.)

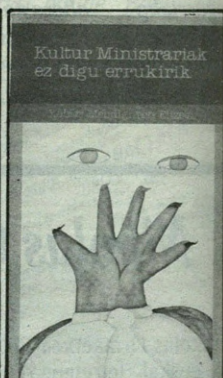
GABRIEL KORTA.
Okaranak.
(500 pzta.)

KARTXI.
Ihesi.
(500 pzta.)

**BENEDETTI/IN-
TXIXU.** Pedro eta
Kapitaina. (450 pzta.)

MENDIGUREN E.
Kantpotarrak maisu.
(550 pzta.)

PABLO SASTRE.
Joxemi.
(550 pzta.)

LAURA MINGE.
Bai... baina ez.
(600 pzta.)

Susa

«Susa»k kaleratzen dituen liburuak
etxean jaso nahi ditut

Izen-abizenak.....
Helbidea..... Telefonoa.....
Herria..... Herrialdea.....

Sinadura

Susa
Ametzagana, 19 behea
20012 Donostia

DEKRETUA MAXKALTZEN SAIATZEN ARI DA UPN UNE HONETAN PARLAMENTUAN

Koiuntura politiko makurra nafar ikastolentzat

Apiril honetan iduri du burutuko duela nafar Gobernuak baskuenzearen legea ezarriko duen dekretuaren eraketa. Parlamentuko lagun gehienak ez dira hizkuntzaren aldeko, eta ikastolen mundua arrisku betean ageri da aurrerantzekoan.

Batasuna eta herri bultzada ezinbesteko ikastolek Nafarroan.

Orintxe bertan dekretuarekin lanean diharduten parlamentuan nahiz nafar Gobernuaren oposizioa nahiko aldatuxe dagoen eta horrek bere eragina eduki. Hezkuntza kontseilaritzan jende berbera dago, baina Gobernuak presupostuak eratzeko UPN-rekin paktatu behar izan du, eta UPNk presupostuak onartzerakoan jarritako baldintza bat baskuenzearen legearen desarrollo exkaxa zegoen eta UPN horretan ari da orain, dekretuak ahalik kaxkarren atara daitezen lanean.

Lege horrekin LODEren aplikazioa egin daitekeen ikastolak onartzera iritsiko lirateke, gainontzeko ikastolak errekarra joanez. Gainera

multzo horretan leudeke nagusiki eskolaurrea diren ikastolak, gerora segimendurik ez dutenak. Bigarrenik herri euskaldunetan dauden ikastolak, nahiz legalizaturik egon eta haur kopuru altua eduki. Eskola estatalarekin nahiko konpetentzia dutenak, ez bait dago herri horietan bi ikastetxe mantentzeko adina haur.

Dirudienaz nafar gizartea euskaltzaleago bihurtu da, hori errealitate bat izan daiteke, besterik gabe gehiagoko ziurtasunik gabe hala ere, ikastola desagerreratzea lau bost edo sei herri horietan eskolaren mesedetan nahiko arriskutsua iduritzen zaio edonorri.

Administrazioak ikastolari egiten dion integrazio proposamen horretan ez dute ikastolek benetako sinesmenik, Gobernuak ez duelako euskara berreskuratzeko borondate politikorik, bere helburu ideologikoetan ez dago horrelakorik.

Eskola estataletan denetatik dago, badira euskararen alde lana seriooki egiten ari direnak, baina badira heuren lanpostuak zalantzan ikusi eta nolabait euskara ikasteari eta euskaraz erakusteari ekin diotenak, baita benetako interesa duen gurasoa eta benetakoa ez duena.

Nafarroako ikastoletan Federazioaren inguruan landu den proiektu bakar eta filosofia Administrazioak kontutan dauka, badaki ez direla beren proposamenetara nolana-hi hurbilduko, eta horren frogan izan dugu azkeneko egun hauetan, mementu honetan ez zaigu egoki iduritzen elkarriketa horien berri ematea, baina hasi dira, ez dakigu zer neurritan jarraitzeko modurik izanen den. Azken finean Nafarroako irakaskuntzan zazpi mila eta bostehun haur ditugu ikastoletan, horiek badakigu euskarazko irakaskintza jasotzen dutela eta bere osatzen dutela Nafarroako euskarazko irakaskintza, eta teoriarik kurtso hasieran nafar Gobernuak ematen zuen zifra, eskola nazionaletan elebidun ari direnen zifra bi mila eta hirurehun hurrekoa zen. Baina garaia da hastera hitzegiten ea zeri deitzen diogun irakaskuntza elebiduna, herri honetan arte luzez barne kontzeptu hori erabiliz jende asko engainatu delako.

INAKI CAMINO

A trebentzia ez bada

Nafar Gobernuaren apostua

LEGEAREN aldetik ez daukagu itxaropenik: Nafarroako egoera eta politika ikusita, eta dekretuan oinarrituta, nafar Gobernuak urte gutxiren buruan «ikastola» hitza Nafarroako kontestutik edo irakaskuntza mundutik desagertzea lukeela helburu esan beharra dago.

Azken batean zertan oinarritzen da nafar Gobernuaren euskararen aldeko apustua? Badakit oso konfliktiboa dela esan behar dudana, baina egia da eta uste dut esan beharra dagoela. Maisu-maistra erdaldun bat sei hilabetetan erreziklatzen duen eta hogeitamar-berrogei urte bitarte duen irakaslego baten erreziklatzean dauka bere apustu guztia jarria. Pentsatzen dugu ez dela serioa.

Nafarroan pentsatzen dut ikastola desagertzera iritsiko balitz euskararen irakaskintza eta euskararen lekua gizartean gutxitzen joanen litzatekeela; hain zuzen gaur egun eskeintzen da irakaskuntza elebiduna neurri haundi-haundi batean ikastolaren konpetentzia dagoen herrietan; baina nolabait eskolak ere gaur egun erantzun bat dauka, medio batzu ditu eta hain zuzen ondoan ikastola bat daukalako, eta administrazioak interes berezia duelako eskola horietan, konpetentzia haundia denez, Administrazioa leku horietan apustu serioa egiten ari da.

JUAN LUIS LARRAZA

Paperetan idatziak

UPV/EHU

Sektore kritikoa izateak era berean ez du esan nahi gutxiengoarena denik. Nire ustez, ez. Talde konpakto bezala maioritarioenak gairela esan behar da. Beste gauza bat da guk botererako eskubiderik eta agian biderik ere ez dugula.

J.R. Etchebarria, («Egin», 88-III-28).

KRITIKA

Irakurria dut Bilintxen erantzuna, aurkako zuen bertsolari batek moko okerra zuela esan zionean emana, «Bilintxek moko ez baina hik dituk begiak oker». Hemen ere hori gertatzen da, akatsak atera besterik ez bait da egiten, eta jakin badakigu, besteren hutsen ondoren dabilena ez dela bera errugabea. Herri honek kritikoak behar ditu, eta hori mundu guztiak daki, baina kritikak inpartziala eta ondo egina izan behar du eta beste guztiak, kalte egiteaz gain, soberan daude.

Joxemari Iriondo, («El Diario Vasco», 88-III-23).

TELEBISTAKO ESKETXAK

Harrigarria badirudi ere, (TVE ente estataleko arduradunek) profesionalizazioa besterik ez digute eskatu. Horrez gain, beste apunte bat ere gogoratu ziguten, biolentziarekin inolako umorerik ez egitea alegia, baina aldeaz aurretik ados geunden puntu horrekin. Kritikoak izango gara kirol biolentziarekin eta arbuia egingo dugu, bestalde, umore matxistaren erabilera. Finean, gure umorea, umore zuria izango da.

Eneko Olasagasti, («Hemen», 88-III-25).

POSTMODERNISMOA

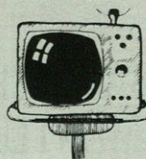
Modernismoak

arrazoian sinesten zuen, postmodernismoari ez zaio hainbeste axola. Postmodernismoa idealista da. Baina, aldi berean, estatuaren arrazionalitateari ematen dio amore. Postmodernismoak logika eta arrazoiaren abandonatzeko joera du, maiteago du esate baterako sedukzioaren ideia. Baina itzurazko abandonoa

da, sistemaren logika eta arrazionalitatea interiorizatzen di-tuelako, ia inkontzienteki, mekanismo halabeharrezkotzat hartuaz. Gogo kritikoa falta du. Kontra-arrazoi bat fundatzeko ahalge denez gero, finean diskurtso ofiziala onartzen du.

Joseba Sarrionandia, («Larrun», 6. zenbakia).

Ipar Euskadiz

Jose Ramon Beloki-ren galderak ETBko «Ezbaian» saioan (88-III-28)

JEAN LOUIS MAITIA (Seaska).— Education Natio-nal-ean ba-dira berez A, B eta D ereduak. A eredurik ez dago, euska-ra norma-lean guttie-nez hiru edo

lau orenez hizkuntz bezala irakatsia behar litakeela Ipa-rraldeko eskola guzietan. D eredu-a, Hegoaldeko D ere-duaren molde berekoa da, orai duela hemezortzi urte sortua zuzen, eta B eredu-a orain hiruzpalau urte sortu dena. Mementuan harreman gutti samar da, eta uste dut harremanak sakondu behar-ko direla hemendik aurrera, bi ereduok mundu ttipi ba-tean bait daude biok, baina mundu tipi hortan guhaur ere bakoitza oso tipik. Hor elkar ulertze eskas bat da.

LEO MUJICA (RPR).— Es-kualdunen aldeko kultura, mintzaira zabaltzearen alde naiz, RPRen alde gira. Badi-re maila batzuek bertzeak baino hobekiago ikusten di-tugunak, bertzeak baino po-litika gutxiago sartua dute-nak. Eskuararen irakustea eta zabaltzea ongi, baina guk segitzen ez ditugunak di-re eskualdunen eskolen bi-dez bertze irakuspen bat sa-rrarazi nahi diotenak hau-rrei. Ikastoletan, esaterako bat... entzun dut nik haur bat, zazpi edo zortzi urtetan, erraten: «ni ez naiz frantse-sa, ni eskualduna naiz!». Frantsesa, ziburutarra; eta familia zaharrak ziburuta-rrak! Eta erraten: «ni ez naiz frantsesa, ni eskualduna naiz!». Irakaspen hori ez du-gu nahi. Eskualdun irakaspe-na, eskuara zabaltzeko, gure konzientzia, gure morala za-baltzeko, ba handi goiti ka-su.

RAMUNTXXO KAN-BLONG.— Mujika jauna, ikastolarik ez balitz izan, Ikas-Bi sortuko zen?

GERMEINE HAKALA (Ikas-Bi).— Barkatu, nahi nu-ke piska bat erran. Entzun arazten duzu beharbada RPRek piska bat sostenga-tzen duela Ikas-Bi, bainan Ikas-Bi izan nahi du politika-tik arras kanpo. Gurasoen el-karte bat da. Ikas-Bi-ren bar-ne badira alde guzietariko jendeak. Eta egin dugularik eskualdetako ikasleen eta irakasleen biltze bat, eta or-duan erakutsi nahi genituen gure eskolak. Oraigo gure gobernuak ezetza eman dau-ku. Orduan ez dut uste hain maitatuak garen ere RPRen-ganik. Hori nahi nuen baka-rrik zuzendu. Eskola publi-koaren inguruan baina polti-katik kanpo.

R. KANBLONG.— Bainan hala ere behar da ikusi Ikas-Bi-ri ze laguntza eman zaizkion. Ez dut erraiten ba-karrik RPRengaitik, Partido Sozialistarengatik gauza ber-bera da. Erakaskuntza mota hori onartzen dute egiten de-lako Hezkuntz Nazionalaren baitan. Ikastolak ez dituzte onartzen bazterretik sortu direlako.

G. HAKALA.— Ez da na-hasi behar. Ikas-bi da gura-soen elkarte bat, eta ez du deus egitekorik Hezkuntza Nazionalarekin. Gela elebi-dunak Hezkuntza Naziona-lak berak sortu ditu. Orduan ez dut uste laguntzarik be-har duenik Ikas-Bi-k. Egun-daino ez RPRek ez sozialis-tek ez dute Ikas-Bi lagundu. Gurasoen elkarte bat da, eta bakarrik nahi du eskola pu-blikoetako ateak eskuarari zabaldu.

J.L. MAITIA.— Betidanik ikastola izan da euskararen eskola. Hori garbi. Euska-aren eskola izan da, eta esko-la horietarat etortzen dira gurasoen haurrak. Haur bat ez da bakarrik ikastola ba-tean bizi. Kanpoan bizi da, etxean bizi da eta abar. Bai-na euskararen eskola izanez gerotz, uste dugu ikastolak behar duela hala ere eraku-tsi euskara zer den. Euskara dela Herri baten oinarria. Eta Herri hori Euskal Herria dela. Eta beraz, sortzen da automatikoki ikastola eta Euskal Herriaren lotura hori. Euskara ez da Frantziaren

hizkuntza. Euskara da Euskal Herriaren hizkuntza. Normal da haur batek erraitea, «zoin da zure Herria?», «Euskal Herria da».

Emeki-emeki ikastolak handitzen joan diren bezala, beste formula bat bidean ezarri zen. Eta ni pozten nago, eta uste dut behar-beharrezko zela bide hori emaita; eskola elebiduna. Hori zen modelo bat ikastolen ordainez ezarri nahi zena; eta beraz, sortua zena ikastolen baztertzeko, edo bederen hein tiki batean atxikitzeko. Horrek ere ez du lortu. Eta gaur egun eztabaida da politikalki eta indarki ez dela nahi ikastola hori abantza dadin eta handi dadin.

Eta horrezaz buruz —Europa aipatu bait da lehenago—, nahi nuke galdegin Francois Maitiari: orai duela zenbait hilabete Strasbourgeko Parlamentuak atera zituen errekomandio batzuek Europako erresuma batzuetako hizkuntza minorizatuari buruz, sozialisten inguruko elkarteak kontra zirela atera zuten errekomendazio horien. Beraz, hor da marka bat, Europari buruz begidura batzuk baldin badira herrialdeen zabaltzeko-eta, kontradikzio izigarriak agertzen direla praktikan ondotik, Frantziako ez bakarrik sozialistak, bai bait dakigu orai arte RPR eta zentrista duten gobernuen ere ukan ditugun harremanak oro blokatuak direla mementu honetan. Ez dute ikastola horiek diren bezala onartu nahi Estaduan.

FRANCOIS MAITIA (PSF).— Nahi nuke aipatu zer izan den gure politika 1981etik 86a arte. Ibilkariak hiru orenez emaiten dute euskal erakaskuntza bat. Eta segidan ideiak plantatu genituen testu baten ateratzeko

—eta hau 82an atera da—, klase elebidunak apiatzen dituen testu bat, eta zerbitzu publikoan hasi genituen. Baina berdenboran, Seaskari ere keinuak egin dizkiogu; elkar solastatu gira akordio baten izaiteko, zerbitzu publikoan Seaska-ren integrazteko. Eta ideia hori Seaska-k onartu zuen, gure ustez berantegi eta gatazka handiak erabilirik —bidean manifestaldi gogorak atxekiz elgarrekin solasaldi onak genituelarik—. Berantago, bai, legeztatu ginuen akordio hori, baina eskuindarrek Frantziako Konstituzio Lege Nagusiari dei egin zioten, eta ez zen Konstituzionarekin ados agertu lege hori, orduan baztertua izan zela.

J.L. MAITIA.— Bazen zuek hitz emaiten zituztenetan, bazen beste zerbaitekin, bazeu lege bat hizkuntza minorizatuari buruz egin behar zena. Huna Mitterand jaunak zer zuen hitz emana, eta bere proposamenetan huna zen idatzia: mintzaira zapalduak eskolan erakutsiak izanen zirela.

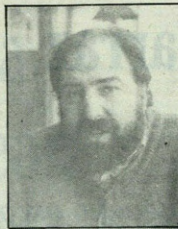
FRANCOIS MAITIA.— Ez zen legerik. Mitterand jaunak ez zuen legerik aipatu.

J.L. MAITIA.— Bai, baina alderdi sozialistak preparatu zuen zera, legegai bat.

FRANCOIS MAITIA.— Egia da.

J.L. MAITIA.— Egia da hori. Bost urtez egon da horpean. Ez bakarrik zuek sozialistek, komunistek ere bazuten beste bat. Eta RPRek eta UDFek ere badute beste bat. Eta horiek guziak hor daude, legegai gisa. Baina ez dira sekulan Parlamentuan pasatzen; bost urtez ez dira pasatu Parlamentuan, zuek zintzelarik boterea. Orai bi urtez ez da hori ere pasatu.

Karmelo Landak puntua jarrita

Pako Letamendia «Ortzi»ri

—Aktualitatezko gaia historiaren ikuspuntutik aztertu nahirik eta «Pentsamendu politikoaren historia» gaiaren irakasle zarenez, Aberri Egunaren sorrera, historia eta zentzuaz egiten dizut galdera.

Bigarren Errepublikaren garaian sortu zen Aberri Eguna, zehatzago esatearren 1932ko martxoan, EAJren eraginez, eta Sabino Aranak bere anaia Luisen ahotik entzundako esaldi hura bergogoratu nahian: Euskotarren Aberria Euskadi da.

Bilbon ospatu zen lehen Aberri Eguna hartarako, eskuineko indar politikoak EAJtik urrundurik agertzen ziren, eta Gran Viatik behera 70.000 manifestari abiatu zirenean, eskuineko hiritarren hoztasuna hain zen nabaria, zeren «Euzkadi» egunkariak Bilboko auzo zentriko hura «agoteen bizileku» bezala kalifikatu bait zuen hurrengo egunean.

Gerraondoa EAJk deitu zuen lehen Aberri Eguna 1.964koa izan zen, Gernikan. 1968-69 urteetan, berriz, indar erlazioa orekan agertzen zen, ETAren inguruko mugimendu abertzale berria plazaratu ondoren. Beranduago, 1975tik 1978ra bitartean, trantsizio politikoan mantentzen ziren jarriera desberdinen ondorioz, abertzale iraultzaileen sektorea nagusitu zen Aberri Egunaren deialdietan. 1978an gertatu zen, hain zuzen, indar antifrankista guztien azken deialdi batua, eta urte hartan agertu ziren guztiak, buruzagi sozialistak barne, autodeterminazioaren pankartaren inguruan. Hurrengo urterako indar ez-abertzaleak aldendu ziren, konstituzioaren ezarpenaren ondoren, eta estatutua onartu denez geroztik, indar abertzale bakoitzak bere aldetik deitu izan du Aberri Egunera. Azken zortzi urteetan, abertzale tradizionalak «Alderdi Eguna» ospatzera jo dute, eta Aberri Eguna, bere jatorrizko zentzu erreibindikatuaren, HBren deialdietara mugaturik agertzen da.

Puntako argitalpenak

Donostiako «Hontza» liburudendak emandako datuak

Literatur liburuak:

- 1.— «Udazkenaren balkoitik», Joan Mari Irigoien. Erein.
- 2.— «Azukrea belazeetan», Inazio Mujika. Erein.
- 4.— «Marinel zaharrak», Joseba Sarrionandia. Elkar.
- 4.— «Irene», Pako Aristi. Erein.
- 5.— «Ortzi lorez, lurra izarrez», Joxan Artze. Elkar.

Orotarikoak:

- 1.— «Euskal Gramatika. Lehen urratsak 2. Euskaltzaindia.
- 2.— «Liburu ederra», Pierres Duvoisin. Editoreen Elkartea.
- 3.— «Orotariko Euskal Hiztegia», Koldo Mitxelena. Euskaltzaindia.
- 4.— «Larrun» aldizkaria, 6. zenbakia.
- 5.— «Jakín» aldizkaria, 45. zenbakia.

OHARRA: Iragan astean, «Hontza» liburudendak emandako datuak «Hauzolan»-enak balira bezala agertu ziren. Dendetakoei eta irakurleoi huts horregatik barkamenak eskatzearekin batera, aste honetan aurrekoan behar zuen bezalaxe argitaratzen ditugu datuak.

Steve Biko sudafrikarraz zurientzako filma

Zine gehienetan ikus daiteke dagoeneko oscar-gai den «Cry Freedom», Richard Attenborough-ren azken filma. «Gandhi» egin zuenak Donal Woods-en «Steve Biko. Bizitza eta heriotza» liburua erabili du, azken finean kazetari zuriari buruzko filma egiteko, Biko, filmaren lehen partean itzaltzen delarik. Sudafrikan ez dute ofizialki zensuratu pelikula.

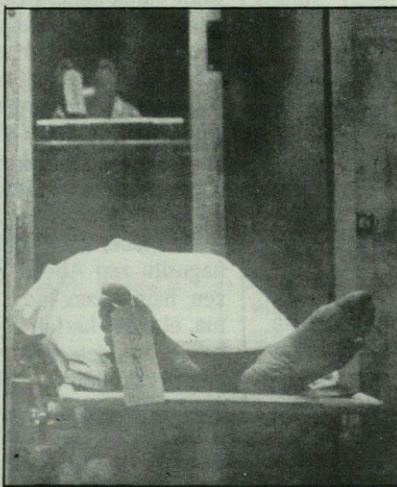
Steve Biko 1977ko irailean torturaz hil zutenean apartheid-eko Zuririk gehienak ez ziren enteratu ere egin. Atxilotu ondoren hildako beste beltz bat baino ez zen gehienentzat. Ez zekiten ez bere izenaz ez bere garrantziaz.

Bere inguruko Beltzek, eta gazteek batez ere, zegoeneko heroe bat zen liderragatik egin zuten negar. Barne ministrariak, Jimmy Kruger-ek zera esan zuen bere partiduko delegatuen aurrean: «Ez nago ez triste ez pozik Bikoren heriotza dela eta. Hotzik utzi nau».

Steve Biko film batetan agertzea, hamar urte beranduago bada ere, halako muturreko moduko bat da Port Elizabeth-eko polizia eta sendagileentzat. Lehendabizikoen bortsakeriak eta bigarrenengo nasaikeriak historiaren magaletara aupatu zuten Biko bere hogeitamar urteetan. Film honetan agertzen diren ekintza eta pasadizu denak egiazkoak dira.

Steven Bikori buruzko filma al da ordea «Cry Freedom»? Johannesburg hirian kritikoak inguratutik agertu zen Attenborough filmaren estreinaldiaren ondoren: «Nik ez dut Bikori buruzko filma egin. Inpertinentea litzateke ni bezalako liberal Zuri batentzat Bikoren biografia definitiboa egitea. Donald Woods eta bere emaztea (Bikoren lagun zuriak) dira pertsonaia nagusiak. Okerren bat egonda. Jendeak uste zuen «Gandhi» egin nuen moduan «Biko» egingo nuela orain». Eskerrak ez duela hori egin!

Esan behar, gure begietan egin dezakeen inpresioaz at, filmak desatsegin zaporea utzi duela Hegoafrikako garai hura bizi edo ezagutu zutenengan. Sir Richard-ek aitzakiak bilatu zituen: «Apartheid-a ezagutzen ez duten guzti horiengana heldu nahi izan dugu. Beharrezkoa zen publikoa familia batekin identifikatzea. Woods-en familia. Donald liberal bien-pensant bat zen.

Bat etorri behar zuen beltzekin, bila-kaera honetan publikoak apartheid-a ulertu ahal izateko».

Bi film bakar batean

Amerika, Europa eta Hegoafrikako publiko Zuriari zuzendutako superproduzio honetan, Beltz batekiko laguntzunez bere bizia izorratuko duen Zuri ausart baten istorioa kontatzen zaigu. Donald Woods «Daily Dispatch»eko erredatore zen orduan, East London-eko egunkari anglofonoko erredatore. Bere liburua izan da pelikularen hazia eta Attenborough-ren ondoan aritu da filmaren prozesu guztian. Orain ere berarekin batera dabil munduan barrena filma defendatzen.

Egia esan da bi film aurki daitezke bakar batean. Lehendabiziko partea, politikoa, ordu t'erdikoa, apartheid-aren historia hurbil honi buruzkoa da. Bigarrena, ordubete ingurukoa, thriller melodramatiko bat da Woods-ek poliziarekin izango dituen kontuei buruz.

J.M. HERITZ

Zipriztinak

Pessoa berpizturik Sasportes-en antzezlanean

Estreinatuta berria da Parisen José Sasportes idazle portugaldarraren «Daisy, Fernando Pessoa-entzako filma» antzezlanea. Richard Demarcy izan da obra taulen gainera eramane duena eta Teresa Motta portugaldarrak paper berezi bat jokatzen du bertan. Bakardadean, alkoholizaturik eta ezezagutzan hildako poeta portugaldarraren bizitza pusoz pauso jasoa dago bertan.

Jazz modernoak Gil Evans galdu du

Duela 75 urte Kanadako Toronto hirian jaiotako Gil Evans hil da biriketarik operatu ondoren. «Collaboration» izeneko diskoa grabatu berria zuen Helen Merrill-ekin batera Jazz Modernoaren arreglistarik ezagunenak. Joan

den astean kaleratu da hain zuzen arregloen aldetik bere lehen obra handia uste zuen diskoa. Lehenaz gain azkena izango zuen Miles Davisen «Sketches of Spain», edota «Bird of the Cool» eta «Porgy and Bess» zirela eta mundu mailan ezaguna zenak.

3.500 liburu 'askatu' zituzten SESBen 1987an

SESBeko zensuraren arduradunetako bat den Vladimir Solodinek ezagutzera eman duenez 3.500 liburu (titulo) atera dira zensurak ezarritako zirkulazio mugetatik. Liburuen artean sobietarrak eta atzerritarrak daude. Boukharine edota Rykov-en idatziak eta George Orwell-en «Abereen etxaldea» nobela esaterako.

Alemaniar filosofoak Ameriketako jabe?

EEBBetako Allan Bloom idazlearen «The Closing of The American Mind» best-seller-ak 41 aste daramatza salmenta zerrenda guztien buru. Bere ustez amerikar kultura nazien garaian EEBBetara joandako intelektual alemandarrek usteldu dute. Hannah Arendt, Herbert Marcuse, Bruno Bettelheim etabarrak izan dira demokrazia amerikarraren oinarriko baloreetan duda sartu dutenak.

Eibar futbol taldea Bigarren Maila bidean

Baskonia, Lemoa eta Durangorekin batera Eibarko futbol taldeak iazko denboraldian lortu zuen Hirugarren Mailatik Bigarren Maila 'B'ra igateko txartela, eta egun, denboraldia amaitzeko zortzi partidu besterik falta ez direla, lehendabiziko postuan da, tokia mantenduz gero datorren denboraldia Bigarren Mailan egin beharko lukeela.

EIBARKO futbol taldeak, iaz arte urtetan borrokatu behar izan du Hirugarren Mailako futbol txapelketan mailaz gora egiteko. 86-87ko denboraldian garaipena erdietsi eta gero, Lemoa, Durango eta Baskonia talde bizkaitarrekin batera Bigarren Maila 'B' delakoan dihardu orain, laurak denboraldi ona egiten ari baldin badira ere, eibartarren emaitzek aipamen berezia merezi dutela.

Txapelketako 38 partiduetarik 30 jokatuak direla dagoeneko, Baskoniak 5. lekua bereganatu du (45+3), Lemoak 6.a eta Durangok 7.a (biak 34+4), eta Eibarrek bere aldetik lider postuaren jabe izaten jarraitzen du jokatu 30 matxetatik 19tan irabazi duela.

Barasoain entrenatzailearen gidaritzapean, Eibar futbol taldeak azkenengo 19 partiduak derrota ezagutu gabe pasatu ditu, eta zortzi ihardunaldi baino falta ez direla txapelketaren bukaera iristeko, 30 matxetatik 5 galdu, 6 berdindu eta 19 irabazirik 44 puntu eta 14 positibo dauzka jadanik, atzetik jarraitzen duten Aviles-i bi puntuko alde atera diola eta hirukoa Orense-ri —azken hau, hain zuzen, hurrengoan

Ipuruako zelaia bisitatuko duen taldea—.

Ez hori bakarrik ordea, ezen golei dagoen ere zenbakiak oso aldeko bait ditu bere jarraitzaileekin konparatuz gero. Aviles-ek 23 gol ditu kontran eta 48 alde; Orense-k, 20 kontran eta 38 alde; eta Eibarrek berriz, 17 kontran eta 52 alde. Datuok ematen dute neurri batean bederen armeroen indarra, nahiz eta geratzen den azken txanpa honetan asko estutu beharko duen oraindik ere.

Eibarko futbol taldeak beti segitu izan du fitxaje politika aberatsa, bere aurrekontua urtetik urtera handiagotzen duena. Kanpotik ekarritako jokalariek bertakoekin konbinatuz, beti lortu izan du maila batean ala bestean ekipa sendoa moldatzea, nahiz eta azken orduan espero bezainbateko fruituak erdiesteko senperrenak igaro behar izan —Hirugarren Mailan kasu—. Aurtengo denboraldi onak pareko amaiera izan dezan bonbonerako jarraitzaile porrokatuek «Eibarpool, Eibarpool...» dextente oihukatu beharko dute oraindik.

G.A.

Nuñez jaunaren mehatxuak...!

ASTEAZKENEKO futbol Kopako finalaren aurretik komunikabideak ez ziren Errealaz, eta Jose Luis Nuñez-en mehatxuez. Bestalde, irakurri ahal izan zen baita ere, culé futbolzaleek sarrerak erregalatu edota bota egiten zituztela erretenera. Adibide ilustragarria, esate baterako, kataluniako «Sport» kazetari Madrilera-ko apailatu zuen bidaia bertan behera uztea deliberratu zuela, eta autobus eta partidurako sarrerak dohainik eskeini zituela Bernabeura joateko eskaria luzatu zuten lehendabiziko berrogeita hamar lagun ausartentzat. Hogeita mila sarrera bueltatu behar omen izan zituen Bartzelonako zuzendaritzak Madrilera, beren jarraitzaile amorratuak saldu ezinda. Eta esames berritsuen hariari azken puntaraino jarraituz, aipatzen zen halaber Bartzelona Futbol Clubeko lehendakariak hauteskundeetarako deialdia luzatu behar izango zuela galtzez gerotan, edota halakorik ere gabe, automatikoki dimisioa aurkeztu.

NUÑEZ jaunak ez zuen denbora alferrik galdu. Luis Aragonesengana hurbildu omen zen, eta esan: «begira Luis, errespetu handia izan diogu elkarri ezagutu genuenetik; banekien hasiera batetik —eta beste edonork ere halaxe pentsatuko luke zugatik—, hasiera-hasieratik nekien ongi konponduko ginela; ongi konponduko ginela eta ez geniola elkarri ezer ezkutatu; egia eta hitza bait dira azken batean gizon egiten gaituztenak eta gizon bezala jokatzera bultzatzen gaituztenak; eta egia eta hitza, batez ere, gauzak behar bezala ez doazenean». Eta bai, bai eta baiha besterik ez zioen ihardesten bitartean Aragones jaunak. «Ba, begira Luis, begibistan da gauzak ez doazela behar bezala; ulertzen duzu, ezta?; gauzak ez doazela behar bezala; eta zera besterik ez dizut esan nahi mementuz... ba, zera, ongi uler dezazun nahi dut... tira, nahiago dudala Madrilan bertan geratzen baldin bazara finala galtze ezkerotan; ongi da, ongi da...». Hara bada, Nuñez jaunaren mehatxuak...!

GORKA ARRESE

Telebistaren eskaintza

Doinua: «Esne saltzailearena».

I

ARGIAko lagunek
ezker eskuz jota
heldu zait pilota
bertsoz egin ditzadan
hainbat sake mota
telebistari buruz
alde eta kontra
burura datorrena
zuzen zuzen-konta
ezingo dut inola
txapapera bota

II

Alde positiboa
nahi bada kontsola
ez ahaztu inola
informazio saila
ta berdin kirola
haurrei ere eskaintza
ematen diola
haientzako programa
dago dariola
aitortu behar hortaz
indartsu dagola

III

Bost urte dela jaio
zitzaigun umea
ez al dago mehea?
albotikan bizkia
delako ernea
hark edaten omen du
amaren esnea
“gure bi telebistak”
diote ordea
bi hoietan bakarra
daukagu geurea

IV

Audientziei buruzko
azken ikerketa
ez da berriketa
modutan aldatu da
lehengo ametseta
ikuslegoak zita
ez du errespetu
arrazoia aztertzen
zertarako seta
gure irakurleak
ondo daki eta

V

Nire ustez non daukan
akats nabarmena
behar dut kondena:
euskara mailan gaizki
hor dago prolema
ez da barkagarria
zenbaiten hobena
ikasi dezatela
euskaraz aurrena
itxuran esateko
esaten dutena

VI

Eman dut nahiko kexa
ta zenbaitzu galda
isil nadin bada
esperantzazkoa dut
azken begirada
jasotzen baldin badu
guztion bultzada
hartuko du indarra
eta abiada
espero dugu eta
hobetuko al da!

ARANTZAZU LOIDI

BEHATZEAN ZAURIA

Nonbait bazkaldu behar eta «Etxezulo» jatetxera sartu da gure Ines. Mahaiean eseri eta zerbitzaria datorrenean:

— Egunon! Begira, hasteko zera daukazu: entsalada, zopa, tortilak...

— Zopa! Zopa hartuko dut.

— Gero jarraitzeko xerra, txuleta, redondoa saltsan, legatza...

— Redondoa saltsan hartuko dut.

— Ederk, ondo da.

Piska batetara hara non ikusten duen zerbitzaria, zopa-platera bandeja batetan dakarrela bainan... eskuineko eskuko bi behatz plateretan sartuta daramatzala. Zopa mahai gainean uzten dio eta gure Ines bere barruan:

— Hau da zerbitzari nazkagarria... hau edukazio falta... zopa eskatu eta ez dit bada ekarri bi behatzak plateretan sartuta? Esan behar dito zerbait redondoa dakarkidanean.

Bost minutu ez ziren izango zerbitzaria redondo platerarekin azaltzerako eta Inesek ezin bazuen sinetsi ere, bi behatzak redondoaren saltsan sartuta zekartzan. Platera mahaiean utzi orduko Inesek haserre batetan zera esan dio:

— Aizu! Baina ze edukazio klase da hau? Zuk, horretarako eskubiderik badagoela uste al duzu edo? Nola ausartzen zara zure behatzak plateretan sartuta ekartzera?

— Barkatu andereño, baina duela bi egun zauri handi samarra egin nuen bi behatz horietan eta medikuak esan dit behatzak beti epelean ibiltzeko, eta horregatik sartzen ditut plateretan.

— Kontxo! Eta zergatik ez dituzue sartzen ipurtzuloan?

— Bai... bueltan horixe egiten dut!

ANDREAK HAURRA IZAN BEHAR

Gizon bat ugazabaren bulegora sartzen da urduri baino urduriago:

— Egunon jauna! mesede haundi bat eskatu nahi dizut: emango al zenidake gaurko eguna libre, nire emazteak haurra izan behar du eta.

— Lasai gizona, arrazoia hori baldin bada, har ezazu eguna libre. Biharamunean, hantxe dago gizona lanean. Ugazaba inguratu eta galdetzen dio:

— Kaixo! Azkenean zer izan zen, neska edo mutila?

— Ez dakigu! Oraindik bederatzi hilabete itxoin behar!

a ze flasha!

Los coros y danzas de las gestoras ProAmnistia entonando el «Presoak Kalera» en los alrededores de Villafranca de Ordicia

Los principales líderes de «Bwana Batasuna» comentan animadamente las anécdotas del día

ABC egunkariak argitara emana.

Gurutzagrama

EZKER ESKUIN: 1.— Tripa. Etxeko parteak. 2.— Likido edangarri. Erotu. 3.— Infusio bat. Iparraldean, zaunka. Interjekzioa. 4.— Edo. Gibelalde. Nazka, gorakoa. 5.— Ukiezinezko. Bilauak, gaiztoak. 6.— Bat. Sail. Moduak. 7.— Uharrearen kolore. Da, niri. Bokala. 8.— Gogo bizia. Neukan. 9.— Begirada. Fruitua. Barazki mota. 10.— Kontsonante bikoitza. Makila ezteundun. Iridioaren sinbolo kimikoa. 11.— Batzuk hala esan izan diote islari. Gurasoen ama. 12.— Mitologia pertsonaia. Haragiak.

GOTIK BEHERA: 1.— Temati, setatsu. Putzu ttiki. 2.— Emakume izena. Errementaria. 3.— Baldintzetan. Kondarra. Amerizioaren sinbolo kimikoa. 4.— Baita ere. Eskas. Ihardun. 5.— Italiako moneta. Jakilea, bertakoaren berri ematen duena. 6.— Bokala. Denbora adberbioa. Ikara. 7.— Lastargi. Puska. Zero. 8.— Gose garaia. Kabarrak. 9.— Gaixo. Azaleko. Heldugabe. 10.— Musika nota. Uhina. Alkoholen bukaera. 11.— Langak. Ezinezkoa. 12.— Akuriak. Txori etorkinak.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							●					
2						●						
3			●							●		
4				●					●			
5					●							
6		●					●					●
7	●					●					●	
8								●				
9				●					●			
10			●							●		
11							●					
12						●						

(soluzioak 11. orrialdean)

osasunaren arduraz

Diabetikoentzat mahai-joko berria

MAHAI-JOKO erraz eta sinple bat oso lagungarria gerta daiteke diabetikoentzat beren elikadura-erregimenak ikas ditzaten eta agindutako jan-neurri bereziei eutsi diezaieten.

Oraintsu gomendio dietetiko berriak argitaratu dira Britainia Handian diabetek jota daudenentzat. Gomendio hauek ez dira ohizkoak bezain zorrotzak eta askoz ere aisago egokitzen dira familia normal baten eguneroko bizimodura. Denan den, oraindik ere diabetikoek arau jakin batzuk bete beharra daukate elikadurari dagokionez. Espezialistek fibra-edukin altua eta gantz gutxi gomendatzen diete gaixo hauei, baina oraindik komenigarria da kontsumitzen dituzten janari-edarien karbohidrato-kopurua eta kalorien balioa jakin dezaten.

«Countdown» izeneko joku berriak balio eta kopuru horiek buruz ikasten laguntzen die gaixoei: taula batean supermerkatu bat dago irudikatua, eta taula horien laukitxo bakoitzerako elikagai desberdinak daude, atzealdean bakoitzaren pisua, karbonidrato-kopurua eta kaloriak adierazten direlarik. Famili osoak parte hartzeko moduko joko honetan, txartelak hiru koloretakoak dira: gorriak oso gutxitan lor daitezkeen elikagaiak, laranja konutuz ibili beharrekoentzat eta berdeak nahi adina hartzeko modukoentzat. Kolore-sailkapen hau, «semaforo gisakoa», gero eta gehiago erabiltzen da eskoletan helburu didaktikoarekin.

XABIER AGIRRE

Negoziaketa, denon kontu

BA da, izan, arrisku bizi bat aspaldion egunerokotu zaigun negoziaketaren gai honetaz gogoeta egiterakoan. Izan ere, negoziaketaren jite politikoari uko egiten diotenek azpimarratu egiten dute etengabe prozeu hau euskal gizartetik at gertatzen dela, eta horrela izan behar duela, balore demokratikoen onerako.

Estatu espainiarrari, estatu izatearren, politikaz mintza eta erabakitze-ko legimitatea ezagutzen zaion bitartean, ETari ebatsi egiten zaio, fenomeno asozial, abstraktua, eta giza harremanetatik erabat kanpo bailitzan. Bide batez, Erreformaren instituzioei, paktu, hitzarmen eta deklarapenak direla medio, protagonismoa eman nahi diote, hamar urteotan barrena galdu duten protagonismoa, hots, euskal gizartearen problematikari erantzuteko gaitasun eta lidergoa.

EUSKAL Populua, testuinguru honetan, lekuko amoltsu, ixil eta bozemale sakrifikatua besterik ez litzateke. Eskema honen arabera, ETarekin hitz egin behar duena ustezko gizarte zibilaren, ordezkaritza da, estatu gisa antolaturik, eta estatu guztiek bezala, oinarri eta jatorritzat indar armatu baten nagusitasuna harturik.

Baina hau ez da kasua; ez da, bederen euskal kasua, hemen estatuak oro har porrot egin bait du, eta gizarte zibila urratua, eraiki gabe, arautu gabe bait da. Ez dakioke izkuta, halere, Erreformari, ideologikoki gure artean egin duen aurrerako urratsa. Eta hortan datza arriskua, hain zuzen. Burruka politikoak populu osoa ikutzen bait du, inork ez diezaioke bere erantzunkizunari ihes egin, bestela, gure geroaren sujeta ez ginateke eta.

Horixe da jokoan dagoena, guretateta Estatuarentzat. Gaurkoan, negoziaketa izanik gudu politikoaren ardazta, argi gera bedi kontu hori ez dela bi erraldoien arteko gatazka ikusgarria, zirkoetan legezkoa. Ez, hemn denok dugu esan eta egitekoa arrazoi frankorengatik. Gure sujeta ezaugarria azpimarratu eta indartu nahi badugu, atzeraezina den prozesu honetan parte hartzea berez dator, eta zerbaitetan gauzatuko delakoan segurturik, gure parte harmenaren arauera-koa izango da aurrerapenaren tamaina eta garrantzia.

NEGOZIAKETAREN gakoa, mila bider esana, esparru politikoaren aldaketa, deusen patazea ez dena, esparru berri horretan popularen protagonismoa nagusitu ezean. Hortik ere datorkigu erantzunkizunerako deia, hots, kontua ez bait da, ez bait daiteke izan, ETA eta Estatuaren arteko negoziaketaren egitate hutsa, hortik abiatuko den prozesua baizik. Eta hor kokatzen dira herri mogimenduen erakarpenak, indar biltze ospetsu horren ezaugarriak, denok

interesaturik bait gaude prozesu horretatik sortuko den esparruaren zabalasun eta sakontasunean, popularen protagonismoa baieztatze eta garatzeko.

Dudarik ez, garai berriaz mundu guztia ari da gogoetan, han-hemenka. Nork bere tresnak egokitu nahi ditu, bere arlo berria zehaztu, koadroak prestatu, sostengua segurtatu, iparra argitu eta edukiez bete.

PROZESU luze honetan, luze joko bait du KAS alternatibaren gauzatze politikoak, Estatu eta bere aparailuak, komunikabideak barne, gatazkaren lehenengo lefroetan arituko zaizkigu geure papera, denon papera ezabatu nahian, bi historia zeharo ezberdin eta kontra-jarren aurrean bagina bezala. Ideologiaren sortzaile diren komunikabide handiek ez digute leku eta garrantzirik emango kalera ateratzen garenean negoziaketaren lemapean, edo KAS alternatibaren puntuak, nahiz banaka, nahiz orokorki, esijitzen ditugunean, gure sujeta ezaugarria, ETaren protagonismoaren sorburua, ezin bait dute onartu. Beren sujeta bakarraren, alegia, Estatu sakratu ahalguztidunaren bustinezko oinak agerian lirateke.

JOSU MUGURUZA

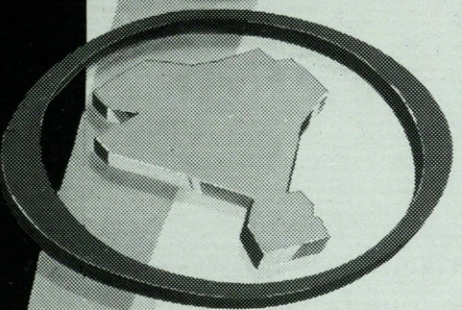
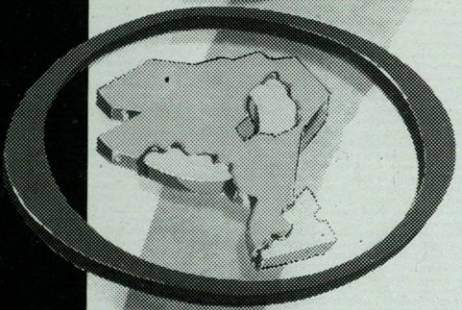
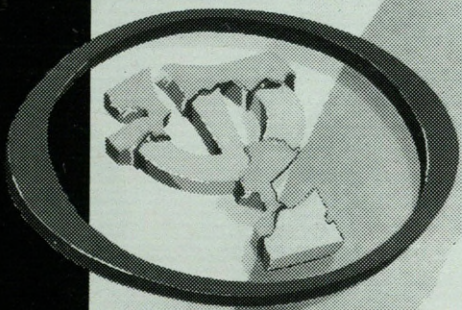
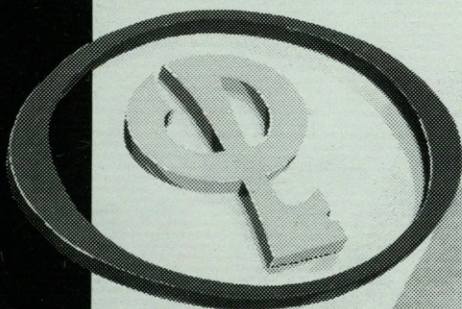
GK:

GIPUZKOAKO KUTXA • • • • • CAJA DE GUIPUZCOA

● Hauxe da Gipuzkoako Aurrezki Kutxa
Probintzialaren irudi berria. Eta gure izen berria
Gipuzkoako Kutxa da.
Gu garen eta izan nahi dugun guztiaren sinboloa.
Iritsi bait da etorkizunari adarretik heltzeko ordua.
Eta gure esperientziak erakutsitako onena bilduko
dugu, aro berri bati esperantzaz beteta ekiteko. Guk
ez dugu atzera begiratzen eta saiatuko gara, jo ta ke,
Gipuzkoak aurrera egin dezan.
Gu garelako Gipuzkoako Kutxa.

**Gipuzkoar guztiekin gaude
etorkizunari begira**

HERRI GINTZAN

Itxaron gabe, bete
eta bidaliezaguzu
ondoan doakizun txartela.

CAJA LABORAL POPULAR LAN KIDE AURREZKIA

- ▶ Euskal Herri osoan ordezkaturik dagoen Kutxa bakarra gara.
- ▶ Euskal Lehen Enpresa-Taldearen bultzatzaile garen Entitatea.
- ▶ Eta gainera... hona gure gaztetasuna:

1959

1987

Lehen Bulegoa	175 Bulego
Lehen Bezeroa	700.000 Bezero
Lehen Milioia	185.000 Milioiko aurrezkia

- ▶ Horrexegatik, Lan Kide Aurrezkia "Euskadiko Kutxa" da.

Zatoz elkarlanean parte hartzera

ZURE NOMINA

LAN KIDE AURREZKIAN HELBIDERATUZ

HELBIDERATZE-TXARTELA

Lan Kide Aurrezkiaren
bulegoan daukadan

ko
kontu korrontearen bidez

kobratu nahi dut nere soldata.

IZENA

N.A.N.

ENPRESA

SINADURA:

Kupoi hau ebaki eta hona bidali:
LAN KIDE AURREZKIA. Marketing-eko Dptu.a
J. M. Arizmendiarririetan. Pasealekua z/g
Arrasate. Gipuzkoa.

CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa